

Co-funded by
the European Union

CULPEER digital

Kulturno medvrstniško učenje na spletu - digitalno učenje v globalnem izobraževanju odraslih in mladih z umetnostjo in ustvarjalnostjo

Erasmus+ KA220-ADU

E-tečaj o pristopih medvrstniškega medkulturnega učenja "CULPEER digital"

Financirano s strani Evropske unije. Izražena stališča in mnenja so zgolj stališča in mnenja avtorja(-ev) in ni nujno, da odražajo stališča in mnenja Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Zanje ne moreta biti odgovorna niti Evropska unija niti EACEA.

CULPEER digital -Cultural Peer-Learning goes Online -Digital Learning in Global Adult and Youth Education by Art and Creativity© 2022-2024byAndrea Anzanello, Teresa Krohn, Carlo Tiedge, Eva Karakatsani, Ivana Tsvetkova, Iwona Frydryszak, Manca Šetinc Vernik, Michal Patyna, Rene Alimisi, Zornitsa Stanevais licensed underCC BY-SA 4.0.To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Vsebina

1. Modul 1: "Uvod v digitalne koncepte in spletne pristope za kulturne dejavnosti medvrstniškega učenja"	5
1.1 Poglavlje 1: Zakaj CULPEER?	5
1.1.1 Lekcija 1: Kako se je vse začelo	5
1.1.2 Lekcija 2: Kako nas je Covid-19 prisilil, da smo začeli razmišljati o uvedbi digitalnih metod	5
1.2 Poglavlje 2: Kako lahko osebno učenje in kulturne prireditve nadomestimo s spletnim učenjem in dejavnostmi?	6
1.2.1 Lekcija 1: Nasveti za uspešno spletno učenje in dejavnosti	7
1.3 Poglavlje 3: Digitalni koncepti in spletne dejavnosti pri kombiniranem učenju.	9
1.3.1 Lekcija 1: Kaj je kombinirano učenje in kakšne so njegove prednosti?	9
1.3.2 Lekcija 2: Katere so spletne učne dejavnosti in kako jih uporabiti pri medvrstniškem učenju?	10
1.3.3 Lekcija 3: Nasveti za uspešno kombinirano učno okolje	11
1.4 Reference	11
2. Modul 2: "Vloga pedagogov in drugih izvajalcev usposabljanja"	12
2.1 Poglavlje 1: Uvod v vlogo pedagogov	12
2.1.1 Lekcija 1: Digitalni kontekst	12
2.1.2 Lekcija 2: Pospeševanje	12
2.1.3 Lekcija 3: Podpora	13
2.1.4 Lekcija 4: Vrednotenje	13
2.2 Poglavlje 2: Kulturni, družbeni, okoljski in digitalni izzivi in pasti	13
2.2.1 Lekcija 1: Kulturni izzivi	14
2.2.2 Lekcija 2: Kulturna izmenjava in kulturna prisvojitev	14
2.2.3 Lekcija 3: Družbeni izzivi	14
2.2.4 Lekcija 4: Okoljski izzivi	15
2.2.5 Lekcija 5: Digitalni izzivi	15
2.2.6 Lekcija 6: Etični izzivi	15
2.3 Poglavlje 3: Scenariji	16
2.3.1 Scenarij 1: Lena se ukvarja s težavami s povezljivostjo	16
2.3.2 Scenarij 2: Napačno izračunana časovna razlika	17
2.3.3 Scenarij 3: Težko razumljivo	18
2.3.4 Scenarij 4: Radovedni o zadevah, ki niso povezane s temo	18
2.3.5 Scenarij 5: Anna prenese fizično dejavnost na splet in uvede mehanizme za interakcijo	19
2.4 Reference	19
3. Modul 3: "Uvod v digitalne koncepte in spletne pristope za kulturne dejavnosti vrstniškega učenja"	20
3.1 Poglavlje 1: Digitalni koncept, spletne oblike, uvod v spletno poučevanje in učenje	20
3.1.1 Lekcija 1: Digitalne kompetence	20
3.1.2 Lekcija 2: Ugotavljanje potreb skupin	21
3.1.3 Lekcija 3: Vrste spletnih tečajev	21
3.2 Poglavlje 2: Uvod v družbene medije in analiza glavnih platform družbenih medijev za izobraževanje	21
3.2.1 Lekcija 1: Izraz socialni mediji	22
3.2.2 Lekcija 2: Funkcije družbenih medijev	22
3.2.3 Lekcija 3: Virtualno socialno omrežje	22
3.2.4 Lekcija 4: Prednosti in izzivi družbenih medijev	23

3.3	Poglavje 3: Platforme družbenih medijev za trajnostno izobraževanje in aktivizem.....	23
3.3.1	Lekcija 1: Družbeni mediji in aktivizem	24
3.3.2	Lekcija 2: Gradnja spletne skupnosti	24
3.4	Reference.....	24
4.	Modul 4: "Pomen digitalnega ustvarjalnega učenja za osebe s socialnimi ovirami"	25
4.1	Poglavje 1: Digitalno ustvarjalno učenje in osebe s socialnimi ovirami.....	25
4.1.1	Lekcija 1: Kaj pomeni "oseba s socialnimi ovirami"?	25
4.1.2	Lekcija 2: Digitalni kontekst	26
4.1.3	Lekcija 3: Kako vključiti različne kulturne skupine na vključujoč način	26
4.2	Poglavje 2: Zagotavljanje enakega dostopa do orodij in njihove uporabe.....	26
4.2.1	Lekcija 1: Nekateri praktični primeri na digitalnem področju so:	26
4.2.2	Lekcija 2: Metode in orodja, ki upoštevajo vključujoče vidike	27
4.2.3	Lekcija 3: Kontrolni seznam ozaveščanja.....	28
4.3	Poglavje 3: Digitalne tehnologije in invalidi.....	28
4.4	Reference:.....	30
4.5	Dodatni viri:.....	31
5.	Modul 5: "Pridobivanje znanja in razumevanje globalnega učenja"	32
5.1	Poglavje 1: Uvod v globalno izobraževanje in globalno učenje	32
5.1.1	Lekcija 1: Perspektive	32
5.1.2	Lekcija 2: Globalno učenje	35
5.1.3	Lekcija 3: Pomanjkanje globalne razsežnosti	39
5.1.4	Lekcija 4: Smernice globalnega učenja	40
5.2	Poglavje 2: Uvod v cilje trajnostnega razvoja	42
5.2.1	Lekcija 1: Informacije o ciljih trajnostnega razvoja	42
5.2.2	Lekcija 2: Kritika ciljev trajnostnega razvoja.....	45
5.3	Poglavje 3: Videoposnetki globalnega juga o ciljih trajnostnega razvoja	47
5.3.1	Lekcija 1: Kako lahko videoposnetke uporabljate pri postopnem pristopu.....	47
5.3.2	Lekcija 2: Videoposnetki in njihova povezava s cilji trajnostnega razvoja	48
5.4	Reference.....	50
5.5	PRILOGA	52
6.	Modul 6: "Prenos znanja v ustvarjalno delovanje - primeri izmenjave"	56
6.1	Poglavje 1: Uvod v ustvarjalno delovanje	56
6.2	Poglavje 2: Digitalne metode	57
7.	Modul 7: "Usposabljanje spletnih pedagogov: Kako usposobiti občinstvo"	61
7.1	Poglavje 1: Različni učni stili za poučevanje.....	61
7.1.1	Lekcija 1: Kaj pomeni izraz učni stili in kateri so ti stili?	61
7.1.2	Lekcija 2: Kako lahko prepoznamo učne stile naših udeležencev?	62
7.1.3	Lekcija 3: Kako lahko učne stile uporabimo v razredu?	62
7.2	Poglavje 2: Univerzalna zasnova učenja (UDL)	63
7.2.1	Lekcija 1: Kaj je UDL in kakšna so njegova načela	63
7.2.2	Lekcija 2: Smernice	64
7.2.3	Lekcija 3: Načela in smernice v praksi	65

7.3	<i>Poglavje 3: Vključevanje in dostopnost</i>	66
7.3.1	Lekcija 1: UDL in dostopnost	66
7.3.2	Lekcija 2: Nasveti o vključevanju in dostopnosti	67
7.4	<i>Poglavje 4: Smernice za uporabo digitalne metode pri štirih različnih učnih stilih</i>	70
7.4.1	Lekcija 1: Štirje glavni učni stili in digitalna metoda Pravljičice - ozadje.....	70
7.4.2	Lekcija 2: Glavni štirje učni stili in digitalna metoda Pravljičice - predlog za prilagoditev	71
7.4.3	Lekcija 3: Zaključki	71
7.5	<i>Reference</i>	72

1. Modul 1: "Uvod v digitalne koncepte in spletne pristope za kulturne dejavnosti medvrstniškega učenja"

1.1 Poglavlje 1: Zakaj CULPEER?

1.1.1 Lekcija 1: Kako se je vse začelo

Združevanje kulturnih tehnik z vrstniškim učenjem v okviru ustvarjalnih delavnic, v katere so vključeni mladi z globalnega juga in severa z namenom vključevanja in integracije, se je začelo že nekaj let pred oblikovanjem tako imenovanega pristopa CULPEER. CULPEER kot zamisel in metodologija izhaja iz pobude Kinder Kultur Karawane (Otroška kulturna karavana), ki že več kot 20 let pripelje umetniške kulturne skupine z globalnega juga na izobraževalne turnee na globalni sever.

Uspeh projekta KiKuKa, ki so ga pobudniki iz Nemčije v obdobju 2010-2012 najprej delili z Dansko in Avstrijo, nato pa še z Bolgarijo, Slovenijo in Slovaško, je spodbudil osrednjo ekipo, da je trajno posvetila čas, pozornost, prizadevanja in sredstva temu, da bi bili obiski v državah globalnega juga mogoči in učinkoviti. Predvsem zaradi globalnih učnih rezultatov, ki jih imajo ta srečanja z mladimi iz zelo različnih okolij za gostitelje iz globalnega severa. Učenje o globalnem državljanstvu, podnebnih spremembah, človekovih pravicah in enakosti spolov prek kulturnih dejavnosti, ki jih organizirajo in izvajajo izkušeni mladi z druge celine, se je izkazalo za izjemno preprosto. Ne glede na razlike v ozadju so mladi vedno znali najti pot drug do drugega, interakcije pa so jim pokazale, da "smo vsi eno" in da bi to moral biti edini način, če želimo zapustiti svet, na katerega smo ponosni.

Obdobje 2010-2012 je omogočilo oblikovanje močnega konzorcija nevladnih organizacij in občin za razvoj in izvedbo projekta EuropeAid "Krepitev ustvarjalnega sodelovanja" (2014-2016), ki je vključeval vzajemno učenje na področju kulture v dejavnosti za podporo doseganju razvojnih ciljev tisočletja. Skupine s cirkuškimi, dramskimi, plesnimi in akrobatskimi predstavami so s partnerji EU v konzorciju delile svoje znanje, izkušnje in spretnosti z namenom doseganja višje ravni ozaveščenosti in aktivizma med mladimi z globalnega severa.

Dejavnosti kulturnega in vrstniškega učenja so se po koncu projekta EuropeAid nadaljevale s pobudo programa Erasmus+ z naslovom "CULPEER: Kulturni pristopi in pristopi vrstniškega učenja za uspešno vključevanje prikrajšane mladine in beguncev na šolski ravni", ki jo je podprla nemška nacionalna agencija in se osredotoča na zagotavljanje podpore za vključevanje mladih učiteljem, učencem, ravnateljem, staršem, vzgojiteljem in upraviteljem kulturnih centrov. V tem prizadevanju so naredili še korak naprej in pripravili "Smernice za vključevanje in uporabo pristopa CULPEER v šolah", ki se ukvarjajo z ekonomskimi, socialnimi, izobraževalnimi, etno-kulturnimi, institucionalnimi, zdravstvenimi, migracijskimi in drugimi razlogi za izključenost mladih. Konzorcij v okviru pobude je razvil tudi spletne izobraževalne module, ki zajemajo naslednje teme: Uvod v kulturno medvrstniško učenje; CPLA za krepitev ključnih kompetenc; CPLA za vključevanje prikrajšanih mladih; CPLA za raznolikost in enake možnosti; Dobre prakse kulturnega medvrstniškega učenja po svetu. Ta pobuda CULPEER se je zaključila z veličastno mobilnostjo mladih, ki je mlade iz vseh partnerskih držav vključila v kulturno vzajemno učenje skupaj z mladimi iz Peruja z namenom ustvarjanja skupne predstave v petih delovnih dneh v Kölnu v Nemčiji - <https://youtu.be/fQDlawBeJmE>. Predstava "Todos somos uno!" je bila skupaj s posebej razvitimi vsebinami za e-učenje emanacija tega, kar je CULPEER dosegel v obdobju 2016-2018.

1.1.2 Lekcija 2: Kako nas je Covid-19 prisilil, da smo začeli razmišljati o uvedbi digitalnih metod

Po dveh letih mreženja, učenja in razvijanja metod "CULPEER za integracijo" je ekipa nadaljevala delo z globokim razumevanjem in bogatimi izkušnjami o tem, kako lahko kulturni pristop vrstnikov prispeva k integraciji mladih beguncev in drugih neprivilegiranih mladih. Razširjeni konzorcij, ki vključuje tudi

uradne partnerje iz Bolivije in Tanzanije, je pod naslovom "CULPEER 4 Change" in s finančno podporo programa DEAR nadaljeval z uporabo tega pristopa za krepitev ciljev trajnostnega razvoja v šolskih učnih načrtih. V treh letih (2019-2021) je projekt C4C naredil čudeže pri nadaljevanju poti kulturnega vzajemnega učenja med mladimi in pedagogi z obeh polovic sveta. Konzorcij je ustvaril tematske stenske poslikave, izvedel vplivne transkontinentalne konference v večini partnerskih krajev (Bolgarija, Slovenija, Tanzanija, Vroclav, Köln), izvajal skupne mladinske pobude, osredotočene na cilje trajnostnega razvoja (tako zunaj kot na spletu zaradi novih pogojev, ki jih je uvedel Covid-19), ter razvil naslednje vsebine in gradiva za e-učenje: modul za vsakega od treh ciljev trajnostnega razvoja, ki so osrednji za projekt - 16 otrokovih pravic, 13 podnebnih sprememb in 10 - migracij, ter uvodni modul za CPL kot pristop, modul o raznolikosti in enakih možnostih ter modul o otrokovih pravicah do izobraževanja - vse to je na voljo za tri različne starostne skupine. C4C je ustvaril tudi razširjeno območje za prenos z vsebinami in videoposnetki vseh skupin globalnega juga, vključenih v projekt - s predstavitvami, nastopi, sporočili in vajami.

C4C je bil velik izziv, ki je iz partnerjev izvalil najboljše, saj jih je prisilil, da so bili ustvarjalni, privlačni in vplivni v najtežjih časih. Delavnice in predstave, ki so potekale iz oči v oči, so se morale premakniti v svet povečave. Mladi so morali še naprej sodelovati drug z drugim in si izmenjevati informacije prek interneta. Digitalni prepad je bil prisoten na vseh celinah. Vse strani so doživljale zaskrbljenost in strah. Po napornih organizacijskih prizadevanjih pa so leta 2021 skupine iz Afrike in Latinske Amerike ponovno prispele v Evropo.

Ponovno so se pokazale prednosti kulturnega medvrstniškega učenja v njegovi prvotni obliki:

- Krepitev medosebnih spretnosti, kulturne in globalne pismenosti: če se mladi zanašajo drug na drugega v okviru skupnih prizadevanj, se krepi zaupanje in harmonija. Teme, obravnavane na delavnicah, so podpirale proces širjenja kompetenc na ciljnih področjih projekta. Medosebne spretnosti so socialne spretnosti, ki pomagajo pri razumevanju z drugimi, kar ima dolgoročno odločilen potencial in mlade spodbuja k vzpostavljanju trajnih odnosov.
- Izboljšanje komunikacijskih spretnosti. Glede na raven znanja gostujočih skupin je bila njihova medsebojna podpora pri razvijanju veščin za učinkovito in jasno komuniciranje več kot pomembna.
- Medvrstniško učenje vodi k razvijanju veščin timskega dela, saj udeleženci opravljajo naloge, ki jih sami ne morejo opraviti.
- Kulturno medvrstniško učenje prinaša veselje vsem udeležencem, kar ustvarja zdravo okolje, ki se ga ljudje želijo držati. Kadar je to okolje v obliki šole ali skupnosti, je prisotnost angažiranih, aktivnih, ozaveščenih in navdihnenih mladih več kot dobrodošla.
- Mladi se učijo drug od drugega in tako spodbujajo rast in razvoj. Ko je nekdo upravičen do tega, da druge vrstnike nauči neke spretnosti ali delčka znanja, se bo potrudil, da bo prišel do bistva spretnosti ali teme in zapolnil vse možne vrzeli, da bi izkušnjo čim bolje izkoristil - tako zase kot za druge.

1.2 Poglavlje 2: Kako lahko osebno učenje in kulturne prireditve nadomestimo s spletnim učenjem in dejavnostmi?

Ocenjuje se, da je bilo v času največje pandemije COVID-19 več kot 1,5 milijarde otrok izključenih iz šol in neformalnih izobraževalnih dejavnosti. Ko se je pandemija razširila po državah po vsem svetu, so bile izobraževalne ustanove prisiljene hitro preiti z neposrednega izobraževanja na "nujno učenje na daljavo" v kratkem časovnem okviru, ki je oviral oblikovanje ustreznih izobraževalnih virov in

izobraževalnih programov. Ti izzivi so prizadeli tako področje formalnega kot neformalnega izobraževanja. Izzivi, ki jih te razmere nalagajo učiteljem in vzgojiteljem, vključujejo potrebo po hitrem razvoju visokokakovostnih izobraževalnih vsebin, prilagajanje metodologije poučevanja, omejen dostop do opreme in virov ter potrebo po smiselni uporabi različnih digitalnih orodij in metod (Costa et al, 2021).

Zaradi pandemije se je pojavila globalna potreba po popolni spletni organizaciji šolskega in neformalnega izobraževanja, ki doslej še nikoli ni delovalo v takšnem okolju (z izjemo visokošolskega izobraževanja). Kot odgovor na omenjene potrebe je bila digitalna tehnologija obravnavana kot rešitev za poučevanje in ustvarjanje priložnosti za učenje v teh nemirnih časih. Vendar pa so bile še preden je pandemija začela izzivati naša življenja, predstavljene spletne rešitve za reševanje vprašanj, kot so geografske ovire, socialno-ekonomske ovire, zaradi katerih je vožnja na delo zahtevna, potreba po prožnejših časovnih okvirih in drugo.

V teh okoliščinah so morali kulturni dogodki in dejavnosti najti svojo pot tudi v spletno/digitalno okolje. Enako je veljalo za prakse vzajemnega učenja (ki so ponavadi temelj kulturnih dogodkov in dejavnosti), ki jih je bilo treba prilagoditi novi realnosti.

1.2.1 Lekcija 1: Nasveti za uspešno spletno učenje in dejavnosti

Prehod na spletno poučevanje ne pomeni le, da vsebino, ki je bila ustvarjena za osebno izobraževanje, prenesemo na splet. Raziskovalne študije o profesionalnem razvoju učiteljev kažejo na ključno vlogo usposabljanja učiteljev za pravilno uporabo digitalnih orodij v kombinaciji z ustreznimi pedagoškimi pristopi in načrtom (Unescov spletni članek, 2021). V tem novem okolju se morajo učitelji naučiti in prakticirati nove vloge, npr. delovati kot moderatorji, pospeševalci, oblikovalci izobraževalnih vsebin in opazovalci v svojih spletnih razredih. **(Ta tema je podrobneje obravnavana in predstavljena v modulu 2 - povezava potrebna tukaj).**

Ne moremo nadomestiti neposredne interakcije med kulturnimi praksami vrstniškega učenja. V tem smislu bi se ob razmišljanju o vodilnem vprašanju tega poglavja *(Kako lahko pristop "face to face" pri vrstniškem učenju in njegovih kulturnih dogodkih nadomestimo s spletnim učenjem in dejavnostmi)* izognili uporabi besede "nadomestilo". Raje bi jo opisali kot spremembo, ki jo je treba izvesti previdno in s pedagoškim načrtom. Za to, da bo ta spletna/digitalna sprememba za udeležence smiselna, je mogoče uporabiti več praks.

V nadaljevanju najdete nekaj **nasvetov**, ki lahko olajšajo prehod, omejijo izzive in presenečenja. Ti so opisani v literaturi (Aargon, 2003; Esani n.d, str. 2) in ustreznih spletnih člankih (glej na primer <https://community.brightspace.com/s/article/The-Transition-from-Face-to-Face-to-Online-Learning-Maintaining-an-Engaging-Experience>):

Začetno načrtovanje predmeta/dejavnosti, ki se bo izvajal na spletu.

Prepričajte se, da ste pred spletno objavo tečaja/dejavnosti preučili vse podrobnosti, da se izognete presenečenjem in povečate izkušnjo učencev.

"Na začetku je pomembno razmisliti o tem, kdo, kaj in kako bo učil. Morda bo trajalo nekaj časa, vendar je vredno vložiti čas v načrtovanje vsakega posameznega koraka, ki lahko pripelje do dosledne in skladne spletne izobraževalne izkušnje. Pred začetkom tečaja običajno pošljem spletni vprašalnik, s katerim pridobim informacije o udeležencih, nato pa ustrezno prilagodim vsebino. Tako lahko spletna izkušnja bolj ustreza potrebam posameznika." (neformalni učitelj STEAM v prostoru za ustvarjalce v Atenah, Grčija)

Ustvarjanje okolja družbene prisotnosti na spletu.

Ustrezne študije (Aargon, 2003; Esani n.d.) kažejo, da obstaja močna povezava med občutkom medsebojne povezanosti in splošnim zadovoljstvom udeležencev v spletni izkušnji. Že na začetku (najbolje v fazi načrtovanja) je vredno posvetiti čas temu, kako bo občutek socialne prisotnosti okrepljen ali povečan.

"Ko se je spletna seja začela, smo dobili besedo, da se predstavimo in spregovorimo o svojih pričakovanjih v zvezi s spletno dejavnostjo. Čutil sem, da se dogaja nekaj dobrega. Vsekakor je bilo to bistveno, da smo se spoznali in nam pomagalo pri kasnejši sinhronizaciji naših prizadevanj." (spletna udeleženka tečaja BEREADY Erasmus+ za učitelje o virtualnih galerijah, maj 2022).

Udeleženci imajo interaktivno vlogo

Na spletu obstaja veliko tveganje, da bodo udeleženci na koncu imeli pasivno vlogo in bodo na koncu izgubili zanimanje. Okolje socialne prisotnosti lahko pozitivno vpliva na ohranjanje vključenosti udeležencev v spletni tečaj in/ali spletno dejavnost. Enako velja za uporabo praks, ki v spletne seje vnašajo interaktivnost (tj. razprave, naloge možganske nevihte, spletno sodelovanje, naloge igranja vlog, refleksivne naloge, spletna navigacija do zanimivih spletnih strani, sodelovanje pri izmenjavi izkušenj in drugo) in udeležencem dajejo aktivno vlogo.

"Da bi udeležence seznanil s konceptom virtualnih galerij, sem jih povabil, naj obišejo izbrane spletne galerije, nato pa naj se združijo v skupine in o svojih izkušnjah razpravljajo v sobah za odmor. To se je dobro obneslo, saj so se vse skupine poglobile v vsebino tečaja ter kasneje na plenarnem zasedanju delile misli in razmišljanja." (Izvajalec usposabljanja na spletnem tečaju BEREADY Erasmus+ o ustvarjanju virtualnih galerij, maj 2022).

Razmislite o izkušnjah pri poučevanju in nenehno izboljšujte svoje prakse.

Pomembno je, da vodje usposabljanja razmislijo o svojih izkušnjah s poučevanjem in ugotovijo, ali je še kaj prostora za izboljšave. Priporočljivo je razmisliti o tem, kaj je šlo dobro in kaj ne, ter izboljšati učne prakse ali izobraževalne vire. Mehanizmi za pridobivanje povratnih informacij s strani udeležencev/učencev lahko trenerju pomagajo pri prepoznavanju šibkih in močnih točk učne izkušnje.

"Na koncu vsakega srečanja sem udeležence povabil, da izpolnijo spletni obrazec. Obrazec je vseboval le tri vprašanja: 1. Kaj je šlo dobro 2. Kaj ni šlo dobro in 3. Kaj novega so se naučili". Njihove povratne informacije so bile poučne in so mi pomagale izboljšati naslednja srečanja." (učitelj trener, ki sodeluje pri dejavnostih projekta eCraft2Learn H2020, Atene, GR, 2017).

Vključite se v prakso izmenjave: navdihujte druge in pridobite navdih od drugih učiteljev/vzgojiteljev.

Pomembno je tudi, da trenerji promovirajo delo, ki poteka na spletu. Rezultate spletnih dejavnosti medsebojnega učenja na področju kulture lahko delijo z drugimi (npr. z objavami v družbenih medijih, elektronskimi sporočili za javnost, sodelovanjem na spletnih dogodkih, objavami na spletnih straneh ali digitalnih zidovih slave, spletnimi predstavami, odprtimi razpravami itd). S prakso izmenjave lahko udeleženci usposabljanja navdihujejo druge udeležence in drug od drugega dobijo navdih, pa tudi globlje razmislijo o svojih učnih izkušnjah.

"Ko so se srečanja končala, sem se odločil, da delo praktikantov objavim na FB. To je povečalo njihovo navdušenje. Poleg tega smo prejeli lepe komentarje, ki so udeležencem povečali samozavest in občutek dosežka." (Učitelj, ki usposablja v projektu EU [Roboscientists](#), Atene, GR, 2019)

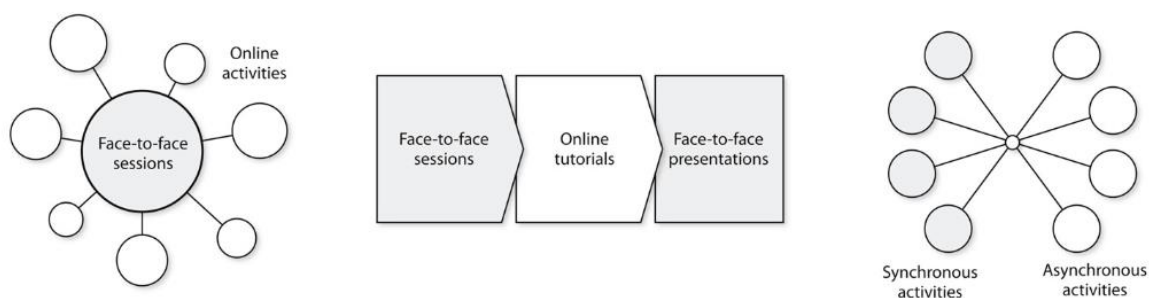
1.3 Poglavje 3: Digitalni koncepti in spletne dejavnosti pri kombiniranem učenju.

V tem poglavju je omenjeno kombinirano učenje kot pristop, ki se lahko uporablja za dejavnosti kulturnega učenja med vrstniki. Po kratkem uvodu v pojme in modele kombiniranega učenja so predstavljene prednosti uporabe takega pristopa. Poleg tega so podani koristni nasveti za uporabo kombiniranega učenja z vrstniškimi dejavnostmi v digitalnem načinu.

1.3.1 Lekcija 1: Kaj je kombinirano učenje in kakšne so njegove prednosti?

Kombinirano učenje je izraz, ki se uporablja za opis izobraževalnih izkušenj, pri katerih se uporablja tako osebno kot tehnološko posredovano učenje in interakcija (Cleevelant- Innes in Wilton, 2018). Garrison in Vaughan (2008) poudarjata način združevanja obeh različnih načinov in mešano učenje opisujeta kot "premišljeno združevanje neposrednih in spletnih učnih izkušenj". S tem premišljenim združevanjem kot danostjo se drugi raziskovalci bolj osredotočajo na delne vidike pristopa kombiniranega učenja in navajajo, da lahko vključuje tudi formalne ali neformalne, virtualne ali fizične, načrtovane ali nenačrtovane dejavnosti. Ključni element kombiniranega učenja je povezovanje spletnih in osebnih sestavin ter njihovo medsebojno utrjevanje (Rosen in Vanek, 2020).

Hannon in Macken (2014) predstavljata tri modele kombiniranega učenja, ki osvetljujejo način združevanja fizičnih in virtualnih/digitalnih izkušenj.

Slika x: Trije modeli kombiniranega učenja (Noteworthy, Hannon & Macken, 2014)

Model 1 - Mešana predstavitev in interakcija: Pri prvem modelu je glavni vir poučevanja neposredna interakcija. Spletne dejavnosti imajo dopolnilno vlogo in podpirajo pouk iz oči v oči. Te dejavnosti so del domače naloge udeležencev usposabljanja. Najpogostejši pristop je obrnjena učilnica.

Model 2- Mešani blok: Drugi model je kombinacija neposrednega učenja in spletnega študija, razdeljenega na učne bloke. Izobraževalec ima možnost, da oblikuje en osebni blok, ki vključuje intenzivnejše poučevanje, ki mu sledi drugi blok s spletnim študijem in tako dalje in tako naprej.

Model 3 - v celoti na spletu: Tretji model je namenjen samo spletnemu poučevanju, vendar je sestavljen iz dveh delov: prvega s sinhronimi in drugega z asinhronimi dejavnostmi. V prvem primeru potekajo spletne interakcije med izobraževalcem in učenci v realnem času, v drugem pa se učenci učijo učno gradivo v svojem času (Cleevelant- Innes in Wilton, 2018).

Različne raziskave, ki so bile opravljene, poudarjajo prednosti kombiniranega učnega pristopa v različnih kontekstih. V več primerih je bilo ugotovljeno:

- da so učinkovitejši od tradicionalnega neposrednega učenja v smislu, da imajo učenci boljše učne rezultate (Namyssova et al., 2019).
- Ugotovljeno je bilo, da je učinkovitejše tudi za odrasle, ki se učijo osnovnih spretnosti, kot samo osebno ali samo spletno učenje (Rosen in Vanek, 2020).
- Ustvarja priložnosti za učence, da razvijejo digitalno pismenost in spretnosti spletnega učenja (Rosen in Vanek, 2020).
- Poleg tega učencem zagotavlja prožnost in avtonomijo, zlasti kadar uporabljajo asinhrono gradivo in dejavnosti, saj jim omogoča, da se učijo v lastnem tempu (Linder, 2017).
- Kombinirano učenje spodbuja motivacijo učencev, jih vključuje v aktivno učenje, razvija kritično mišljenje ter spodbuja timsko delo in sodelovanje z medsebojno komunikacijo (Namyssova et al., 2019). Zato lahko izobraževalci spodbujajo motivacijo učencev, če je predmet dobro zasnovan in poučen, hkrati pa prihranijo čas pri osebni poučevanju.
- Oblikovano učno gradivo, ki se uporablja pri kombiniranem učenju, je trajnostno in se lahko v prihodnosti ponovno uporabi.

1.3.2 Lekcija 2: Katere so spletne učne dejavnosti in kako jih uporabiti pri medvrstniškem učenju?

Medvrstniško učenje uporablja internet in podporo, ki jo zagotavlja, da bi sprejelo svojo spletno digitalno obliko. Te oblike učenja se lahko s pomočjo digitalne tehnologije razširijo med vrstnike in spremenijo način njihovega sodelovanja in izmenjave znanja. Zato se lahko pri digitalnem vrstniškem učenju - če se učne dejavnosti ustrezno izvajajo - ohranita občutek sodelovanja in usmerjenost v skupnost.

Toda kaj vključujejo spletne učne dejavnosti, ki se uporabljajo pri kombiniranem učenju? Tukaj je nekaj primerov:

1. Sinhrona in asinhrona spletne razprave
2. Spletne samoocene
3. Blogi, wikiji
4. Virtualni izleti na terenu
5. Virtualni laboratoriji
6. Simulacije
7. Reševanje problemov
8. Kartiranje konceptov in interaktivni učni predmeti
9. souporaba datotek (Google Apps, kot so Google docs, preglednice in diapozitivi)
10. Spletne storitve za besedilni in glasovni klepet itd.
11. Videoposnetki, ki jih učenci posnamejo na podlagi svojega strokovnega znanja ali izkušenj na določenem področju in jih naložijo na digitalno učno platformo, ki je dostopna vsem.
12. Virtualne učilnice (Google učilnica, Edmodo)

Nenazadnje so zelo priljubljene aplikacije za sinhrono videokonference - npr. Zoom, Skype, Microsoft Teams, Webex - za organizacijo medsebojnih digitalnih dejavnosti. Svojo priljubljenost dolgujejo svoji glavni značilnosti, ki je interaktivnost. Udeleženci lahko med seboj močno sodelujejo, pri čemer ima učitelj, ki te dejavnosti organizira, vlogo moderatorja. Tako se ustvari virtualno okolje, primerno za sodelovanje med vrstniki.

To okolje se lahko uporabi, ko moderator razdeli vloge in naloge učencem ali udeležencem digitalne dejavnosti med vrstniki. Na začetku se morajo pripraviti tako, da izberejo določeno temo, ki jih zanima (npr. podnebni ukrepi, revščina, enakost spolov). Nato naj udeleženci uporabijo digitalna orodja za

ustvarjanje ustreznih vsebin, ki se nanašajo na izbrano temo. Sodelovanje lahko poteka osebno ali v celoti prek spleta, odvisno od priložnosti. Ustvarjene vsebine v digitalni obliki se lahko nato naložijo v odprto podatkovno zbirko, ki omogoča dostop do njih učencem iz katerega koli dela sveta. Na ta način se lahko spodbuja kulturna izmenjava in začne medkulturni dialog med udeleženci.

1.3.3 Lekcija 3: Nasveti za uspešno kombinirano učno okolje

Ker narava kombiniranega učenja omogoča visoko stopnjo neodvisnosti izobraževalca, obstaja več nasvetov, ki lahko olajšajo oblikovanje dejavnosti:

- Analizirajte potrebe učencev. Koliko učencev ima skupina? Kako bodo vloge razdeljene med posamezne učence, zlasti pri delu z velikimi skupinami?
- Upoštevajte tehnološko infrastrukturo, ki je na voljo tako izobraževalcu kot učencu. Ali imajo učenci tehnološke spretnosti za opravljanje določene digitalne naloge?
- Pred dokončno izbiro digitalne metode upoštevajte želje učencev, zlasti pri delu s skupinami odraslih.
- Ne poskušajte prilagoditi vsebine, ne da bi jo najprej prilagodili za mešano učno okolje.
- Preden izberete metodo digitalnega učenja, ki jo boste uporabili, najprej razmislite o nalogi. Vnaprejšnje načrtovanje je zelo pomembno za izpolnjevanje potreb učencev.
- Uporabljajte različna digitalna orodja.
- Dejavnosti v spletni učilnici morajo biti medsebojno povezane z dejavnostmi v spletni učilnici.
- Spodbujajte interaktivnost.

1.4 Reference

Aargon S.R. (2003), Creating social presence in online environments, *New Directions for Adult and Continuing Education*. 100,57-68.

Cleveland-Innes, M., Wilton, D. (2018), Vodnik po kombiniranem učenju, na voljo na spletu:

<http://oasis.col.org/handle/11599/3095>

Esani, M. (n.d.). *Moving from Face-to-Face to Online Teaching (Prehod od osebne k spletnemu poučevanju)*, dostopno na spletu: <http://clsjournal.ascls.org/content/ascls/23/3/187.full.pdf>

Garrison, D. R., & Vaughan, N. (2008), *Blended learning in higher education*, San Francisco, CA: Jossey-Bass.

Hannon, J., & Macken, C. (2014). *Blended and online curriculum design toolkit (Zbirka orodij za oblikovanje mešanih in spletnih učnih načrtov)*. La Trobe University. Pridobljeno s spletne strani https://www.laterobe.edu.au/data/assets/pdf_file/0006/602178/Blended-learning-Toolkit-v4.pdf.

Linder, K., E. (2017). *The blended course design workbook: a practical guide*. Sterling, Virginija: Stylus Publishing, LLC

Namysova, G., Tussupbekova, G., Helmer, J., Malone, K., Afzal, M. in Jonbekova, D. (2019). Izzivi in prednosti kombiniranega učenja v visokem šolstvu. *International Journal of Technology in Education (IJTE)*, 2(1), 22-31.

Rosen, D. J. & Vanek, J. (2020). *Kaj, zakaj, kdo in kako pri kombiniranem učenju za odrasle, ki se učijo osnovnih veščin*. New Readers Press

Unescov članek (2021) Nasveti za zagotavljanje učinkovitega spletnega učenja med COVID-19 je na voljo na spletu: <https://www.unicef.org/vietnam/stories/tips-ensure-effective-online-learning-during-covid-19>.

2. Modul 2: "Vloga pedagogov in drugih izvajalcev usposabljanja"

Množitelji imajo veliko večjo vlogo pri opozarjanju na nove metode. Pedagogi, socialni delavci in učitelji imajo pomembno vlogo pri izvajanju metod z ustvarjanjem spletnih dejavnosti. V teh oblikah še vedno prilagajajo načelo medsebojnega sodelovanja, vendar je njihova vloga kulturnih posrednikov, moderatorjev in prevajalcev bolj zapletena.

2.1 Poglavlje 1: Uvod v vlogo pedagogov

Pedagogi, socialni delavci in učitelji imajo pomembno vlogo pri digitalnem medvrstniškem učenju. Ta vloga zahteva: izvajanje metod za medvrstniško učenje v digitalni sferi, omogočanje/moderiranje procesa, veščine kulturnega posredovanja in prevajanja ter nekatere digitalne kompetence (Chandra in Palvia, 2021). Vsaka dejavnost lahko zahteva različne in drugačne priprave na proces digitalnega učenja. Kljub temu pa lahko kot digitalni pedagog, socialni delavec in učitelj upoštevate nekatera načela, ki se vam bodo morda zdela koristna:

2.1.1 Lekcija 1: Digitalni kontekst

Z razvijanjem digitalnih kompetenc in tehničnih spretnosti se boste v digitalnem okolju počutili bolj samozavestno. Dandanes osnovno znanje na splošno poznamo in usvajamo z vsakodnevnimi spletnimi dejavnostmi. Kljub temu vam bo to omogočilo pridobivanje izkušenj in morda prineslo nekaj novih zamisli in orodij, kako narediti digitalno vrstniško učenje bolj zanimivo in dostopno. Pridobivanje znanja in prakse o digitalnih orodjih:

- Poiščite vire/tečaje/učbenike, ki jih lahko uporabite za pripravo na digitalno delo:
- Raziščite in spoznajte orodja za spletna srečanja in povezave (naučite se uporabljati orodja za video komunikacijo - npr. Zoom, Google Meet; platforme družbenih medijev - npr. Facebook, Instagram, TikTok; spletne delovne table - npr. Miro, spletne urejevalnike videa, zvoka in slik - npr. Canva, Twistedwave) - glejte modul 3 (povezava).
- pridobite znanje o tehničnih zahtevah za načrtovane dejavnosti (npr. kamera, mikrofoni, povezava Wi-Fi, računalnik, mobilni telefon).
- Učence vključite v proces odločanja o tehnologiji in orodjih, ki jih želijo uporabljati (lahko izberejo orodja, ki jih že poznajo, uporabljajo in imajo dostop do njih).

2.1.2 Lekcija 2: Pospeševanje

Digitalne metode in dejavnosti za vzajemno učenje so lahko za udeležence neznane in zmedene. Ne smemo pozabiti, da nimajo vsi enakih digitalnih kompetenc in tehnološkega dostopa. Zato sta za zagotavljanje digitalnega vrstniškega učenja potrebna moderiranje in omogočanje procesa, ki sta primerna in prilagojena udeležencem in digitalnemu področju. Kot moderator lahko:

- Zagotovite podporo in oblikujte vrstniško učenje glede na potrebe učencev, ki imajo omejen digitalni dostop. Ostanite odprti in pripravljeni prilagoditi svoje načrte in dejavnosti nepričakovanim potrebam, ki se lahko pojavijo med procesom.
- Prepričajte se, da učenci vedo, kakšno opremo in digitalna orodja potrebujejo. Da bi vsi udeleženci dosegli enako raven digitalnih kompetenc, lahko zagotovite preprosta navodila ali smernice za uporabo orodij ali opreme, ki jih načrtujete za dejavnosti.
- Zagotovite spletne dejavnosti za oblikovanje skupine in/ali (skupinske) rituale, naloge, ki jih lahko učenci opravijo digitalno ali/in brez povezave.
- Uporabite igre z igranjem vlog.
- Učencem omogočite, da del ure poučujejo svoje vrstnike.
- Ustvarite "študijska telesa", pare učencev, ki delajo skupaj.

- Če želite spodbuditi pozitivno interakcijo v skupini, oblikujte skupni (skupinski) sporazum, ki bo upošteval digitalne interakcije. Ukvarjate se lahko z vprašanji, kot je "Kako se lahko počutim motiviranega in aktivnega v našem digitalnem procesu in komunikaciji?".
- Predstavite urnik sestanka ali postopka (ne pozabite tudi na prosti čas in omogočite, da stvari preizkusite - na spletu in zunaj njega).
- Udeležence povabite k nekaterim odgovornostim pri pripravi in vodenju dejavnosti, da bodo lahko delili svoje znanje in sposobnosti. Med digitalnim procesom boste morda ugotovili, da so nekateri udeleženci že razvili tehnične spretnosti ali imajo edinstvene digitalne izkušnje, zato lahko pomagajo drugim ali delijo svoje znanje. Kljub temu bodite pripravljeni, da jih boste podpirali in spodbujali. Če udeležence vključite v odločanje, jih vzemite resno. Uporabite njihove ideje za izboljšanje dejavnosti, če pa kaj ni mogoče, bodite transparentni in pojasnite, zakaj.

2.1.3 Lekcija 3: Podpora

Podpirati učence pri digitalnih dejavnostih pomeni razumeti njihove potrebe in težave, zlasti s komunikacijskega in tehnološkega vidika.

- Sprašujte jih o njihovih potrebah in težavah v zvezi z digitalnimi dejavnostmi in sodelovanjem. Poskusite skupaj najti rešitve.
- Pozorno poslušajte in predvsem pokažite udeležencem, da so njihove ideje pomembne, tako da jih, če je le mogoče, tudi uresničite.
- Bodite prisotni, opazujte njihova dejanja in pomagajte udeležencem premagovati jezikovne ovire ter spodbujati komunikacijo in sodelovanje (prinesite strategije in digitalna orodja za izboljšanje neverbalne komunikacije ali/in uporabite prevajalska in vizualna digitalna orodja).
- Pomagajte učencem razumeti digitalne učne procese in o njih razmisliti - izvedite evalvacijo.

2.1.4 Lekcija 4: Vrednotenje

Dobra praksa za zaključek vsakega učnega procesa je, da ga ovrednotimo. Digitalna orodja nam dajejo priložnost, da ga naredimo interaktivnega in hkrati individualnega.

- Povzemite dejavnosti ali učne procese in ponudite usmerjevalna vprašanja, ki udeležencem pomagajo razmisliti o njihovih izkušnjah. V podporo procesu vrednotenja lahko uporabite nekatera digitalna orodja, kot so Googlovi obrazci in vprašalniki ali druge digitalne možnosti (tudi vizualne).
- Zagotovite zaščiteno prostor, kjer lahko udeleženci spregovorijo o svojih težavah in potrebah.
- Omogočite učencem, da svojim vrstnikom posredujejo povratne informacije.
- Ostanite odprtega duha. Vedno je dobro poslušati in ne soditi.
- Bodite odprti za dajanje in sprejemanje povratnih informacij. Povratne informacije morajo biti vedno jasne, relevantne, konstruktivne, usmerjene v rešitve in pozitivne. Dajati mora pozitivno potrditev in motivirati osebo, da na situacije pogleda z drugega zornega kota in tako sproži procese sprememb.

2.2 Poglavje 2: Kulturni, družbeni, okoljski in digitalni izzivi in pasti

V tem poglavju boste izvedeli več o kulturnih, družbenih, okoljskih, digitalnih in etičnih izzivih pri uporabi digitalnih metod za kulturno izmenjavo ter o tem, na kaj morate biti pozorni, ko jih začnete pripravljati.

2.2.1 Lekcija 1: Kulturni izzivi

Pri predstavljanju nekaterih resničnosti globalnega juga, kjer skupine delijo svoje zgodbe o domu in svojem neposrednem okolju, se moramo zavedati, da je kontekst teh zgodb prav tako pomemben, da bi se izognili stereotipom o določenih državah ali celo celotnih regijah. Iz takšnih stereotipov se lahko oblikujejo nadaljnji negativni predsodki, ki jih pravzaprav poskušamo odpraviti s pomočjo kulturnega vzajemnega učenja. Kot izobraževalci moramo imeti dobre medkulturne spretnosti, da se lahko zoperstavimo takšnim predsodkom, če se pojavijo na delavnicah. Ključnega pomena je, da izvedemo nekaj uvodnih dejavnosti, namenjenih ozaveščanju o tem, kaj je kultura, kakšne so različne predpostavke, ki jih imamo o drugih ljudeh na podlagi njihovega kulturnega porekla, in da pomagamo učencem, da se bolje zavedajo, kaj kultura in kulturne razlike v resnici so in kako jih lahko vsi vključimo v svoje vsakdanje življenje. Poiščite razlike in podobnosti med različnimi skupinami, da bi pokazali, da so si kulture sicer različne, vendar je med njimi tudi veliko povezav.

Pomemben dejavnik, ki ga je treba upoštevati, je tudi časovna razlika: pri sodelovanju s skupinami iz globalnega juga, na primer iz Južne Amerike, je v Evropi ob jutranjih šolskih urah v Južni Ameriki še vedno noč. Zato bi bilo treba virtualne izmenjave v živo ustrezno organizirati, da bi skupine lahko sodelovale ob običajnih dnevnih urah.

Bodite časovno prilagodljivi! Včasih je elektrika v partnerskih državah omejena in vprašljivo je, ali bo do prekinitve prišlo ravno v trenutku, ko načrtujete delavnico. Imejte rezervno rešitev.

2.2.2 Lekcija 2: Kulturna izmenjava in kulturna prisvojitve

Kulturne izmenjave so pomembne za izmenjavo idej in znanja ter krepitev medsebojnega razumevanja. Ogled idej, umetnosti, tradicij, simbolov in znanja iz drugih kultur v razredu je odličen način učenja in boja proti stereotipom, vendar lahko vodi tudi v kulturno neobčutljivost in kulturno sredstva. Beseda prisvojitve izhaja iz latinske besede *proprium*, ki pomeni "narediti svoje". Kulturna apropiacija torej pomeni, da ena kulturna skupina uporablja ali posnema kulturne elemente druge skupine brez privolitve in tako, da jih odvzame njihovem izvoru in dediščini. Vprašanje razmerja moči med temi kulturnimi skupinami je zelo pomembno, zato morate razmisliti o zgodovinskih in sedanjih razmerjih moči med njimi. Prilaščanje kultur ima negativne učinke na avtohtone kulture in seveda njihove umetnike, omogoča krepitev stereotipov, ki so vir diskriminacije, omogoča napačno predstavljanje avtohtonih ljudstev in njihovih kulturnih izrazov ter spodkopava prizadevanja za izobraževanje javnosti o njihovi zgodovini in kulturi. Kulturnega prilaščanja ni vedno lahko opaziti, zato ste kot izobraževalci odgovorni, da ste občutljivi na to vprašanje in se o njem pogovarjate s svojimi učenci. Postavite jim vprašanja, kot so: kakšen kulturni pomen ima ta podoba ali predmet za to kulturno skupino? Kako odstranitev konteksta (izvora in tradicije) spremeni njegov pomen? Ali je način uporabe teh simbolov, podob ali predmetov neobčutljiv ali žaljiv? Poskusite lahko tudi pridobiti nekoga, ki bo o tem vprašanju spregovoril iz svoje neposredne izkušnje. Oglejte si tudi priročnik "[Premisli, preden si prilastiš](#)", ki ga je pripravila Univerza Simon Fraser iz Vancouvra v Kanadi. Nekateri maškaradni kostumi so primeri kulturne prisvojitve. Oglejte si plakate, ki so jih študenti Univerze v Ohiju v ZDA izdelali za ozaveščanje o tem vprašanju v okviru kampanje "[Smo kultura, ne kostum](#)" leta 2013. Več o njej si lahko preberete [tukaj](#).

2.2.3 Lekcija 3: Družbeni izzivi

Družbene razlike so lahko vidne v domačih zgodbah, ki si jih delijo skupine z globalnega juga in globalnega severa. To se lahko nanaša na kraje, kjer otroci živijo, igrače in tehnologijo, ki jo imajo, ali na lažji dostop do šol, šolskih potrebščin itd. Zapišite si nekatera od teh vprašanj in jih obravnavajte po izmenjavi. Razpravljajte o vzrokih teh razlik. Pomembno je pokazati, da družbene razlike niso posledica lastnih dejanj, temveč del sistematične neenakosti. Prav tako ne temeljijo na kulturi - ljudje niso revni ali prikrajšani, ker prihajajo iz določene države ali kulture. Socialne razlike med regijami so

posledica zgodovinskega procesa kolonizacije ter nenehnega izkoriščanja ljudi in virov na globalnem jugu.

Upoštevajte finančni vidik virtualnih izmenjav: stroške za partnerje iz držav globalnega juga upoštevajte enako kot pri katerem koli drugem partnerju iz vaše države. Ovire se bodo od skupine do skupine razlikovale, vendar bodo nekatere morda morale najeti sobo, da se bodo lahko zbrale kot skupina, ali bodo potrebovale več sredstev za plačilo boljše internetne povezave ali izpolnjevanje video zahtev delavnice.

2.2.4 Lekcija 4: Okoljski izzivi

Virtualne delavnice omogočajo večjo okoljsko trajnost, saj omogočajo spletno izmenjavo med skupinami svetovnega juga in severa, ki bi običajno potovale v določeno državo samo zaradi teh delavnic. Tako se ne le izognemo izključevanju oseb z manj priložnostmi za potovanje, temveč tudi varujemo okolje z zmanjšanjem onesnaževanja medcelinskih potovanj.

Vendar imajo virtualne delavnice in spletne dejavnosti tudi pomemben okoljski odtis: poraba energije, proizvodnja pametnih naprav v izkoriščevalskih in okolju škodljivih razmerah, ob koncu življenjske dobe pa končajo kot strupeni elektronski odpadki. Kratka študija "Varstvo podnebja z digitalnimi tehnologijami" inštituta Borderstep primerja različne študije in prihaja do zaključka, da emisije toplogrednih plinov, ki jih povzročajo proizvodnja, delovanje in odstranjevanje končnih digitalnih naprav in infrastrukture, predstavljajo med 1,8 in 3,2 odstotka svetovnih emisij (od leta 2020). Eden od največjih vzrokov za veliko porabo energije na internetu je pravzaprav pretakanje glasbe in videoposnetkov.

2.2.5 Lekcija 5: Digitalni izzivi

Digitalni razkorak je zelo resničen dejavnik, ki prispeva k nadaljnji neenakosti pri dostopu do izobraževanja, informacij in (lažjemu) uresničevanju številnih človekovih pravic. Opredeljen je kot razkorak med ljudmi, ki imajo dostop do cenovno dostopnih in zanesljivih internetnih storitev (ter spretnosti in pripomočkov, potrebnih za izkoriščanje tega dostopa), in tistimi, ki tega nimajo. Na naših delavnicah se moramo zavedati možnosti takšnega razkoraka ne le na lokalni ravni (med našimi učenci, če morajo sodelovati na virtualnih sejah od doma), temveč tudi na globalni ravni, ki vključuje skupine iz globalnega juga.

Internetna povezava: pomembno je tudi upoštevati, da prav zaradi digitalnega razkoraka nimajo vsi dostopa do dobre internetne povezave. To lahko povzroči težave pri komunikaciji (zamude, prekinitve). Pred izvedbo delavnice se o tem vprašanju pogovorite s skupino. Razmislite tudi o gradivu, ki ga boste uporabili, kot so videoposnetki ali filmi, saj lahko to še dodatno upočasni že tako slabo internetno povezavo.

Zahteve za prenos videa: pri skupini, v kateri se virtualno srečujete, preverite, ali so izpolnjene vse zahteve za prenos videa. Najbolje je, da pred tem opravite preizkus in preverite, ali slika in zvok delujeta.

2.2.6 Lekcija 6: Etični izzivi

Pri ustvarjanju fotografij in videoposnetkov skupin z globalnega juga razmišljajte o sporočilih, ki jih gradivo ustvarja. Fotografije in videoposnetki iz držav globalnega severa pogosto prikazujejo kraje globalnega juga zgolj zaradi revščine, nesreč in konfliktov. To lahko (ponovno) ustvari stereotipe o nemočnih žrtvah na jugu, ki jih morajo "beli rešitelji" s severa rešiti. Pomembno je, da gradivo uporabimo tako, da kraje in ljudi prikažemo v širšem kontekstu in ne le skozi eno samo zgodbo. Pri ustvarjanju/uporabi videoposnetkov razmišljajte o tem, kdo je tisti, ki pripoveduje zgodbo.

Teh vprašanj se je treba še posebej zavedati pri ustvarjanju in uporabi fotografij otrok: vprašajte se, kako so upodobljeni, kdo jih upodablja, ali veste, ali so njihove družine dale soglasje za uporabo na fotografijah? Bodite pozorni na otrokove pravice, ki veljajo za vse otroke po svetu. Otroci iz globalnega juga so pogosto uporabljeni na fotografijah za namene ozaveščanja ali zbiranja sredstev, zlasti s strani humanitarnih organizacij, saj so njihovi obrazi na plakatih ali v družabnih medijih. Bodite pozorni na težave, ki jih to lahko povzroči, in spoštujte otrokovo pravico, da ne sme biti viden ali izpostavljen.

Oglejte si [kratek videoposnetek](#) organizacije Zdravniki brez meja (Médecins sans frontières / Doctors without borders), ene od vodilnih humanitarnih organizacij, ki pojasnjuje pomen sporočil na uporabljenih fotografijah in videoposnetkih ter se opravičuje za svoje pretekle kampanje, v katerih so uporabljali podobe "belih rešiteljev".

Morda si boste želeli ogledati tudi navdihujoč video nigerijske pisateljice Chimamande Ngozi z naslovom "[Nevarnost ene zgodbe](#)".

2.3 Poglavje 3: Scenariji

V nadaljevanju je na voljo nekaj scenarijev, ki prikazujejo primere izzivov, s katerimi se lahko trener/izobraževalec sreča pri izvajanju učnih dejavnosti na spletu. Upamo, da boste ob prebiranju scenarijev dobili navdih in našli zanimive rešitve. Vendar pa ne pozabite, da:

- 1) spodaj opisana vprašanja je mogoče obravnavati na različne načine in
- 2) kontekst lahko še bolj zaplete dokumentirani izziv. Reševanje izzivov ni vedno izvedljivo, vendar prepoznavanje potreb in opredelitev mehanizmov za reševanje postavljata osnovo, na kateri se je mogoče lotiti problematičnih vprašanj.

2.3.1 Scenarij 1: Lena se ukvarja s težavami s povezljivostjo

Kdo	Lena (neformalni izobraževalec)
Izziv	Težave s povezljivostjo
Študenti	20 študentov / 18-22 let
Orodja	Povečanje

Kontekst/problematično območje

Lena je vzgojiteljica v neprofitni izobraževalni organizaciji. Dela s skupinami odraslih učencev begunskega in migrantskega porekla, ki se poskušajo naučiti grščine kot drugega/tujega jezika. Zaradi pandemije je bila prisiljena svoje ure prenesti na splet in nevladna organizacija ji je v ta namen zagotovila račun Zoom. Lena svoje učence prek aplikacije WhatsApp obvesti, da se bo pouk nadaljeval prek Zooma, in se pripravi na prvo učno uro. Učenci se pritožujejo, da ne morejo slediti učnemu načrtu, ki ga je pripravila Lena, saj njihovi mobilni telefoni niso združljivi s številnimi aplikacijami in ne morejo delati na več straneh hkrati. Poleg tega omenjajo, da je njihov zaslon premajhen in da ne morejo zlahka prebrati, kaj Lena piše na tabli. Na koncu Lena ugotovi, da je

veliko učencev odsotnih. Ko je učne ure konec, Lena ugotovi, da odsotni učenci niso imeli mobilnih podatkov za povezavo.

Ukrepi / ključni premisleki / rešitve

Lena se obrne na Ngo in ga prosi za sredstva, s katerimi bi učencem zagotovili mobilne kartice, da bi imeli dovolj podatkov za dostop do pouka. Poleg tega uporablja asinhrono učno platformo - kot je Edmodo (<https://new.edmodo.com/>) - za ustvarjanje učnega gradiva, do katerega lahko učenci pridejo ob svojem času. Poleg tega se odloči, da bo ure oblikovala brez uporabe aplikacij, ki jih je težko uporabljati, in se bo pri pouku zanašala na interaktivno tablo, kot je Miro (<https://miro.com/>), da bi delila med poukom. Nazadnje mora upoštevati, da mora uporabljati veliko velikost pisave, da bi učencem olajšala delo. Lena se odloči, da bo s temi korektivnimi ukrepi rešila zgoraj omenjene težave in olajšala vključevanje učencev v učni proces, saj se zaveda, da se lahko pojavijo novi izzivi, ki bodo od nje zahtevali takojšnje ukrepanje.

2.3.2 Scenarij 2: Napačno izračunana časovna razlika

Kdo	Zori (neformalni izobraževalec)
Izziv	Časovna razlika / tehnične težave
Študenti	6 mladih z motnjami v duševnem razvoju / 16-18 let
Orodja	Povečanje

Kontekst/problematično območje

EU moderatorka kulturne delavnice organizira srečanje med kulturno skupino iz Etiopije in skupino mladih z motnjami v duševnem razvoju iz Bolgarije. Med fizičnima lokacijama je enourna razlika, vendar je vodja delavnice iz Etiopije to dejstvo spregledal in srečanje/internetna dejavnost se začne brez udeležbe iz Etiopije. Dejstvo je, da osebe z motnjami v duševnem razvoju potrebujejo stabilnost, podroben načrt in rutino. Prelaganje dejavnosti ne pride v poštev, zato vodja iz EU hitro organizira drugega člana skupine, da stopi v stik z etiopsko skupino in jo spodbudi, da se čim prej pridruži. Medtem mediator EU dostopa do podatkovne zbirke s predstavitvami in videoposnetki z zgodbami etiopske skupine, da bi lahko začel predstavljati skupino. S 40-minutno zamudo se pridružita etiopski mediator in skupina. To je pravzaprav dobra udeležba, saj so člani iz bolgarske skupine pridobili nekaj informacij in lahko postavljajo vprašanja. Moderator iz EU je prevzel vlogo predstavnika skupine. Ko pridejo člani etiopske skupine, se seznanijo s skupino BG in odgovarjajo na vprašanja.

Ukrepi / ključni premisleki / rešitve

Kako preprečiti, da bi se kaj takega zgodilo? Dan pred srečanjem nastavite opomnik, da še enkrat preverite časovne pasove in se obrnete na partnersko skupino ter jo opozorite na morebitne časovne razlike, ki jih mora upoštevati. V vsakem primeru mora biti vsak moderator pripravljen z gradivom o partnerski skupini, da lahko začne in vodi spletno dejavnost, kadar ima udeležence z motnjami v duševnem razvoju. Tudi če je bil čas dogovorjen, se lahko komu zgodi karkoli in določen član morda ne bo mogel sodelovati na vnaprej določenem srečanju.

Enak scenarij velja tudi v primeru tehničnih težav. Vključno z motnjami v oskrbi z električno energijo.

Če se udeleženci ne soočajo z duševnimi težavami, je treba vse člane obvestiti o morebitnih težavah, ki lahko povzročijo nevšečnosti in prekinejo ali preprečijo srečanje, tako da vedno obstaja možnost predstavitve srečanja.

2.3.3 Scenarij 3: Težko razumljivo

Kdo	Zori (neformalni izobraževalec)
Izziv	Jezikovne težave
Študenti	20 otrok / 11-13 let
Orodja	Povečanje

Kontekst/problematično območje

Med delavnico med skupino iz afriške države in skupino študentov iz Bolgarije se moderatorjema iz obeh držav zazdi, da mladi iz Bolgarije ne razumejo dovolj dobro svojih vrstnikov iz Južne Afrike. Veliko stvari je izpuščenih. Moderatorja posežeta v dogajanje in spodbudita mlade, da prekinejo in prosijo za pojasnila, kadar jim je kaj težko ujeti. Moderatorji vstopijo v vlogo tolmačev. Srečanje se podaljša, da se zagotovi dovolj časa za izvedbo načrtovanih dejavnosti in izmenjav.

Ukrepi / ključni premisleki / rešitve

Kako to preprečiti? Bolgarski skupini vnaprej zagotovite videoposnetke, ki jih je ustvarila afriška skupina, da se bo lahko navadila na naglas. Če bolgarski učenci še vedno težko razumejo, vnaprej načrtujte daljše obdobje za srečanje, razdelite delo tolmačenja v skupini in vse seznanim, zakaj je to potrebno. To storite previdno, da nikogar ne užalite. Razložite potrebo po prevajanju s pomanjkanjem prakse in hkrati potrebo po kristalno jasnem razumevanju znotraj mednarodne skupine.

2.3.4 Scenarij 4: Radovedni o zadevah, ki niso povezane s temo

Kdo	Zori (neformalni izobraževalec)
Izziv	Težave z vrstnim redom sestankov
Študenti	20 otrok / 11-13 let
Orodja	Povečanje

Kontekst/problematično območje

Kulturne razlike so tako zanimive, da med delavnico med tanzanijsko in bolgarsko skupino člani obeh strani prevzamejo razpravo in zasujejo srečanje z vprašanji, ki niso pomembna za določeno temo srečanja. Čas se porabi za pogovore, ki morda niso pomembni za to resno temo, o kateri so se moderatorji, ki se med seboj poznajo, pogajali in se nanjo pripravili.

Ukrepi / ključni premisleki / rešitve

Da bi to preprečili, načrtujte srečanje, ki bo v celoti namenjeno medsebojnemu spoznavanju (to je običajno dobra zamisel), ali pa hitro ukrepajte in ustavite takšno razpravo tako, da določite srečanje za boljše medsebojno spoznavanje na datum, ki bo kmalu prišel in ki se ga bodo mladi lahko veselili.

2.3.5 Scenarij 5: Anna prenese fizično dejavnost na splet in uvede mehanizme za interakcijo

Kdo	Anna (učiteljica plesa)
Izziv	Prenos fizične dejavnosti na splet
Študenti	12 študentov / 16-18 let
Orodja	Zoom, Youtube , orodja za zajemanje videoposnetkov

Kontekst/problematično območje

Anna poučuje ples medkulturno skupino učencev (16-18 let). Ples je "sredstvo", s katerim se učenci zbližajo med seboj, hkrati pa se ustvarjalno izražajo. Izzivi Covid-19 so Anno prisilili, da je začela delati na spletu. Prehod ni bil enostaven proces, zato si Anna prizadeva najti smiselni način za vključevanje učencev v plesne ure prek spleta. Ključnega pomena je tudi, da se med udeležence vnese nekaj interaktivnosti

Ukrepi / ključni premisleki / rešitve

Anna se je odločila za nov projekt, v katerem bodo udeleženci v parih delili videoposnetek plesa, ki jim je všeč, z drugimi, ki bodo posredovali nekaj ključnih informacij. Videoposnetek je lahko nekaj, kar je že na voljo na YouTubeu, ali pa ga udeleženci ustvarijo sami. Anna je učence povabila, naj svoje delo oddajo en teden pred predstavitvijo, da bo imela čas ustrezno pripraviti sejo. Na seji je učence povabila k spletnim razpravam in s hitrimi vprašanji diskretno skrbela za to, da je razprava živa. Ko so vse predstavitve končane, Anna izzove učence, da se posnamejo na videoposnetek in izvedejo ples, ki jih je najbolj pritegnil, ali izrazijo svoje občutke in misli, ki jih sprožijo določene/izbrane predstavitve plesov."

2.4 Reference

Shekhar, C. & Shailendra, P. (2021), Online education next wave: peer to peer learning, Journal of Information Technology Case and Application Research, 23:3, 157-172, DOI: 10.1080/15228053.2021.1980848

Fraser, S. (2015), Think Before You Appropriate. Things to know and questions to ask in order to avoid misappropriating Indigenous cultural heritage (Stvari, ki jih je treba vedeti, in vprašanja, ki jih je treba zastaviti, da bi se izognili prilaščanju domorodne kulturne dediščine), Intellectual Property Issues in Cultural Heritage Project, University: Vancouver.

Ngozi, C. (2009), The danger of a single story (Nevarnost ene same zgodbe), predavanje TED, na voljo na: <https://www.youtube.com/watch?v=D9lhs241zeg>.

MSF, (2022), Zdravniki brez meja: Boljša zastopanost naše raznolike svetovne delovne sile, videoposnetek na YouTubeu, na voljo na: <https://www.youtube.com/watch?v=btO8tehhlcE>

Univerza v Ohio, (2013), "Smo kultura, ne kostumska kampanja", dostopno na: <https://www.ohio.edu/orgs/stars/Home.html>.

Bieser, J., Hintemann, R., Beucker, S., Schramm, S. & Hilty, L. (2020). Klimaschutz durch digitale Technologien. Berlin, Zürich: Borderstep Institut, Universität Zürich, dostopno na: https://www.bitkom.org/sites/default/files/2020-05/2020-05_bitkom_klimastudie_digitalisierung.pdf.

3. Modul 3: "Uvod v digitalne koncepte in spletne pristope za kulturne dejavnosti vrstniškega učenja"

Znanje o digitalnih in ustvarjalnih metodah izmenjave ter pomenu družbenih medijev: V tem modulu boste spoznali spekter možnih ustvarjalnih digitalnih konceptov in spletnih formatov v izobraževanju ter kako imajo lahko platforme družbenih medijev, ki jih uporabljajo vplivneži, pomembno vlogo pri spodbujanju aktivizma za trajnostno izobraževanje.

3.1 *Poglavje 1: Digitalni koncept, spletne oblike, uvod v spletno poučevanje in učenje*

Spletno in digitalno izobraževanje se je v zadnjih nekaj letih močno razširilo. Leto 2020 nas je vse prisililo, da svoje dejavnosti prenesemo in preoblikujemo v digitalne oblike. Hkrati je prineslo velike izzive in nove priložnosti. Glede na trajnostno in globalno izobraževanje nam je omogočilo interakcijo, izmenjavo znanja in povezovanje onkraj časovnih in prostorskih meja. Narava spletnega in digitalnega učenja (JoséSousa, Lúcia Marôco, Gonçalves, Machado, 2022) zahteva razumevanje uporabljenih orodij, možnosti, platform družbenih medijev, ustreznih tehnologij in ovir pri uvajanju različnih ustvarjalnih metod v spletno in/ali digitalno izobraževanje (Rennie, Smyth, 2020).

3.1.1 *Lekcija 1: Digitalne kompetence*

Izobraževalne ustanove, organizacije in zlasti izobraževalci potrebujejo usposabljanje, ki jih bo usposobilo za prepoznavanje in izbiro najprimernejših metod iz širokega nabora različnih možnosti, ki so na voljo za spletno poučevanje in učenje, ter njihovo uporabo v smiselni konteksti v razredih ali učnih skupinah. V procesu vključevanja digitalne tehnologije v izobraževanje so za njegov uspeh ključni digitalne kompetence izobraževalcev, njihovo digitalno zaupanje in njihova naravnost do novih tehnologij. Velika večina učiteljev (več kot 85 %) se strinja, da IKT (informacijska in komunikacijska tehnologija) pomaga učencem razviti večje zanimanje za učenje, omogoča jim dostop do boljših virov informacij in pomaga pri delu na ravni, ki ustreza njihovim učnim potrebam. Tehnološke naprave so vstopile v vse vidike našega vsakdanjega življenja. V digitalni družbi se pojem ustvarjalnosti spreminja. Dejansko lahko možnosti tehnologij močno vplivajo na ustvarjalne procese in dosežke. Na ustvarjalnih in umetniških področjih izobraževanja in vzajemnega učenja nam digitalne metode in tehnologija omogočajo širok spekter možnih ustvarjalnih konceptov in orodij. Nekatera od njih, na primer ustvarjanje videa, glasbe, vizualnega oblikovanja, fotografije itd. so že orodja, ki so

neločljivo povezana z ustvarjalnimi praksami ter digitalnimi in spletnimi področji. Kljub temu moramo spletno učenje uravnotežiti z dejavnostmi brez povezave, zlasti na področju uprizoritvenih umetnosti, npr. plesa in gledališča. Z izvajanjem kombiniranega/hibridnega učenja med vrstniki lahko izkoristimo možnosti interneta kot orodja za povezovanje z drugimi ter deljenje in oblikovanje svojega dela. Uporabljamo lahko različne metode, kot so video klici ena na ena ali v skupini, ustvarjanje in nalaganje videoposnetkov, spletne galerije in knjižnice, umetniške table, podcasti ali celo pogovori/poslanci na družbenih omrežjih (z uporabo npr. video komunikatorjev - npr. Zoom, Goggle Meet; platform družbenih medijev - npr. Facebook, Instagram, TikTok; spletnih delovnih desk - npr. Miro, spletnih urejevalnikov videa, zvoka in slik - npr. Canva, Twistedwave).

3.1.2 Lekcija 2: Ugotavljanje potreb skupin

Številne dejavnosti in metode vzajemnega učenja brez povezave je mogoče v nekaterih vidikih prenesti ali izvajati v digitalnem in spletnem okolju. Za prilagoditev različnim vrstam umetniških dejavnosti, kontekstom, lokacijam in vrsti razpoložljivih tehnologij je ključnega pomena, da ugotovite potrebe svojih skupin in nato preučite, kako se lahko internet in digitalna orodja odzovejo nanje in jih podprejo. To lahko storite na več načinov. Ko je skupina določena, je mogoče izpolniti google obrazce, v katere so vključena vprašanja o njihovem profilu in potrebah. To je mogoče opraviti tudi s skupinskimi razpravami ali individualnimi intervjuji. Vključevanje družbenih medijev in priljubljenih medijskih platform (npr. YouTube, Vimeo, Instagram) kot prostorov za izmenjavo in povezovanje je danes ključnega pomena za sodelovalno in "horizontalno" učno izkušnjo. Ima sposobnost in velik potencial za vzpostavljanje omrežij, aktiviranje učnega procesa, vključevanje učencev ter vključevanje ali razvijanje prilagojenih pristopov.

3.1.3 Lekcija 3: Vrste spletnih tečajev

Različna digitalna orodja in metode lahko razdelimo v tri kategorije, ki spodbujajo bistvene veščine medvrstniškega učenja, kot so komunikacija, sodelovanje in ustvarjalnost. Na podlagi metod, ki smo jih že razvili na področju šolskega izobraževanja, lahko razdelimo vrste spletnih tečajev, ki jih je mogoče uporabiti tudi za vrstniško učenje.

- **Asinhroni spletni tečaji**

Te vrste tečajev ne potekajo v realnem času. Udeleženci dobijo vsebino in naloge ter časovni okvir za opravljanje nalog in izpitov. Interakcija običajno poteka prek razpravnih forumov, blogov in wikijev. Zato ni časa za srečanja v razredu. Asinhrona spletna učna okolja so učinkovita za študente s časovnimi omejitvami ali natrpanimi urniki.

- **Sinhroni spletni tečaji**

Pri teh vrstah tečajev morajo inštruktor in vsi vpisani udeleženci sočasno sodelovati prek spleta. Podobno kot pri spletnem seminarju se udeleženci sporazumevajo prek besedilnega, video ali zvočnega klepeta. Sinhrona učna okolja jim omogočajo sodelovanje v tečaju na daljavo v realnem času.

- **Hibridni tečaji,**

znani tudi kot mešani tečaji, so učna okolja, ki omogočajo osebno in spletno interakcijo. Običajno se hibridni tečaji večkrat v semestru srečajo osebno, med osebnimi srečanji pa omogočajo računalniško komunikacijo.

3.2 Poglavlje 2: Uvod v družbene medije in analiza glavnih platform družbenih medijev za izobraževanje

Platforme družbenih medijev uporablja skoraj vsakdo. Od posameznikov, mladih in starejših, do organizacij, šol in javnih ustanov. V enaindvajsetem stoletju je uporaba družbenih medijev in omrežnih orodij oblikovala informacijsko komunikacijo in uporabo tehnologije v številnih vidikih našega življenja, dela in izobraževanja. Zagotavljajo učinkovite načine za širjenje sporočil in oblikovanje skupnosti. Omrežja družbenih medijev so ustvarila sodelovalna učna okolja, ki lahko okrepijo učni proces. Učencem zagotavljajo učinkovito komunikacijo, sodelovanje in povezovanje, ki vplivajo na učenje. Številni vrstniki in pedagogi poudarjajo pomen družbenih medijev kot sredstva za spodbujanje ustvarjalnega razmišljanja in sodelovalnega učenja z izmenjavo digitalnih informacij. Omrežja družbenih medijev (zlasti YouTube) zagotavljajo vizualne informacije in izobraževalne vire, ki so okrepili sodelovalno učenje v spletnih učnih okoljih.

3.2.1 Lekcija 1: Izraz socialni mediji

Izraz družbeni mediji se nanaša na računalniško tehnologijo, ki omogoča izmenjavo idej, misli in informacij prek virtualnih omrežij in skupnosti. Družbeni mediji temeljijo na internetu in uporabnikom omogočajo hitro elektronsko sporočanje vsebin, kot so osebni podatki, dokumenti, videoposnetki in fotografije. Uporabniki sodelujejo z družbenimi mediji prek računalnika, tabličnega računalnika ali pametnega telefona s pomočjo spletne programske opreme ali aplikacij. Družbeni mediji so nastali kot način komuniciranja s prijatelji in družino, pozneje pa so jih prevzela podjetja, pa tudi izobraževalne, javne in zasebne ustanove, ki so želele izkoristiti priljubljen nov način komuniciranja, da bi dosegle svoje ciljne skupine. Moč družbenih medijev je v možnosti povezovanja in izmenjave informacij s komer koli na Zemlji (ki ima pametno napravo in internetno povezavo) ali z več ljudmi hkrati.

3.2.2 Lekcija 2: Funkcije družbenih medijev

Tri glavne funkcije družbenih medijev:

- **Informacije**
Informacijska funkcija družbenih medijev vključuje enosmerno strategijo sporočanja, pri kateri organizacije preprosto izmenjujejo informacije z edinim namenom, da obvestijo prejemnike. Podobno kot bolj tradicionalni nosilci vsebine, kot so časopisi, televizija in sporočila za javnost, platforme družbenih medijev izobraževalni organizaciji omogočajo razširjanje informacij, kot so dejavnosti organizacije, novice, poročila, učne vsebine in dejstva.
- **Ukrepanje**
Ta funkcija vključuje uporabo družabnih medijev za spodbujanje uporabnikov, javnosti in zainteresiranih strani, da naredijo nekaj za organizacijo, zato je najbolj usmerjena v rezultate organizacijskih strategij družabnih medijev.
- **Funkcija skupnosti**
Funkcija skupnosti je edinstvena za platforme družbenih medijev. Vključuje uporabo družabnih medijev za gradnjo in spodbujanje sodelovanja članov v zvezi s strastmi, povezanimi z organizacijo, kar vključuje dialog za lažje oblikovanje skupnosti okoli vzrokov, tem in ljudi.

3.2.3 Lekcija 3: Virtualno socialno omrežje

Družbeni mediji so lahko v obliki različnih dejavnosti, ki jih omogoča tehnologija. Te dejavnosti vključujejo izmenjavo fotografij, bloge, družabne igre, družbena omrežja, izmenjavo videoposnetkov, poslovna omrežja, virtualne svetove, recenzije in še veliko več. Celo vlade in politiki uporabljajo družbene medije za sodelovanje z volivci in volivkami. Posamezniki družbene medije uporabljajo za ohranjanje stikov s prijatelji in širšo družino. Nekateri ljudje uporabljajo različne aplikacije družbenih medijev za mreženje za poklicne priložnosti, iskanje ljudi po vsem svetu s podobnimi interesi ter

deljenje svojih misli, občutkov, spoznanj in čustev. Tisti, ki se ukvarjajo s temi dejavnostmi, so del virtualnega socialnega omrežja.

Na svetu je več kot 3,8 milijarde uporabnikov družbenih medijev. Družbeni mediji so področje, ki se nenehno spreminja in razvija, po nekaterih raziskavah pa so uporabniki medijev praviloma mlajši. Lani je skoraj 90 % ljudi, starih od 18 do 29 let, uporabljalo vsaj eno obliko družbenih medijev.

3.2.4 Lekcija 4: Prednosti in izzivi družbenih medijev

Družbeni mediji so spremenili način, kako vsi komuniciramo na spletu. Omogočajo nam odkrivanje dogajanja v svetu v realnem času, medsebojno povezovanje in ohranjanje stikov s prijatelji na daljavo ter dostop do neskončnih količin informacij na doseg roke. V mnogih pogledih so družbeni mediji mnogim posameznikom pomagali najti skupne točke z drugimi na spletu, zaradi česar se svet zdi bolj dostopen.

Po raziskavi raziskovalnega centra Pew Research Center je uporaba družbenih medijev povezana z več prijatelji in bolj raznolikimi osebnimi omrežji, zlasti v okviru nastajajočega spletnega in digitalnega izobraževanja. Za mnoge najstnike se prijateljstva lahko začnejo virtualno, saj 57 % najstnikov prijatelja spozna na spletu.

Čeprav imajo družbeni mediji tudi pozitivne plati, mnogi opozarjajo na negativne lastnosti platforme in primerjajo njeno pretirano uporabo z zasvojenostjo. Nekatera tekmovanja prispevajo k nepozornosti, stresu in ljubosumju. Nacionalni center za biotehnološke informacije povezuje intenzivno uporabo družbenih medijev z depresijo. Družbeni mediji so lahko tudi kanal za zavajajoče informacije in neresnice.

Družbeni mediji lahko predstavljajo izziv za posamezne uporabnike na naslednje načine:

- **Težave z duševnim zdravjem.** Prekomerna uporaba družabnih aplikacij lahko povzroči izgorelost, odvisnost od družabnih medijev in druge težave.
- **Polarizacija.** Posamezniki se lahko znajdejo v filtrirnih mehurčkih. Ti ustvarjajo iluzijo odprtega diskurza, čeprav je uporabnik dejansko zaprt v algoritemsko ustvarjeni spletni skupnosti.
- **Dezinformacije.** Polarizirana okolja spodbujajo širjenje dezinformacij, pri čemer je namen storilca zavajati druge z lažnimi informacijami.
- **Napadalna mesta.** Pogovori o intranetu in orodjih za sodelovanje v podjetjih se lahko preusmerijo v teme, ki niso povezane z delom. Kadar se to zgodi, se lahko zgodi, da se sodelavci ne strinjajo ali so užaljeni. Nadzor takšnih pogovorov in filtriranje žaljive vsebine je lahko težavno.
- **Varnost in hramba.** Tradicionalne politike varnosti in hrambe podatkov morda ne bodo delovale s funkcijami, ki so na voljo v orodjih za sodelovanje. To lahko povzroči varnostna tveganja in težave s skladnostjo, s katerimi se morajo podjetja spopasti.
- **pomisli glede produktivnosti.** Družabne interakcije na spletu ali v živo so moteče in lahko vplivajo na sposobnost učenca, da se osredotoči ali sodeluje.

3.3 Poglavlje 3: Platforme družbenih medijev za trajnostno izobraževanje in aktivizem

Danes je pomembno opredeliti učinkovite načine izobraževanja za doseganje ciljev trajnostnega razvoja in globalnih sprememb, ki jih je opredelil UNESCO - izobraževanje za trajnostni razvoj (Education for Sustainable Development - ESD). "Cilj izobraževanja za trajnostni razvoj je razviti kompetence, ki posameznikom omogočajo in jih opolnomočijo, da razmišljajo o svojih dejanjih, pri čemer upoštevajo njihove sedanje in prihodnje družbene, kulturne, gospodarske in okoljske vplive

tako z lokalne kot globalne perspektive. Razvoj za trajnostni razvoj je treba razumeti kot sestavni del kakovostnega izobraževanja in vseživljenjskega učenja. Vse izobraževalne ustanove, od predšolskega do terciarnega izobraževanja ter vključno z neformalnim in priložnostnim izobraževanjem, bi morale šteti za svojo odgovornost, da obravnavajo trajnostni razvoj in tako spodbujajo razvoj ključnih medsektorskih kompetenc, povezanih s trajnostnim razvojem. ESD je sestavljen iz celostnega in transformacijskega izobraževanja, ki obravnava učne vsebine in rezultate, pedagogiko in učno okolje" (UNESCO, 2020).

3.3.1 Lekcija 1: Družbeni mediji in aktivizem

Družbeni mediji imajo vse bolj ekspanzivno, invazivno in prepričevalno vlogo pri oblikovanju vedenja, dejanj, navad, potrošnje, proizvodnje in izobraževalnih vzorcev posameznikov - in s tem družin in družbe. Tako se zdi, da so družbeni mediji močan vir in orodje za spodbujanje in aktivizem za trajnostno izobraževanje in razvoj. Imajo ogromen potencial za:

- poudarjanje in izpostavljanje vprašanj trajnostnega razvoja.
- Premostitev razlik v izobraževanju.
- povečanje znanja, ozaveščenosti, spretnosti in dejanj ljudi za trajnostno življenje.
- Hitra komunikacija s široko porazdeljenimi omrežji učencev spodbuja učne izkušnje med mnogimi ter zmanjšuje geografske in časovne omejitve. Družbeni mediji omogočajo inovativne načine za doseganje učencev, vključno s tistimi, ki pripadajo manjšinskim ali prikrajšanim skupinam, ter tistimi s posebnimi potrebami. Več študij je že pokazalo, da ima aktivno vključevanje udeležencev s tehnologijami in povezovanje prek družbenih medijev številne prednosti:
- vključuje pristope za reševanje problemov, ki motivirajo učence,
- izboljša njihove veščine sodelovanja,
- usposablja veščine za samostojno učenje,
- poleg spodbujanja trajnostnih praks vključujejo raznolikost populacije učencev (Sayaf, Alamri, Alqahtani, Al-Rahmi, 2021).

3.3.2 Lekcija 2: Gradnja spletne skupnosti

Družbeni mediji pomagajo graditi močno spletno skupnost s povezovanjem z drugimi in učenjem, kako z interakcijo ustvariti zavzetost. Družbeni mediji udeležencem pomagajo ustvarjati sodelovalna učna okolja in razvijati veščine timskega dela, ki so potrebne za trajnostni razvoj. Takšne možnosti dajejo vrstnikom priložnost, da ustvarijo nove strukture ustvarjanja znanja, ki jim pomagajo igrati aktivno vlogo v procesih ustvarjanja znanja, se učiti iz različnih družbenih in kulturnih okolij ter graditi znanje na podlagi svojih kulturnih in izobraževalnih izkušenj.

Ključni izziv tega poglavja je torej pomagati izobraževalnim skupnostim razlikovati med uporabo družbenih medijev za podporo trajnostnemu izobraževanju in vsemi nevarnostmi, povezanimi z velikim področjem interneta, kot so dezinformacije in lažne novice.

Pristop vzajemnega učenja v kontekstu globalnega izobraževanja, trajnosti in uporabe družbenih medijev kot orodja za povezovanje, interakcije in izmenjavo znanja je v nekaterih vidikih njegov sestavni del. Trajnostno izobraževanje in vključevanje v družbene medije se lahko medsebojno podpirata, ustvarjata modele procesov vseživljenjskega učenja (Lander, Stever, 2017) z razširjanjem in spodbujanjem družbenih gibanj, kot je "šolska stavka za podnebje", in prinašata močne zglede za posnemanje, kot so mladi vplivneži, na primer Greta Thunberg.

3.4 Reference

JoséSousa M., Lúcia Marôco A., Gonçalves Sónia P., Machado Andreia de Bem, Digital Learning Is an Educational Format towards Sustainable Education, januar 2022, DOI:10.3390/su14031140
https://www.researchgate.net/publication/357994832_Digital_Learning_Is_an_Educational_Format_towards_Sustainable_Education

Lander L., Stever G., Socialni mediji in vseživljenjsko učenje za trajnostni razvoj, in: 2017, str. 143-154.

Rennie F., Smyth K., Digitalno učenje. The Key Concepts, druga izdaja 2020, <https://tandfbis.s3-us-west-2.amazonaws.com/rt-files/Digital+Learning+-+The+Key+Concepts+chapter.pdf>

Sayaf, A.M.; Alamri, M.M.; Alqahtani, M.A.; Al-Rahmi, W.M., Information and communications technology used in higher education: An empirical study on digital learning as sustainability, in: Sustainability 2021, str. 13.

UNESCO, Izobraževanje za trajnostni razvoj: časovni načrt, 2020, več:
<https://www.unesco.org/en/education/sustainable-development>.

4. Modul 4: "Pomen digitalnega ustvarjalnega učenja za osebe s socialnimi ovirami"

4.1 Poglavlje 1: Digitalno ustvarjalno učenje in osebe s socialnimi ovirami

Digitalno ustvarjalno učenje ima lahko pomembno vlogo pri zagotavljanju socialne vključenosti. Socialna vključenost sama po sebi pomaga izboljšati udeležbo vseh v družbi z izboljšanjem enakega dostopa do virov in storitev. Vključevanje zahteva porazdelitev priložnosti in virov na način, ki zmanjšuje prikrajšanost in marginalizacijo. To pomeni, da morajo biti priložnosti za učenje (vključno z ustvarjalnimi digitalnimi orodji) oblikovane tako, da sprejemajo raznolikost življenjskih situacij in identitet ter so platforma za odprto izmenjavo in deljenje brez predsodkov ali stereotipov.

4.1.1 Lekcija 1: Kaj pomeni "oseba s socialnimi ovirami"?

Izraz "oseba s socialnimi ovirami" je primer vključujočega jezika, ki se nanaša na izraz "prikrajšani" ali "marginalizirani". Gre za splošen izraz za posameznike ali skupine ljudi, ki so prikrajšani v enem ali več vidikih. V nekaterih primerih se soočajo s posebnimi težavami, kot je telesna ali duševna prizadetost, v drugih primerih jim primanjkuje ekonomske podpore ali sredstev. Oseba, ki se sooča s socialnimi ovirami, se lahko sooča z večjim tveganjem revščine, socialne izključenosti, diskriminacije in nasilja kot povprečno prebivalstvo. Sem spadajo etnične manjšine, invalidi, osamljeni starejši ljudje, migranti ter otroci in mladi z manj priložnostmi in dostopom. Ne smemo pozabiti na avtohtone prebivalce, rasne skupine, osebe LGBTQ+, ogrožene mlade, revne zaposlene, dolgotrajno brezposelne in druge. Skupno jim je, da so bolj nagnjeni k diskriminaciji ali oviram pri zagotavljanju enakih možnosti. Ker je projekt CULPEER digital namenjen pedagogom in multiplikatorjem, bo s pomočjo dostopnih ustvarjalnih digitalnih orodij omogočil priložnosti ljudem s socialnimi ovirami. Poleg tega, kar je predstavljeno v tem modulu, lahko več informacij o dostopnosti in vključevanju najdete v **modulu 7 (LINK)**.

4.1.2 Lekcija 2: Digitalni kontekst

Digitalizacija in vse večji pomen digitalne tehnologije, množičnega komuniciranja ter spletnih prostorov in skupnosti pomagajo zagotoviti dostop do mladih ne glede na njihov družbeni položaj. Vendar pa se moramo zavedati, da je hitra rast dostopa do interneta, povezljivosti in odvisnosti od tehnologije določila tudi novo okolje za neenakost in diskriminacijo. Zato je pomembno, da 1) se med učnim procesom izogibamo stereotipom o različnih družbenih skupinah in 2) vsem zagotovimo enak dostop do zagotovljenih digitalnih orodij. Prvi vidik je pod osebnim vplivom pedagogov in učiteljev. Na drugega pa v veliki meri ne moremo vplivati in je odvisen od politik in infrastrukture. V skladu z nacionalnim zavezništvom za digitalno vključevanje "digitalno vključevanje zahteva namerne strategije in naložbe za zmanjšanje in odpravo zgodovinskih, institucionalnih in strukturnih ovir za dostop do tehnologije in njeno uporabo za vsakogar".

4.1.3 Lekcija 3: Kako vključiti različne kulturne skupine na vključujoč način

Digitalno ustvarjalno učenje, ki se osredotoča na pristop "od vrstnika do vrstnika", zagotavlja, da lahko pedagogi in multiplikatorji uporabijo intelektualne ali umetniške prispevke mladih iz različnih družbenih skupin. To pomeni, da lahko govorijo sami zase. NASVETI:

- pustite mladim govoriti njihov jezik (uporabite orodja, ki predstavljajo ustvarjalno delo mladih in njihov glas).
- prikazati primere, ki so jih predstavile vse družbene skupine, ne da bi jih poimenovali.
- uporaba vključujočega jezika.
- upoštevajte Dóchasov kodeks ravnanja pri slikah in sporočilih.
- zagotovite kritično razmišljanje pri ciljnih skupinah.

4.2 Poglavje 2: Zagotavljanje enakega dostopa do orodij in njihove uporabe

Zagotavljanje enakega dostopa ni lahka naloga. Učitelji/izobraževalci se morajo zavedati, da obstajajo ukrepi, ki jih je mogoče sprejeti, da bi čim bolj izboljšali dostop, da so odprti za spremembe in prilagoditve glede na potrebe ter da se ne smejo zanašati na predsodke ali jih dopuščati. V tem poglavju so predstavljeni nekateri načini, kako vse to doseči.

4.2.1 Lekcija 1: Nekateri praktični primeri na digitalnem področju so:

- spodbujanje z obšolskimi dejavnostmi, kot so umetnost, glasba, gledališče, da se odpravijo socialne ovire med prikrajšano in neprivilegirano mladino.
- povečanje možnosti za sodelovanje in udeležbo otrok in mladih ter izkazovanje priznanja ob doseženih rezultatih.
- poudarek na prednostih in talentih, prikaz enakosti z vzpostavitvijo novega orodja, igra, pri kateri se vsi učijo istočasno.
- spodbujati učence / mlade k samostojnemu raziskovanju.
- ustvariti varnejši prostor za anonimno izražanje čustev, na primer v klepetu.
- povečajo občutek samostojnosti in neodvisnosti, ko sami iščejo odgovore.
- ustvarjanje občutka skupnosti z iskanjem skupnih rešitev, deljenjem prostora (za odmor) ali skupnim preizkušanjem ustvarjalnih metod (kviz, aplikacija, igra).
- omogočanje individualiziranega učenja s postavitvijo različnih sob za odmor.
- spoznavanje globalne teme brez potovanja > ekološko in trajnostno varčevanje s CO2
- preprosti videoposnetki z navodili, vadnice na youtube ali enostaven jezik olajšajo uspeh in razumevanje.
- zanimivo besedilo, pesmi ali besedila se lahko berejo z aplikacijo za branje (za osebe z okvaro sluha ali učence z motnjami v duševnem razvoju).

- če je ovira dostop do tehničnih naprav, jo je mogoče rešiti z donacijami, financiranjem in, kjer je to mogoče, z delitvijo.

4.2.2 Lekcija 2: Metode in orodja, ki upoštevajo vključujoče vidike

Poleg digitalnih metod, ki so bile razvite v okviru projekta Culpeer, so tu še ideje za digitalne metode (modul 6, povezava do metod) in orodja, ki jih je mogoče uporabiti za izboljšanje vključevanja.

- Podcasting > kreativno preiskovalno orodje > enostavno upravljanje ali s pomočjo
- Video učbeniki > navodila (lahko tudi v znakovnem ali enostavnem jeziku) > enostavno razumevanje / Informacije, povezane z učenjem slik
- Preverjanje skupnega odtisa > Zabava > Zavedanje (lahko zvočno ali z branjem in tipkanjem)
- kviz / vprašalnik > zabavno > aktivno učenje > možne so različne stopnje (lahko zvočne ali z branjem in tipkanjem)
- Intervjuji z lokalnimi (globalnimi) strokovnjaki Aktivno učenje > možne različne ravni (lahko zvočno ali s spraševanjem in tipkanjem, v živo ali digitalno)
- Globalni klepet z vrstniki iz (globalnega) juga > ozaveščanje > aktivno učenje novih vtisov in dejstev > lahko ga bolj ali manj vodi učitelj/pedagog
- Ogled videoposnetka, ki so ga posneli vrstniki z globalnega juga, in pogovor o vtisih po ogledu > odsev različnih realnosti > ozaveščanje (lahko v znakovnem jeziku ali s podnapisi).
- Spletne delavnice v živo ali delavnice z vajami (na področju plesa, glasbe, petja, ritma, gledališke prakse) > aktivno učenje > odsev različnih realnosti (lahko v živo ali z vajami, odvisno od dostopa do spleta in naprave, lahko se doda znakovni jezik in posebna pomoč)
- Skupna pesem, besedilo ali dnevnik ali besedni oblak
- Skupna igra / soba pobega
- Obnašanje uma Preverjanje vrzeli > ozaveščanje > razmišljanje o neenakostih in razlikah
- Skupna zamisel o flash mobu ob petkih ali mednarodnem dnevu, ko se praznujejo na primer pravice otrok, dan žensk, dan prijateljev, dan miru) (načrtovanje skupaj z vrstniki po svetu prek spletnega seje, snemanje, pošiljanje videoposnetka in poznejše razmišljanje prek spletnega seje) > ozaveščanje > aktivno učenje
- Reševanje izziva skupaj z vrstniki z globalnega juga > velika družbena obogatitev, občutek skupnosti, premagovanje meja in razlik (na primer: iskanje rešitev za težave, pobiranje smeti in štetje kilogramov, namestitve sončne celice, sajenje dreves in opazovanje njihove rasti, izpolnjevanje dobrega dejanja enkrat na dan in ustvarjanje dnevnika).

Orodja, ki lahko olajšajo uporabo digitalnih metod:

1. Klepetalnica (ZOOM / WEBEX / Google Meet)
2. Mentimeter (za javnomnenjske raziskave, zbiranje povratnih informacij itd.) in/ali Quizizz (za pripravo in uporabo kvizov z udeleženci)
3. Flipgrid
4. Padlet
5. TikTok
6. Edupad (tabla v skupni rabi)
7. Miro (ustvarjalna skupna tabla)

Interaktivni zemljevidi/slike/plakati za uvod in informacije o ustrezni temi

4.2.3 Lekcija 3: Kontrolni seznam ozaveščanja

Uspešno izvajanje ustvarjalnih digitalnih orodij je mogoče le, če se kot učitelj ali pedagog zavedate ovir, težav in neenakosti pri zagotavljanju takšnih orodij. Preverite seznam:

- Preverite orodje, preglejte temo in vsebino ter se predhodno posvetujte s ciljno skupino - ali vse deluje in ali so potrebne spremembe?
- Ali ima vsak udeleženec brezplačen spletni dostop? Kaj lahko storite, če ne?
- Ali ima vsak udeleženec potrebno napravo, s katero lahko sodeluje? Kako rešiti problem, če ne? Preverite možnosti financiranja in donacij
- Bodite pozorni na spremembe čustvenih stanj in si vzemite čas za pogovor ali dajte osebi prostor, če se zdi, da ga potrebuje.
- Sodelujte tudi vi! Tudi če ste razložili nalogo/vajo, ostanite pozorni, bodite na voljo in model (pustite fotoaparati prižgan), bodite prisotni.
- Če ste odgovorni za vsebino, morate imeti pomočnika, ki je odgovoren za opremo, če je le mogoče, da bo vaše delo lažje in učinkovitejše.
- Če je mogoče, imejte drugi kanal za komunikacijo, če pride do motenj, težav s povezavo ali opremo.
- Vedno imejte na zalogi preprosto nalogo/izvedbo brez povezave, da lahko vsi sodelujejo tudi v primeru izpada spletne povezave.
- Uporabite skupno interaktivno (brezplačno) tablo, do katere lahko vsi dostopajo, tudi če je spletna povezava slaba. Poiščete lahko tudi tablo, na kateri lahko udeleženci rišejo ali pripenjajo slike, če ne morejo pisati.
- Prepričajte se, da so vaše metode in orodja agilni in prilagodljivi, da jih lahko prilagodite glede na okoliščine, potrebe ciljne skupine in tehnične težave.

4.3 Poglavje 3: Digitalne tehnologije in invalidi

Pogosto citiran citat Mary Pat Radabaugh, nekdanje članice IBM-ovega nacionalnega podpornega centra za invalide, povzema pomen tehnologije za krepitev vloge invalidov (National Council on Disability 1993):

"Večini ljudi tehnologija olajša delo. Invalidom pa tehnologija stvari omogoča."

Dejanja in učinki marginalizacije in izključevanja invalidov niso le vprašanje človekovih pravic, ki je samo po sebi zadosten razlog za sprejetje ukrepov, temveč jih spremljajo tudi gospodarska vprašanja. Zlahka si predstavljamo, kakšen vpliv bi imelo na gospodarstvo države, če bi se 15 % njenega prebivalstva, kar je povprečni delež invalidov v svetovnem merilu, soočalo z ovirami pri izobraževanju, prispevanju na poklicnem področju in doseganju ekonomske samozadostnosti. Torej niso ogrožene le pravice in dostojanstvo ljudi, temveč tudi blaginja države (WHO in Svetovna banka 2011).

Hiter in množičen razvoj na področju digitalnih tehnologij je podporne tehnologije močno približal vsem uporabnikom in jim dodal specializirane funkcije, ki so še nedavno veljale le za domeno invalidnih uporabnikov. Dostopnost je del splošne potrošniške in osebne tehnologije, zaradi česar je dostopna tehnologija veliko cenejša za vse uporabnike, vključno z invalidi, pa tudi starejšimi, ljudmi z nizko pismenostjo, tujci in drugimi, ki se ne opredeljujejo kot invalidi. Nižja cena dostopnih tehnologij je zlasti pomembna za invalide, ki so doslej kupovali predrage specializirane izdelke. Funkcije dostopnosti splošno uporabljenih naprav bistveno zmanjšujejo t. i. "drugačnost" študentov ali zaposlenih invalidov (Foley in Ferri 2012). To je še posebej pomembno za njihovo vključevanje in polno udeležbo v vseh vidikih življenja.

Digitalne tehnologije invalidom omogočajo dostop do informacij in vsebin v razumljivi in primerni obliki. Tako lahko na primer oseba z okvaro vida uporablja pretvorbo govora v besedilo, programsko opremo za branje in zvočne opise, oseba z okvaro sluha lahko uporablja podnapise za razumevanje vsebine videoposnetka, oseba z okvaro sluha lahko uporablja sporočila SMS ali takojšnja besedilna sporočila za komunikacijo, oseba z okvaro gibljivosti pa lahko uporablja prepoznavanje glasu za upravljanje in navigacijo digitalne naprave. Za dostop do informacij se uporabljajo vsa komunikacijska sredstva - besedilo, glas, slike, geste, zvok -, s čimer se odpravljajo dolgotrajne ovire pri komunikaciji in interakciji.

Tu so predstavljene različne kategorije invalidnosti, ovire, s katerimi se lahko soočajo osebe s takšno invalidnostjo, in primeri dostopnih tehnoloških rešitev (Raja, 2016):

Kategorija invalidnosti	Ovire za sodelovanje	Dostopne tehnološke rešitve
Motnje vida (od popolne slepote do slabovidnosti)	· branje tiskanih besedil in pisanje · dostop do vizualnih informacij v tiskanih ali avdiovizualnih medijih · Navigacija v novem okolju, ko so vse oznake v besedilu	· pretvorba besedila v govor in izpis govora/glasu · prikazovalniki Braillove pisave · Povečava · Prepoznavanje glasu · zvočni opis grafičnih in vizualnih medijev · elektronske zvočne oznake · navigacija s pomočjo GPS · optično prepoznavanje znakov ali slik · Spreminjanje svetlosti zaslona, barvnega kontrasta
Okvara sluha (od popolne do delne izgube sluha)	· poslušanje lekcij, videoposnetkov, opozoril in drugih zvočnih informacij osebno ali prek zvočnih medijev. · komuniciranje z drugimi, vključno z vzgojitelji, vrstniki, sodelavci in drugimi.	· zaprti in odprti podnapisi, podnapisi za videoposnetke, televizijski program · SMS, pošiljanje besedilnih sporočil · besedilni telefon ali telekomunikacijska naprava za gluhe (TTY/TDD), ki omogoča pošiljanje besedilnih sporočil prek telefonske linije · storitve telekomunikacijskega prenosa, ki omogočajo pretvorbo besedila v znakovno besedilo prek operaterja. · uporaba vibracij/besedilnih opozoril namesto zvočnih opozoril
Motnje govora	· komuniciranje z drugimi, vključno z vzgojitelji, vrstniki, sodelavci in drugimi.	· SMS, pošiljanje besedilnih sporočil

		· Sintetiziran glasovni izhod, funkcija pretvorbe besedila v govor · uporaba virtualnih tabel in komunikacijskih rešitev
Telesna okvara Izguba gibljivosti, spretnosti in nadzora nad nekaterimi telesnimi funkcijami.	· vstopanje, navigacija in uporaba stavb, učilnic in drugih fizičnih prostorov. · Uporaba pisalnih pripomočkov, kot so pisala in svinčniki, tipkovnice, miške.	· Sistemi za prepoznavanje glasu · Prilagojene in virtualne tipkovnice · Joysticki in prilagojena miška · uporaba pogleda in gest za upravljanje naprav · oddaljen in spletni dostop do dela, izobraževanja in drugih storitev
Kognitivna oviranost Vključuje vrsto stanj, ki lahko vplivajo na spomin, mišljenje in reševanje problemov, vizualno, matematično, bralno in jezikovno razumevanje, sposobnost pozornosti ali sledenja navodilom. Primeri osnovnih stanj so travmatična poškodba možganov, učne težave, Downov sindrom, avtizem, cerebralna paraliza.	· težave z razumevanjem, pomnjenjem ali upoštevanjem navodil. · Težave pri razumevanju besedilnih informacij. · Lahko se pojavi skupaj z drugimi omejitvami, kot so motnje govora ali težave z ročnim prijemom in gibanjem. · težave pri komuniciranju ali izražanju misli in idej.	· pretvorba besedila v govor in izpis govora/glasu · naprave z zaslonom na dotik · mobilne aplikacije in spletni viri, ki posnemajo naprave za nadgradnjo in alternativno komunikacijo (AAC), elektronske slikovne table za komunikacijo · orodja za organizacijo in pomoč pri pomnjenju, kot so spletni koledarji, beležke, opozorila · navigacija s pomočjo GPS · uporaba multimedije za lažje razumevanje, npr. videoposnetki, grafike
Psihosocialna invalidnost	· potreba po prilagodljivem urniku · težave z razumevanjem, pomnjenjem ali upoštevanjem navodil. · Nesposobnost odzivanja in sprejemanja ustreznih odločitev na podlagi informacij ali navodil. · težave pri komuniciranju ali izražanju misli in idej.	· uporaba spletne komunikacije, dokumentacije in delovnih orodij za pomoč pri fleksibilnem razporejanju. · orodja za organizacijo in pomoč pri pomnjenju, kot so spletni koledarji, beležke, opozorila

Ta seznam ni izčrpen. Pomembno je opozoriti, da obstaja več vrst invalidnosti in tudi ovir. Da bi podprli vključevanje, tudi z digitalnimi metodami, je treba storiti še veliko več.

4.4 Reference:

Foley, A. in B. A. Ferri. 2012. "Tehnologija za ljudi, ne za invalide: zagotavljanje dostopa in vključevanja." Journal of Research in Special Educational Needs 12 (4): 192-200.

Nacionalni svet za invalide. 1993. Študija o financiranju pripomočkov in storitev podporne tehnologije za invalide. Poročilo predsedniku in kongresu Združenih držav Amerike.

<http://www.ncd.gov/publications/1993/Mar41993>

Raja, D. 2016. "Premostitev razkoraka med invalidi s pomočjo digitalnih tehnologij" Poročilo o svetovnem razvoju: BACKGROUND PAPER Digital Dividends.

[https://thedocs.worldbank.org/en/doc/123481461249337484-](https://thedocs.worldbank.org/en/doc/123481461249337484-0050022016/original/WDR16BPBridgingtheDisabilityDividethroughDigitalTechnologyRAJA.pdf)

[0050022016/original/WDR16BPBridgingtheDisabilityDividethroughDigitalTechnologyRAJA.pdf](https://thedocs.worldbank.org/en/doc/123481461249337484-0050022016/original/WDR16BPBridgingtheDisabilityDividethroughDigitalTechnologyRAJA.pdf)

WHO (Svetovna zdravstvena organizacija) in Svetovna banka. 2011. Svetovno poročilo o invalidnosti.

http://www.who.int/disabilities/world_report/2011/report.pdf

4.5 Dodatni viri:

Najboljše prakse in nasveti:

- Virtualna igra pobega za odgovorno potrošnjo: <https://globalesklassenzimmer-aachen.de/escape-game/>
- Jezikovna animacija, kreativna in digitalna za mladinsko izmenjavo (angleščina)
- https://ijab.de/fileadmin/redaktion/PDFs/Shop_PDFs/013_DIY2_E_Doku_10-03-2022.pdf
- Interaktivne slike za začetek pogovora o globalnih vprašanjih: <https://www.hanisauland.de/lehrer-innen/unterrichtsmaterial/lehrer-innen-tafelbilder/wbt-klimawandel>
- Na račun drugih? Globalna nepravica <https://aufkostenanderer.org/publication-in-english-language/>
- TOOL KID učenje na podlagi vrednot pri mladih: <https://pip-eu.coe.int/documents/42128013/124932560/EN+T-Kit+14.pdf/8e202b9b-bd7e-99f6-3381-a9744e6d422e?page=1&zoom=page-fit,21,873>
- <https://www.digital-global.net/> (kritično globalno - metode v nemščini in kastelanščini)
- Projekt "REDUSE" za učitelje za "ponovno uporabo/recikliranje in zmanjševanje": https://www.globaleslernen.de/sites/default/files/files/education-material/reduse_umsetzung_klassen_5-12_lowres.pdf
- kritična pismenost https://www.globaleslernen.de/sites/default/files/files/education-material/epiz_bro_critical-literacy_online-final-1.pdf
- OER kritična moč in metode za begunske teme: <https://www.f3kollektiv.net/materialien/>
- Skupinska dinamika v spletni izmenjavi (v angleščini): https://ijab.de/fileadmin/redaktion/PDFs/Shop_PDFs/016_DIY2_Summary-Group_dynamics_07-07-2022.pdf
- Zelene aplikacije in materiali ([nemško](#)) <https://www.umwelt-im-unterricht.de/unterrichtsvorschlaege/natur-und-umwelt-erkunden-mit-dem-handy-der-app-test/>)
- (digitalno) Buen Vivir- (digitalno) Metode Footprint in moe / Materiali ([nemško](#)) <https://globalesklassenzimmer-aachen.de/learnsteps/>

- Avtohtoni prebivalci v boju proti podnebnim spremembam (v nemščini):
<https://www.umwelt-im-unterricht.de/wochenthemen/indigene-voelker-im-kampf-gegen-den-klimawandel>
- Podnebje in trajnostna potrošnja v digitalnem učenju (nemško)
https://www.globaleslernen.de/sites/default/files/files/pages/lifestyle_bildungsmaterialien_dezember-20211.pdf
- Globalno izobraževanje in zelena potrošnja (italijanščina in nemščina)
<https://catalogue.education21.ch/it>
- Metodologije za mednarodno (digitalno) mladinsko izmenjavo (poljščina / nemščina)
<https://ideenfundus.dpiw.org/?fbclid=IwAR1jRKGfZlZOFtRCzvF59X6TRQnClkqEDXtyP8qkXMmdgjVnpBxwQVhRRA>
- Mini filmi - brez ovir DIY- Priročnik (nemško)
https://ijab.de/fileadmin/redaktion/PDFs/Shop_PDFs/Dokumentation_DIY2_11-11-21_Das_mobile_Studio.pdf
- 5 ritmov skupinske dinamike v digitalnih in hibridnih oblikah z mladimi (nemščina)
https://ijab.de/fileadmin/redaktion/PDFs/Shop_PDFs/Kurzdoku-DIY2-Lab-Gruppendynamik-online-in-5_Rhythmen.pdf
- <https://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/other-publications#Social>

5. Modul 5: "Pridobivanje znanja in razumevanje globalnega učenja"

5.1 Poglavje 1: Uvod v globalno izobraževanje in globalno učenje

5.1.1 Lekcija 1: Perspektive

5.1.1.1 Lekcija 1.1 - Sprememba perspektiv

Svet je raznolik. Tudi po tem, kako ga dojemamo. Lahko bi celo rekli, da je toliko dojemanj sveta, kolikor je ljudi na tem planetu. Kako si predstavljamo svet in kako si te predstave razlagamo, ni odvisno le od naše vzgoje in izobraževalnega sistema, temveč tudi od družbenih norm in vrednot tistega dela sveta, v katerem smo se rodili. Nekatere predstave so izjemno omejene in ozke, druge so široke, ozaveščene in večperspektivne, nekatere so iluzije in plod predsodkov in stereotipov, druge so utopije, tretje so bližje resničnosti.

Pomembno je tudi, da se zavedamo širše slike, ozadja, konteksta in dejstva, da lahko vidimo le del slike in da bomo do celote prišli le, če si ogledamo več delov slike. Nazadnje je pomembno tudi razumeti, da je naša razlaga tega, kar vidimo, gledamo, slišimo, spet nekaj drugega.

Za lažjo predstavo si oglejmo nekaj nazornih primerov.

Predstavljajte si, da imate pred seboj stekleno skledo, polno različnih vrst sadja. Poleg vas si to skledo s sadjem ogleduje več ljudi, ki stojijo vsak na svojem koncu sobe. Vsak od vas bo poimenoval drugo sadje v posodi, odvisno od zornega kota, s katerega jo gleda. Vidite na primer grozdje in hruške. Drugi bo videl banane in jabolka. Drugi, ki morda gleda posodo od spodaj navzgor, pa bo na dnu posode videl celo pomaranče. Tako bi vsaka oseba opisala drugačen sadež. In vsak od vas bi imel prav. Ker je vse

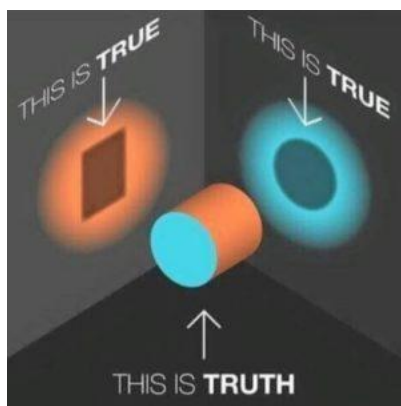

opisano sadje dejansko v posodi. Težava bi nastala, če se s sosedi ne bi strinjali glede opisov sadja, saj bi bili tako **prepričani v svoj prav in svoje mnenje**, da so v posodi samo grozdje in hruške in nič drugega.

5.1.1.2 Lekcija 1.2 - Sprememba perspektive 2

Podoben primer je na naslednji sliki. Na eni steni je pravokotnik, na drugi pa krog. Oba sta pravilna: res je, da je na steni pravokotnik, in res je, da je na drugi steni krog, vendar **je resnica** predmet v sredini - namreč valj. Če gledamo le prizor na steni, vidimo le delček te resničnosti. **Drugačno gledišče (perspektiva) pomeni tudi drugačno razlago (zaznavanje).**

To je morda bolje razloženo z nekoliko bolj "prizemljenim" primerom na spodnji sliki. Prva slika bi bila prvi odziv večine ljudi, ki bi bili zgroženi nad grobo gesto angleškega prestolonaslednika. Hkrati pa bi takoj začeli razmišljati o tem, komu je pokazal sredinec. Morda nadležnim novinarjem in fotografom?

Co-funded by
the European Union

Kako hitro se zgodi krivica, je razvidno iz druge slike, ki prikazuje pravo gesto z druge perspektive, na kateri bodoči kralj s prsti pokaže številko tri.

Tudi Guardianov videoposnetek iz sedemdesetih let prejšnjega stoletja, **Point of View**, prikazuje, kako pomemben je zorni kot (ali celo več zornih kotov), s katerega opazujemo in presojujemo dogodke, za njihovo interpretacijo:

5.1.1.3 Lekcija 1.3 - Raznolikost naših pogledov

Kot smo videli v prejšnjih lekcijah, **se moramo zavedati, da stvari niso vedno takšne, kot se zdijo ali kot nas učijo, da jih vidimo.** Da bi se spoprijeli z različnimi interpretacijami, ki obstajajo na tem svetu, se moramo pogosto "odvaditi" tistega, kar smo se že naučili. Naš pogled na svet je pogosto že naučen, družbeno programiran in predvidljiv.

Poglejmo, kako bi opisali spodnjo sliko.

Avtor fotografije: Julie Gropp

Upamo si trditi, da bi večina v našem delu sveta sliko opisala takole:

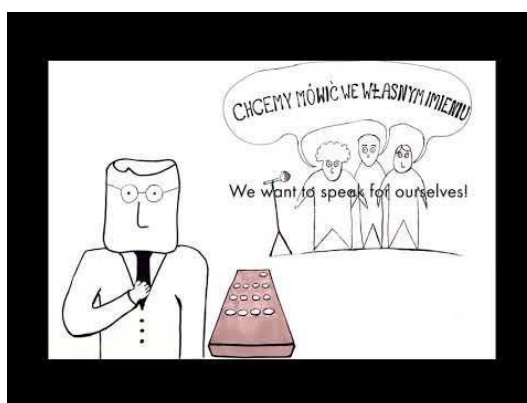
"Divji prašič prečka cesto."

Kaj pa, če bi na sliko pogledali z neantropocentričnega vidika? Potem bi se opis slike glasil takole:

"Divjad ne prečka ceste. Cesta prečka gozd."

Ko spremenimo perspektivo, nenadoma vidimo stvari (in svet) v popolnoma drugačni luči.

In če vse zgoraj naštetu prenesemo na to, kako **vidimo svet in kako o njem govorimo zaradi svojega okrnjenega pogleda, dobimo** zgodbo, kakršna je prikazana v spodnjem filmu. Film *Kako govoriti o svetu* so pripravili kolegi iz organizacije Polish Humanitarian Action (PAH) na Poljskem, podnaslovljen pa je v angleščini:

5.1.2 Lekcija 2: Globalno učenje

5.1.2.1 Lekcija 2.1 - Globalno učenje za širšo sliko 1

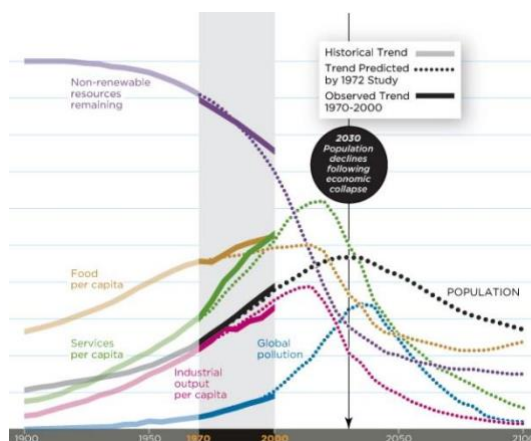
Pri globalnem učenju ne gre le za spoznavanje drugih interpretacij in sestavljanje delcev, temveč za vseživljenjsko učenje in spraševanje, kako naša vsakodnevna dejanja vplivajo na celoto. Je orodje, s katerim se naučimo, kako je nenadoma videti stvari v drugačni luči, z drugega zornega kota, počasi sestavljati koščke mozaika, ki razkrivajo celotno sliko, za katero morda nismo vedeli, da obstaja. Kako naš majhen del, v katerem se gibljemo in delujemo, vpliva na druge dele in na večjo sliko stanja sveta.

Stanje sveta, v katerem živimo, in novih generacij, ki vstopajo vanj, je vsekakor zaskrbljujoče. Vse večja globalna in lokalna neenakost, vojne in konflikti, podnebne spremembe in množično izumiranje vrst v dobi antropocena, poimenovani po glavnem krivcu za spremembe, ki jih pušča kot odtis na svojem naravnem okolju: človeku.

Že v 70. letih prejšnjega stoletja je mednarodna skupina raziskovalcev, [Rimski klub](#) na Tehnološkem inštitutu v Massachusettsu, raziskovala posledice nadaljnje neomejene svetovne rasti. Obravnavali so pet osnovnih dejavnikov, ki določajo in medsebojno vplivajo na omejevanje rasti na tem planetu: rast svetovnega prebivalstva, kmetijska proizvodnja, izčrpavanje neobnovljivih virov, industrijska proizvodnja in onesnaževanje. S pomočjo računalniškega modela so poskušali določiti več poti za prihodnost človeštva in svoje ugotovitve povzeli v poročilu Omejitve rasti, objavljenem leta 1972.

Sporočilo te knjige je aktualno še danes: viri planeta ne morejo zagotoviti rasti, ki jo pričakujemo, če bomo nadaljevali z običajnim poslovanjem ali se pretvarjali, da je vse v najlepšem redu. Raziskovalci napovedujejo, da se bomo v 21. stoletju soočili s propadom naših družbenih, gospodarskih in ekoloških sistemov, če ne bomo spremenili načina življenja (v večini primerov globalnega severa), ki nas je pripeljal do teh skrajnosti. Ko so znanstveniki pred kratkim z novejšimi računalniškimi modeli ponovno preučili trende, ki jim sledimo, so v veliki meri potrdili napovedi iz leta 1972 (glej spodnji graf).

Vir grafa: Meadows, D.H., Meadows, D.L., Randers, J. in Behrens III, W.W. (1972) Linda Eckstein

Vendar je v knjigi tudi **sporočilo upanja**: človek lahko ustvari družbo, v kateri bo lahko živel na Zemlji v neskončnost, če bo omejil sebe in svojo proizvodnjo materialnih dobrin ter tako dosegel globalno ravnovesje med prebivalstvom in proizvodnjo. Žalostno je, da skoraj 50 let po izidu knjige vodilni politiki in multinacionalne korporacije še vedno poslušajo po načelu "business as usual" in niso pripravljeni na korenite spremembe in uvedbo omejitev. Ali jih bodo končno prepričale in premaknile množice, ki zdaj v rekordnem številu protestirajo in se borijo za podnebno pravičnost po vsem svetu?

5.1.2.2 Lekcija 2.2 - Globalno učenje za širšo sliko 2

Zato smo na točki, ko je - resnici na ljubo - za preživetje človeštva in drugih vrst, s katerimi si delimo naš edini dom, nujno, da se zavedamo vseh povezav, medsebojnih povezav in soodvisnosti našega načina življenja z drugimi deli sveta. Da se začnemo zavedati resničnih vzrokov za globalno neenakost, okoljsko opustošenje in ukoreninjenost v nepravičnem in pogosto krvoločnem sistemu, ki deluje v dobro narave in ljudi. Einstein je dejal, da **ista miselnost, ki je ustvarila problem, tega ne more rešiti**. Zato je potrebna korenita sprememba miselnosti in s tem sistema, ki nas je pripeljal do takšnega stanja na svetu. **Toda kako lahko spremenimo miselnost?**

Globalno učenje je vsekakor orodje, ki nam lahko pomaga pri tej spremembi miselnosti. Je "slog učenja in način razmišljanja" (Listina globalnega učenja, COE, 1997). Gre za pedagoški pristop, ki spodbuja večperspektivni pogled in razgradnjo stereotipov ter gradi na globalnih razsežnostih državljske vzgoje, kot so raznolikost, človekove pravice, trajnost, mir in preprečevanje konfliktov ter medkulturni dialog.

Sam koncept je nastal predvsem na podlagi dela nevladnih organizacij (NVO), raziskovalcev na področju izobraževanja, mednarodnih organizacij, predanih mladinskih delavcev, učiteljev in aktivistov, ki si prizadevajo za reševanje različnih družbenih, okoljskih, političnih in drugih globalnih vprašanj. Globalno izobraževanje lahko ljudi usposobi in jim omogoči, da brez obupa krmarijo po kompleksnosti globalnih izzivov, razvijejo kritične analize, ki povezujejo globalne sisteme z njihovim lokalnim kontekstom, izkusijo občutek medsebojne povezanosti in sodelujejo na načine, ki odpirajo različne možnosti sobivanja v prihodnosti.

Čeprav je GE tradicionalno našla svoje mesto predvsem v sistemu neformalnega izobraževanja ali v izobraževalnih dejavnostih različnih nevladnih in mladinskih organizacij, se zaradi vse večje nepredvidljivosti sprememb v naših družbah in okolju kaže potreba po razvoju partnerstev, ki segajo daleč prek teh tradicionalnih okvirov. Le s sodelovanjem med številnimi sektorji in disciplinami lahko upamo, da se bomo na te hitre spremembe odločneje in morda pravočasno odzvali. Izzivi, s katerimi se soočamo na svetovni ravni, so hiperkompleksni, večplastni, medsebojno povezani (rešitev za eno stvar povzroča težave na drugih mestih), vključujejo veliko neznank ter imajo daljše in negotove časovne okvire.

Naša formalna izobrazba nas pušča nepripravljene za soočanje s takšnimi izzivi in z njimi povezanimi zapletenostmi, negotovostmi, dvoumnostmi, raznolikostmi, paradoksi, neenakimi razmerji moči in konflikti, ki so jim lastni. To se pogosto odraža pri našem delu, ne glede na naše dobre namene. Če globalne izzive obravnavamo kot običajne probleme, posredovanje izobraževalcev, aktivistov, organizacij civilne družbe, mladinskih delavcev ponavadi reproducira škodljive vzorce:

- poenostavljene rešitve "dobrega počutja", ki lahko odpravijo simptome, ne pa tudi temeljnih vzrokov,
- paternalistično sodelovanje z marginaliziranimi skupnostmi ("mi vemo, kaj potrebujete"),
- etnocentrični ideali pravičnosti, trajnosti in sprememb.

Z globalnimi izzivi in njihovim reševanjem na lokalni ravni s pomočjo globalnega izobraževanja in takšnih orodij bi se lahko izognili tem škodljivim vzorcem in k njim pristopili bolj celostno, s čimer bi prekinili prevladujoči sistem, ki temelji na neomejeni rasti in izkoriščanju, ki ne upošteva omejitev planeta.

5.1.2.3 Lekcija 2.3 - Metodološki pristopi h globalnemu izobraževanju

a.) Mikro-makro pristop

Glavne oblike mikro-makro pristopa so:

- Od lokalnega h globalnemu, tj. od onesnaževanja ali revščine v lokalnem okolju do globalnih razsežnosti teh problemov in nato nazaj na lokalno raven ("glokalizacija").
- Od osebnega h kolektivnemu, tj. prek osebnih zgodb in izkušenj, ki jih predstavijo udeleženci večkulturnega globalnega izobraževanja, spoznavanje realnosti migracij na kolektivni ravni.
- Od čustvenega k racionalnemu, tj. od čustev, ki jih vzbujajo pripovedi o omenjenih migracijah na ravni posameznika, do raziskovanja splošnih vidikov problema migracij.

b.) Analiza moči

Razumevanje globalnih procesov in izzivov vključuje prepoznavanje in povezovanje različnih zainteresiranih strani, ki temeljijo na moči in dobičku ali na blaginji ljudi in okolja. Po vsem svetu ima vsak posameznik, odvisno od kraja, kjer se je rodil, ter svoje etnične skupine in družbenega razreda, različen dostop do virov, priložnosti, izbire in možnosti vplivanja na odločitve o delitvi virov in bogastva. Zastaviti si moramo naslednja vprašanja: Kdo se ukvarja s tem problemom, na koga vpliva? Kdo ima moč, da ga reši? Kdo je lastnik virov? Kdo so zavezniki ali nasprotniki? Kakšna je lahko moja vloga pri spreminjanju razmer?

Splošni nasveti

Naučite se odvaditi učenja: naučite se zaznati, da je to, kar se vam zdi nevtrarno in objektivno, perspektiva in je povezano s tem, od kod prihajate v družbenem, zgodovinskem in kulturnem smislu (dekonstrukcija: razkrivanje izvora in skritih načrtov sprejetih konceptov).

Učenje neposredno od tistih, ki živijo na obrobju večinske družbe, je nekaj, kar je treba upoštevati pri razvijanju novih partnerstev in inovativnih izobraževalnih ali drugih praks.

Tudi **Maastrichtska deklaracija o globalnem učenju** (COE, 2002), ki jo je pripravil vseevropski kongres o globalnem izobraževanju, ga opisuje na način, ki nam je zelo blizu: ***"Globalno učenje ljudem odpira oči in misli za realnost tega sveta ter jih spodbuja k ukrepanju, ki vodi v svet večje pravičnosti, enakosti in človekovih pravic za vse."***

Pred kratkim je bila ta opredelitev globalnega izobraževanja po enoletnem procesu na novo opredeljena v t. i. dublinski deklaraciji (2022), [Evropski deklaraciji o globalnem izobraževanju do leta 2050](#), ki navaja: ***"Globalno izobraževanje je izobraževanje, ki ljudem omogoča, da kritično razmišljajo o svetu in svojem mestu v njem; da odprejo svoje oči, srca in misli za realnost sveta na lokalni in globalni ravni. Omogoča ljudem, da razumejo, si predstavljajo, upajo in delujejo, da bi ustvarili svet socialne in podnebne pravičnosti, miru, solidarnosti, pravičnosti in enakosti, planetarne trajnosti in mednarodnega razumevanja. Vključuje spoštovanje človekovih pravic in raznolikosti, vključevanje ter dostojno življenje za vse, zdaj in v prihodnosti."***

Obe opredelitvi ne poudarjata le spodbujanja kritičnega mišljenja pri soočanju z globalnimi izzivi, temveč tudi **aktivno komponento globalnega učenja**: tj. aktivno globalno državljanstvo, ki vključuje tudi vrednote delovanja, ukrepanja. To pomeni, da vsem nam na tem svetu daje moč in nas naredi soodgovorne za spremembe, ki bodo vodile k razvoju pravične in trajnostne družbe na lokalni in globalni ravni. Podpira razvoj spretnosti, ki nam omogočajo dejavno sodelovanje v naših skupnostih,

kritično razmišljanje, soočanje z diskriminacijo in stereotipi o drugih ter vrednotenje vseh bitij na našem planetu kot enakovrednih.

Globalno učenje krepi **globalne kompetence**, ki so v hitro spreminjajočem se in globaliziranem svetu vse bolj pomembne. Globalne kompetence lahko opredelimo kot **spodobnost in nagnjenost k razumevanju in delovanju v zvezi z vprašanji globalnega pomena** (Boix Mansilla, 2017). Globalno kompetentni učenci se na tako kompleksen svet, ki jih obdaja, pripravljajo tako, da:

- Učijo se raziskovati svet zunaj svojega neposrednega okolja, pri čemer se zavedajo pomembnih globalnih vprašanj in jih osmišljajo,
- se naučijo prepoznati svoja stališča in stališča drugih, jih premišljeno izražati in razlagati ter empatično in spoštljivo sprejemati stališča drugih,
- se naučijo komunicirati med različnimi ljudmi ter premostiti kulturne, jezikovne, ekonomske in verske razlike,
- se naučijo odgovornega ravnanja v svetu.

Za spodbujanje globalnega državljanstva vam ni treba biti strokovnjak za pravo morje globalnih izzivov. Pomembnejša sta navdušenje in stalna pripravljenost, da se vsak dan znova vprašate, kakšen vpliv imajo vaša dejanja na soljudi in naravo ter **kako lahko vsak od nas skupaj z drugimi prispeva k spremembam na bolje**.

Po našem mnenju so glavni razlogi za poskus uvajanja globalnega učnega pristopa tudi naslednji cilji:

- **doseganje socialne pravičnosti in enakih možnosti za vse ljudi na tem svetu,**
- **doseganje okoljske pravičnosti, vključno s pravicami narave in vseh živih bitij,**
- **Doseganje trajnega svetovnega miru, sožitja in človeške kohezije.**

5.1.3 Lekcija 3: Pomanjkanje globalne razsežnosti

Zdaj bomo na prav poseben način skupaj pogledali, kaj pomeni **pomanjkanje globalne razsežnosti** v našem dojetju sveta ali navidezno nepomembnih stvari na tem svetu.

Naslednje besedilo preberite počasi in zbrano ter si ga čim bolj živo predstavljajte.

Predstavljajte si, da vse leto pridelujete koruzo.

Najprej ste pripravili zemljo, posadili koruzo in jo okopavali, dokler ni dozorela. Zdaj je čas, da jo pospravite. Z lepo pleteno košaro se odpravite na polje in poberte zrele koruzne storže. Imeli boste lepe, velike storže za čez zimo, saj bo to vaš glavni vir hrane. Ko bo košara polna, se vrnite domov in poberte koruzne storže. Nato jih položite na mizo pred seboj.

Kakšna je vaša koruza? Poskusite si jo čim bolj živo predstavljati v mislih. Ustvarite si miselno sliko te koruze.

Zdaj odprite naslednjo stran.

Ali je bila koruza takšna, kot si jo predstavljate?

Spomnite se uvodne lekcije o različnih perspektivah in na primeru koruze razmislite o naslednjem:

- Kakšne barve je bila vaša koruza?
- Zakaj ste si ga v mislih predstavljali tako, kot ste si ga? (Večina ljudi v našem okolju si običajno predstavlja rumeno koruzo.)
- Kaj še vidimo na podoben način, skozi svoja "rumena očala"?
- Zakaj in kako si svet predstavljamo drugače?
- Kakšna je razlika med besedama "razlika" in "raznolikost"?
- Opišite, kako bi primer koruze uporabili v razredu.
- Kateri pristop bi uporabili, mehki ali kritični pristop globalnega učenja, in zakaj?
- Kakšna bi bila razlika, če bi uporabili drugo?

Vanessa Andreotti nas z analogijo s koruzo opozori na dejstvo, da je naša domišljija morda bolj omejena, kot smo mislili. **Naš družbeni, zgodovinski in kulturni izvor močno vpliva na našo sposobnost predstavljanja.** Zavedanje tega dejstva je zelo dragoceno, saj nas spodbuja, da smo bolj odprti za ljudi in izzive okoli nas, in nas preprosto naredi skromnejše. Globalno učenje je pristop, ki nam vsakodnevno pomaga pri tovrstnem ozaveščanju.

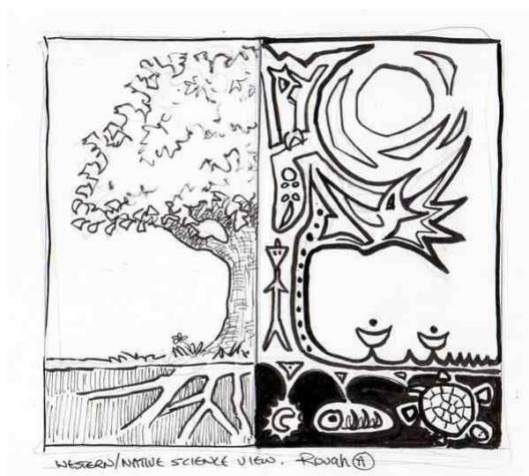
5.1.4 Lekcija 4: Smernice globalnega učenja

Doslej opisano lahko povzamemo v nekaj glavnih smernic za globalno učenje.

1) Globalno učenje poudarja soodvisnost med globalnim jugom in globalnim severom in ni omejeno na predstavitev globalnih problemov.

- 2) Globalno učenje prikazuje globalne procese z lokalne perspektive, predstavlja njihove posledice za vse in ni omejeno na abstraktno.
- 3) Globalno učenje uporablja sodobne in dejanske opise ljudi in krajev ter ne podpira utrjevanja obstoječih stereotipov.
- 4) Globalno učenje prikazuje vzroke in posledice globalnih procesov, ni omejeno na dejstva in statistične podatke.
- 5) Globalno učenje poudarja pomen dolgoročnega sodelovanja posameznika pri odzivanju na globalne izzive, ne pa podpiranja občutka nemoči in zbiranja sredstev za dobrodelne organizacije.
- 6) Globalno učenje spoštuje dostojanstvo ljudi, o katerih govori, in se ne osredotoča na negativne stvari, temveč skuša predstaviti uravnoteženo sliko svetovne stvarnosti.
- 7) Globalno učenje spodbuja kritično razmišljanje in podpira posameznike pri oblikovanju lastnih pogledov na globalne izzive, ne spodbuja ene ideologije ali ponuja hitrih odgovorov.
- 8) Globalno učenje spodbuja razumevanje in empatijo, ne zateka se k sočutju.
- 9) Globalno učenje omogoča ljudem, ki jih omenja, da govorijo sami zase, ne zanaša se na ugibanja in domišljijo.
- 10) Globalno učenje uporablja različne metode poučevanja in učenja in ni omejeno na didaktično učenje.
- 11) Cilj globalnega učenja je graditi znanje, razvijati spretnosti in spreminjati stališča ter ni omejeno na prenos znanja.
- 12) Globalno učenje je osredotočeno na učenca, učni proces se začne z njegovo izkušnjo in ga ne vodi izključno učitelj.

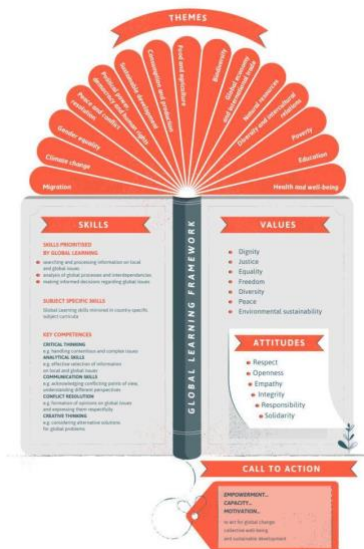

Vir ilustracije: [Zeleni učitelji](#), Izobraževanje za planet Zemlja, 2013.

Infografika Okvir globalnega učenja (spodaj) na jasn in preprost način predstavlja glavne teme, spretnosti, vrednote in stališča, ki jih želimo obravnavati in spodbujati z globalnim učenjem. Več o

globalnem učenju si lahko preberete v publikaciji [Okvir globalnega učenja](#), ki jo je Humanitas pripravil v sodelovanju z našimi projektnimi partnerji v okviru projekta "Globalni izzivi - globalni predmeti".

Vir infografike: https://www.humanitas.si/wp-content/uploads/2022/09/GLF_infographic.pdf
(Humanitas, 2022)

5.2 Poglavlje 2: Uvod v cilje trajnostnega razvoja

5.2.1 Lekcija 1: Informacije o ciljih trajnostnega razvoja

5.2.1.1 Lekcija 1.1 - Ozadje in poročanje

Leta 2015 so države članice Združenih narodov (ZN) sprejele Agendo 2030 za trajnostni razvoj, katere cilj je služiti kot vodilo za ravnanje, ki nam bo pomagalo ohraniti planet in njegove prebivalce. V njenem jedru je 17 ciljev trajnostnega razvoja (SDG), ki so "poziv k ukrepanju" za vse države po svetu. Cilji temeljijo na glavnih vprašanjih, s katerimi se vsi soočamo na lokalni in globalni ravni, in so namenjeni tako preprečevanju kot zmanjševanju obstoječih tveganj.

Proces, ki se je končal z oblikovanjem in objavo ciljev trajnostnega razvoja, se je začel že leta 1992 na Vrhu Zemlje v Braziliji, kjer so bile odločitve osredotočene na izboljšanje življenja ljudi in varstvo okolja. Osem let pozneje so bili na vrhu tisočletja sprejeti razvojni cilji tisočletja. Sodelovanje med državami, ki je sledilo, je imelo v vseh teh letih številne ključne faze z ustanavljanjem delovnih skupin, sklepnih dokumentov in drugih, ki so določali cilje, želene rezultate in ukrepe, ki bodo pomagali doseči zgoraj omenjene cilje. "Leto 2015 je bilo prelomno za multilateralizem in oblikovanje mednarodne politike, saj je bilo sprejetih več pomembnih sporazumov:

- Sendajski okvir za zmanjšanje tveganja nesreč (marec 2015)
- Akcijska agenda iz Adis Abebe o financiranju za razvoj (julij 2015)
- **Preoblikovanje našega sveta: Agenda 2030 za trajnostni razvoj s 17 cilji trajnostnega razvoja je bila sprejeta na vrhu ZN o trajnostnem razvoju** septembra 2015 v New Yorku.
- Pariški sporazum o podnebnih spremembah (december 2015)
- Letni politični forum na visoki ravni o trajnostnem razvoju je zdaj osrednja platforma ZN za spremljanje in pregled ciljev trajnostnega razvoja."

Združeni narodi zagotavljajo podporo, smernice in krepitev zmogljivosti za cilje trajnostnega razvoja in njihovo izvajanje prek oddelka za cilje trajnostnega razvoja (DSDG). "Vmesnik med znanostjo in politiko" je pomembna točka pri razumevanju in izvajanju znanosti, hkrati pa se prepleta z vsemi želenimi rezultati. To poteka prek tako imenovanega globalnega poročila o trajnostnem razvoju (GSDR). Leta 2016 je bilo dogovorjeno, da bo poročilo objavljeno vsaka štiri leta, leta 2023 pa naj bi bilo objavljeno drugo poročilo, ko bomo dosegli polovico poti. Letno poročilo o napredku pri uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja objavljajo tudi Združeni narodi.

https://www.freepik.com/free-vector/ecology-sustainable-development-flat-sdg-illustration_26054524.htm

5.2.1.2 Lekcija 1.2 - Cilji trajnostnega razvoja na kratko

Cilji trajnostnega razvoja, znani tudi kot cilji trajnostnega razvoja ali globalni cilji, so bili sprejeti leta 2015, njihov končni datum pa je 2030. Sestavlja jih 17 ločenih, vendar prepletenih in medsebojno odvisnih ciljev in ustreznih ciljnih vrednosti. Vsak ukrep za en cilj lahko neposredno ali posredno vpliva na drugega, zato morajo biti omenjeni ukrepi pogosto večplastni, dobro načrtovani in izvedeni. Cilji obsegajo skupno 169 ciljev. Države so se zavezale, da bodo prednostno obravnavale napredek tistih, ki najbolj zaostajajo. Ponovno je treba poudariti, da čeprav so se o njih dogovorile države članice ZN, služijo le kot smernice in ne kot zakon. Čeprav obstaja zakonodajni okvir, ki podpira ali podpira številne cilje, pa ni dosleden in se ne uporablja univerzalno, temveč se uporablja za vsako državo posebej. To je tudi ena od glavnih kritik ciljev trajnostnega razvoja, ki bo obravnavana v 2. lekciji.

Slika s spletne strani ZN o ciljih trajnostnega razvoja

Cilji so naslednji:

Cilj 1. Brez revščine (7 ciljev)

Cilj 2. Nič lakote (8 ciljev)

Cilj 3. Dobro zdravje in dobro počutje (13 ciljev)

- Cilj 4. Kakovostno izobraževanje (10 ciljev)
- Cilj 5. Enakost spolov (9 ciljev)
- Cilj 6. Čista voda in sanitarije (8 cilji)
- Cilj 7. Cenovno dostopna in čista energija (5 ciljev)
- Cilj 8. Dostojno delo in gospodarska rast (12 ciljev)
- Cilj 9. Industrija, inovacije in infrastruktura (8 ciljev)
- Cilj 10. Zmanjšanje neenakosti (10 ciljev)
- Cilj 11. Trajnostna mesta in skupnosti (10 ciljev)
- Cilj 12. Odgovorna proizvodnja in potrošnja (11 ciljev)
- Cilj 13. Podnebni ukrepi (5 ciljev)
- Cilj 14. Življenje pod vodo (10 ciljev)
- Cilj 15. Življenje na kopnem (12 ciljev)
- Cilj 16. Mir, pravičnost in močne institucije (12 ciljev)
- Cilj 17. Partnerstvo za cilje (19 ciljev)

Za podrobnejše informacije je treba pregledati naslednjo uradno stran o ciljih trajnostnega razvoja:
https://sdgs.un.org/#goal_section.

5.2.1.3 Lekcija 1.3 - Trenutno stanje: Poročilo o ciljih trajnostnega razvoja 2022

Zadnje poročilo o napredku pri uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja je bilo objavljeno leta 2022. Objavljeni rezultati in analize so na splošno daleč od pozitivnih. Soglasno se ugotavlja, da so pandemija Covid-19, ki so ji sledili oboroženi spopadi, tudi v Ukrajini, rast cen plina in nafte ter številni okoljski "incidenti" močno negativno vplivali na dosednji napredek. Informacije, predstavljene v poročilu, temeljijo na najnovejših razpoložljivih podatkih (iz junija 2022) o izbranih kazalnikih iz globalnega okvira kazalnikov¹ za cilje trajnostnega razvoja. V nadaljevanju je predstavljenih nekaj ključnih ugotovitev o stanju/izzivih za vsak cilj prek neposrednih izvlečkov iz samega poročila:

Cilj 1. Brez revščine: COVID-19 je izničil več kot štiriletni napredek v boju proti revščini; naraščajoča inflacija in posledice vojne v Ukrajini še dodatno zmanjšujejo napredek števila ljudi, ki bodo leta 2022 živeli v skrajni revščini. Projekcija pred pandemijo je znašala 581 milijonov, trenutna projekcija pa 581 milijonov: 657-676 milijonov

Cilj 2. Nič lakote: do leta 2030 zmanjšati zaostajanje v rasti pri otrocih za 50 %, letni delež se mora podvojiti, ukrajinska kriza je povzročila pomanjkanje hrane za najrevnejše ljudi na svetu.

Cilj 3. Dobro zdravje in dobro počutje: 22,7 milijona otrok je v letu 2020 pogrešalo osnovna cepiva - 3,7 milijona več kot v letu 2019, smrtnost zaradi tuberkuloze se je prvič po letu 2005 povečala, pandemija Covid-19 je okužila več kot (sredi leta 2022) (2020-2021) po vsem svetu in povzročila 15 milijonov smrti (konec leta 2021) Motnje v osnovnih zdravstvenih storitvah: 92 % držav je zaustavilo napredek na področju univerzalnega zdravstvenega varstva

Cilj 4. Kakovostno izobraževanje : zakoreninjene neenakosti v izobraževanju so se med pandemijo le še poslabšale, manjkala je več kot polovica osebnega pouka; COVID-19 pandemija globalna učna kriza se je poglobila 147 milijonov otrok v 2020-2021.

Cilj 5. Enakost spolov: okrepiti je treba proračunsko načrtovanje, ki upošteva enakost spolov, za enakopravno zastopnost žensk in moških v nacionalnem političnem vodstvu bi ob sedanjem tempu potrebovali še 40 let, ženske so leta 2019 predstavljale 39 % vseh zaposlenih, leta 2020 pa 45 % vseh izgubljenih delovnih mest na svetu.

Cilj 6. Čista voda in sanitarije: Za doseg ciljev na področju pitne vode, sanitarij in higiene do leta 2030 je treba štirikrat povečati hitrost napredka

Cilj 7. Dostopna in čista energija: mednarodni finančni tokovi za obnovljive vire energije v državah v razvoju so se zmanjšali že drugo leto zapored, napredek pri elektrifikaciji pa se je upočasn timeril.

Cilj 8. Dostojno delo in gospodarska rast : svetovna brezposelnost bo ostala nad predpandemično ravno vsaj do leta 2023, svetovno gospodarsko okrevanje pa dodatno zavira ukrajinska kriza,

Cilj 9. Industrija, inovacije in infrastruktura: Potniški letalski prevozniki se še vedno borijo za povrnitev katastrofalnih izgub

Cilj 10. Zmanjšanje neenakosti: Svetovno število beguncev je doseglo rekordno raven

Cilj 11. Trajnostna mesta in skupnosti: Za to, da nihče ne bo ostal zadaj, bo treba okrepiti osredotočenost na milijardo prebivalcev slumov

Cilj 12. Odgovorna proizvodnja in potrošnja: 13,3 % svetovne hrane se izgubi po žetvi in preden prispe na maloprodajne trge, naša odvisnost od naravnih virov pa se povečuje.

Cilj 13. Podnebni ukrepi: Emisije CO₂, povezane z energijo, so se leta 2021 povečale za 6 % in dosegle najvišjo raven doslej; naraščajoče globalne temperature se nadaljujejo, kar vodi v bolj ekstremne vremenske razmere.

Cilj 14. Življenje pod vodo: V oceane je leta 2021 prispelo več kot 17 milijonov ton plastike.

Cilj 15. Življenje na kopnem: 133 pogodbenic je ratificiralo Nagojski protokol, ki obravnava dostop do genskih virov ter njihovo pošteno in pravično uporabo.

Cilj 16. Mir, pravičnost in močne institucije: Po svetu je bilo prisilno razseljenih rekordnih 100 milijonov ljudi (maja 2022), korupcija je prisotna v vseh regijah.

Cilj 17. Partnerstvo za cilje: Internet ogroža okrevanje držav v razvoju po pandemiji, med pandemijo se je uporaba interneta pospešila. Leta 2021 so se tuje neposredne naložbe ponovno povečale na 1,58 bilijona dolarjev, kar je 64 % več kot leta 2020.

Sklepna ugotovitev je, da so dogodki v zadnjih dveh letih negativno vplivali na napredek pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja, zato si je treba prizadevati za njihovo preprečevanje in ublažitev, če želimo doseči zastavljene cilje in imeti možnost zagotoviti trajnostno in varno okolje za prihodnost.

5.2.2 Lekcija 2: Kritika ciljev trajnostnega razvoja

Cilji trajnostnega razvoja ZN so se v zadnjih sedmih letih uporabljali kot načrt za doseganje trajnosti. Služijo kot vodilo za državne politike, poslovanje in osebno ravnanje, njihov namen pa je določiti cilje in biti gonilo sprememb. Mnogi trdijo, da so cilji trajnostnega razvoja nepopolni, vendar še vedno najboljši odraz obstoječe zapletenosti sveta in našega vpliva, ki je bil narejen do zdaj. In prav te "nepopolnosti" so predmet nadzora in kritik.

Po navedbah Economist so že leta 2015 "nasprotniki trdili, da je širina v nasprotju s potrebo po določanju prednostnih nalog. Economist opisuje cilje trajnostnega razvoja kot tako široke in razvejane, da" ... pomenijo izdajo najrevnejših ljudi na svetu".

Žal svetovni voditelji z Agendo 2030 in 17 cilji trajnostnega razvoja še vedno niso uspeli preseči binarnega pogleda na svet, po katerem svet sestavljajo razviti svet (to smo mi - Evropa in Severna Amerika) in vsi drugi, ki so še vedno v "razvoju". Takšno razumevanje razvoja predpostavlja le eno možnost "resničnega" razvoja, ki se približuje našemu. To je še vedno pogled na svet skozi neoliberalno optiko gospodarske rasti in gospodarskega razvoja (Gobbo, 2016). Cilji bi lahko pomenili premik k enakopravnim partnerstvom, ki omogočajo učenje drug od drugega, v resnici pa njihov diskurz ponovno temelji na ločevanju razvitih in nerazvitih v tipični ekonomski paradigmi.

Ključne točke kritike:

Cilji

Obstaja precej razširjena kritika v zvezi s cilji, ki se ne zavlečejo vsak cilj. "Center za soglasje iz København je na primer vodil pobudo za izvedbo analize stroškov in koristi ciljev trajnostnega razvoja, pri čemer je poudaril, da bi bila prizadevanja za uresničitev nekaterih ciljev "slabo gospodarna", in predlagal, da bi jih bilo treba spremeniti ali v celoti opustiti (Lomborg, 2014)." Kot resna ovira se je izkazalo pomanjkanje natančne določitve financiranja in načina, kako naj bi se to izvedlo. Po podatkih Svetovne banke, objavljenih v "najobsežnejši študiji WBG o izračunu stroškov, Beyond the Gap, je namreč ocenjeno, da bodo za izpolnitev ciljev trajnostnega razvoja, povezanih z infrastrukturo, ter za blažitev podnebnih sprememb, povezanih z infrastrukturo, potrebne naložbe v višini 4,5-8,2 % skupnega BDP držav z nizkim in srednjim dohodkom na leto v obdobju 2015-30. 5. V posameznih državah, zlasti v državah z nizkimi dohodki, pa lahko naložbene potrebe predstavljajo bistveno večji delež BDP."

Poleg tega po mnenju Philipa Alstona ni izrecne povezave s posebnimi človekovimi pravicami. Čeprav je mogoče vzpostaviti povezave, je mogoče trditi, da te povezave niso zadostne.

Kazalniki in indeks SDG

Pri kazalnikih gre za vprašanje na več ravneh. Čeprav je njihov cilj usmerjanje in spremljanje napredka, tega niso mogli doseči. Po poročilih ne zajemajo v celoti konceptov, dopuščajo možnost izpodbijanja in razlage ter ne zajemajo ničesar, kar ni očitno oprijemljivo.

Indeks SDG je ena od drugih spornih točk. Hickel meni, da so "države z najvišjimi ocenami na tem indeksu med najbolj okoljsko netrajnostnimi državami na svetu". To je posledica dejstva, da lahko dobra uspešnost pri ciljih, povezanih z razvojem (ki jih je večina), zagotovi visoko oceno, tudi če je uspešnost na področju trajnosti nizka. To velja za številne razvite države, kot sta Švedska ali ZDA, ki naj bi imele "netrajnostno raven vpliva na okolje". Poleg tega naj bi Univerza v Leedsu objavila podatke, ki natančno podpirajo tezo, da imajo visoko uvrščene države v resnici izjemno visoke ravni uporabe virov, onesnaževanja itd.

Ta težava je še večja, ker večina kazalnikov ne upošteva mednarodne trgovine in podatki ne odražajo na primer proizvodnje podjetja iz EU, ki jo je oddalo v državo v razvoju. To nas pripelje do vprašanja podatkov.

Nezadostni ali nepravilni podatki

Za spremljanje napredka pri doseganju ciljev so potrebni podatki iz vseh držav. Ti podatki morajo biti pravočasni, popolni in točni. Vendar v resnici ni tako. V državah, ki zahtevajo največja prizadevanja, podatkov ni. V skladu s poročilom, ki ga je objavil Bali Swain, "od leta 1990 ni niti enega petletnega obdobja, v katerem bi države imele dovolj podatkov za poročanje o več kot 70 odstotkih napredka pri uresničevanju razvojnih ciljev tisočletja (Neodvisna svetovalna skupina strokovnjakov ZN 2014). Še bolj zaskrbljujoče je, da približno polovica teh podatkov temelji na trdnih raziskavah na ravni države, preostali podatki pa so sestavljeni iz ocen, modeliranja in globalnega spremljanja". Podatki manjkajo, so zastareli in nezanesljivi. "Siva ekonomija" se ne odraža, prav tako se ne odražajo korupcijske prakse in nezakonita trgovina, prisilno delo itd.

Jezik ciljev

Leta 2015 je Easterly, ki je do ciljev odkrito kritičen, izjavil, da cilji trajnostnega razvoja odgovarjajo na vprašanje, kaj je treba storiti, ne dajejo pa odgovorov na vprašanja "kako?" in "kdo". To nakazuje, da vedenje o tem, kaj je treba storiti, ne zagotavlja rešitve, brez konkretne razdelitve odgovornosti pa bo vse ostalo brez ukrepanja. Poleg tega, ker cilji trajnostnega razvoja niso zavezujoči in omogočajo izbiro izvajanja ciljev ter spreminjanje ciljev po posameznih državah, skupaj z odgovornostjo posameznikov, ni zadostnega pritiska za ukrepanje. V resnici pa je tako, da brez zadostnega pritiska in z zanašanjem

zgolj na sodelovanje ne bomo dosegli potrebnih rezultatov. Žal je to mogoče opaziti že pri nezadostnem napredku pri uresničevanju ciljev, kot je bilo na kratko obravnavano v prejšnji lekciji.

Paradoks virov

Raziskovalec Rene Suša (2021) podobno trdi, da je **bistvo ciljev trajnostnega razvoja temeljni paradoks**: trajnost in razvoj, kot ju poznamo, preprosto nista združljiva. Vsi vemo, da živimo na fizično omejenem planetu, a kljub temu želimo še naprej delovati v sistemu, ki temelji na modelu neomejene rasti. Koncept trajnosti bi se torej moral osredotočiti na to, kaj točno je tisto, kar želimo, da traja, kaj želimo, da postane trajnostno. Iz jezika ciljev trajnostnega razvoja je razvidno, da je odgovor na to vprašanje, da želimo ohraniti družbenoekonomske strukture, ki jih uživamo danes. Vendar to na planetu z omejenimi viri ni mogoče. Če po drugi strani pogledamo, kako drugi deli sveta (poleg zahodnega) razumejo in razlagajo trajnost, bomo morda tudi razvoj videli v povsem novi luči. Številna domorodna ljudstva na primer trajnost opredeljujejo kot zmožnost preživetja, zmožnost vzdrževanja samega sebe. Zanje trajnost ni izraz, ki opisuje nadaljevanje stopnje gospodarske rasti, temveč opisuje način življenja, ki omogoča preživetje na dolgi rok. To se zdi preprost koncept, vendar je to nekaj, kar našemu sistemu in tudi jeziku ciljev trajnostnega razvoja očitno manjka.

Philip Alston

Philip Alston, odhajajoči poročevalec ZN za skrajno revščino in človekove pravice (Alston, 2020), je bil eden glavnih kritikov ciljev trajnostnega razvoja. Po njegovem mnenju je ena od glavnih težav ciljev "njihovo zanašanje na pomanjkljivo mednarodno mejo revščine (IPL) Svetovne banke, ki znaša 1,90 dolarja na dan, kot barometer revščine, za katero upravičeno ocenjuje, da je prenizka raven za dostojno življenje v skladu z osnovnimi človekovimi pravicami (Alston, 2020, str. 4). V svojem končnem poročilu iz leta 2020 pravi, da se bo, tudi če bodo cilji trajnostnega razvoja doseženi, "miliarde ljudi še vedno soočalo z resnim pomanjkanjem, saj prag revščine v najboljšem primeru predstavlja 'golo preživetje'" (Alston, 2020, str. 10). Morda je najpomembnejša točka njegove kritike, da cilji trajnostnega razvoja pozivajo h gospodarski rasti, hkrati pa delujejo proti podnebnim spremembam. Gospodarska rast, neenakomerna porazdelitev virov in nezadostno ukrepanje v smeri politik, ki so lahko koristne, so bili ključni dejavniki tako za negativne vplive na podnebje kot za negativne učinke na revne. Poleg tega poziva k ponovni kalibraciji ciljev trajnostnega razvoja. In ni edini. Številne publikacije kažejo na potrebo po spremembi pristopa, ki so jo pandemija in njeni učinki še okrepili.

5.3 Poglavlje 3: Videoposnetki globalnega juga o ciljih trajnostnega razvoja

Delo pri projektu Culpeer4Change je pokazalo, kakšen vpliv imajo lahko skupine z globalnega juga na naš pogled in razumevanje trajnostnega razvoja. Zato je tukaj vključenih nekaj primerov, ki prikazujejo delo takšnih skupin, ki na umetniški način ozaveščajo o ključnih vprašanjih. Uporabite jih lahko kot del kulturnega medvrstniškega učenja, tudi v digitalni obliki. Priložnosti za ogled dela drugih in spoznavanje njihovega pogleda na ključna vprašanja je mogoče izkoristiti za začetek dialoga in sodelovanja v podporo ciljem trajnostnega razvoja.

5.3.1 Lekcija 1: Kako lahko videoposnetke uporabljate pri postopnem pristopu

Korak 1 Posameznik ali skupina se mora seznaniti s cilji trajnostnega razvoja.

Korak 2 Spodnji kratek vodnik vam lahko pomaga pri izbiri videoposnetkov, ki si jih lahko ogledate v zvezi s ciljem trajnostnega razvoja, ki vas zanima. Udeleženci naj se seznani s skupino, od kod

prihajajo in kaj je njihova glavna dejavnost. To bi že samo po sebi razširilo znanje udeležencev usposabljanja in jih odprlo za nove kulture.

Korak 3 Oglejte si enega ali več videoposnetkov

4. korak Udeleženci usposabljanja na spletu/osebno razpravljajo o videoposnetku: Katere teme so bile obravnavane?, Kaj je bilo v središču pozornosti?, Kateri drugi cilji trajnostnega razvoja (razen izpostavljenega) so po vašem mnenju zajeti in kako?

5. korak Razprava s skupino, katere videoposnetek ste si ogledali - postavite vprašanja, izmenjajte komentarje, vpliv in znanje o delu drugih na posameznih področjih. Če razprava s skupino ni mogoča, imejte drugo srečanje z vrstniki in pripravite zamisli, kako bi vaša skupina pristopila k temi.

6. korak Viharjenje idej in možnosti za sodelovanje

5.3.2 Lekcija 2: Videoposnetki in njihova povezava s cilji trajnostnega razvoja

Država izvora: Peru

Ime skupine: Arena y Esteras

Kratek opis videoposnetka: Podnebne spremembe v Peruju - kratek vpogled v to, kako se Arena y Esteras zavzema za boj proti podnebnim spremembam pred svojim pragom in v svoji soseski

Povezava do videoposnetka:

https://www.youtube.com/watch?v=QeynigATY_w&embeds_euri=https%3A%2F%2Fculpeer-for-change.eu%2F&source_ve_path=MjM4NTE&feature=emb_title

Povezava s SDG: SDG 15

Država izvora: Etiopija

Ime skupine: Cirkus Devere Berhan

Kratek opis videoposnetka: Predstava "Cargo" Cirkusa Debere Berhan

Celotna predstava (1:20 minut) cirkusa Debere Berhan z glasbo v živo

Povezava do videoposnetka:

https://www.youtube.com/watch?v=sPB755G1WdM&embeds_euri=https%3A%2F%2Fculpeer-for-change.eu%2F&feature=emb_logo

Povezava s ciljem trajnostnega razvoja: več

Država izvora: Južna Afrika

Ime skupine: M.U.K.A.

Kratek opis videoposnetka: Igralci: Predstava "Žal mi je" - celotna Predstava "Žal mi je" Igralci:

Režiser: M: Brian Pakhati

Povezava do videoposnetka:

https://www.youtube.com/watch?v=ZArXhqAZ5sk&embeds_euri=https%3A%2F%2Fculpeer-for-change.eu%2F&feature=emb_logo

Povezava s cilji trajnostnega razvoja (kratek opis zajetih ciljev): 4

Država izvora: Bolivija

Ime skupine: Teatro Trono

Kratek opis videoposnetka: Teatro Trono - Retorno a la semilla

Spremljajte mlade umetnike Teatra Trono pri njihovem raziskovanju povezanosti med podnebnimi spremembami, materjo Zemljo in človeškim vedenjem. Popeljeta nas na potovanje do bolivijskih ledenikov, ki so v veliki nevarnosti.

Co-funded by
the European Union

Povezava do videoposnetka:

https://www.youtube.com/watch?v=MucV1me92vk&embeds_euri=https%3A%2F%2Fculpeer-for-change.eu%2F&feature=emb_logo

Povezava s cilji trajnostnega razvoja (kratek opis zajetih ciljev): 13

Država izvora: Argentina

Ime skupine: Fuera de Foco

Kratek opis videoposnetka: Oglejte si briljantno mini predstavo o pravicah žensk v času pandemije, ki jo je pripravila Fuera de Foco Girl.

Povezava do videoposnetka:

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=SmtZZ5Gxfgo&embeds_euri=https%3A%2F%2Fculpeer-for-change.eu%2F&feature=emb_logo

Povezava s SDG: SDG 5

Država izvora: Več

Ime skupine: Glasba za cilje trajnostnega razvoja

Kratek opis videoposnetka: Skupine z vsega sveta se zberejo in skupaj ustvarjajo glasbo (na spletu) o temah, povezanih s cilji trajnostnega razvoja.

Povezava do videoposnetka: <http://mackglobe.com/musicforsdgs/>

Povezava s ciljem trajnostnega razvoja: več

Država izvora: Uganda

Ime skupine: SOSOLYA 2022

Kratek opis videoposnetka: Kratak vpogled v to, kako se SOSOLYA zavzema za boj proti podnebnim spremembam pred svojim pragom in v svoji soseski. In kako dekleta prinaša REŠITEV za to težavo. Na šolskem odru v Rissenu/Hamburgu si lahko ogledate dele predstave "Ženska kraljica".

Povezava do videoposnetka: Na voljo na platformi CULPEER

Povezava s cilji trajnostnega razvoja: 5 in 13

Država izvora: Uganda

Ime skupine: SOSOLYA

Kratek opis videoposnetka: V začetku junija 2019 je bil Bagonza Herman Katoroogo, plesni trener na plesni akademiji Sosolya Ungudu iz Kampale/Ugande, gost 11. razreda (ProVo2) na šoli Ericha Kästnerja v Hamburgu-Farmsnu. Njegov obisk je bil del projekta "CREACTIV za podnebno pravičnost" v okviru KinderKulturKarawane. Program je vključeval ustvarjalne vaje, razmišljanja o sanjah in idealih ter razprave o vzrokih in posledicah podnebnih sprememb ter možnih rešitvah: Kdo so bili ljudje, ki so me oblikovali? Kaj je zame pomembno v življenju? Kaj lahko storimo proti globalnemu segrevanju? Kako bi lahko izgledala podnebju prijazna mesta? V ta namen so mladi pripravili svoje zakone za svoja mesta prihodnosti. Na koncu so imeli še plesni tečaj. Ko bodo oktobra 2019 na obisk prišli mladi umetniki iz Sosolja, naj bi iz teh idej nastala skupna predstava, ki bi jo predstavili javnosti.

Povezava do videoposnetka: https://www.youtube.com/watch?v=s_OyB9OpetA

Povezava s cilji trajnostnega razvoja (kratek opis zajetih ciljev): 13

Država izvora: Salvador

Ime skupine: Tiempos Nuevos Teatro

Kratek opis videoposnetka: Člani skupine Tiempos Nuevos Teatro (TNT) iz Salvadorja predstavijo sebe in svojo igro, s katero bodo spomladi 2022 gostovali v okviru otroške kulturne karavane, ter povedo, zakaj je pomembno varovati podnebje.

Povezava do videoposnetka:

<https://www.youtube.com/watch?v=ongwD1YMnQY>

Povezava s ciljem trajnostnega razvoja: 13

5.4 Reference

Alston, P. (2020), The parlous state of poverty eradication: Report of the Special Rapporteur on extreme poverty and human rights, štiriinštirideseto zasedanje Sveta za človekove pravice 15. junij-3. julij 2020, A/HRC/44/40, na voljo na: <https://chrgi.org/wp-content/uploads/2020/07/Alston-Poverty-Report-FINAL.pdf>.

Bali Swain, Ranjula. (2017). Kritična analiza ciljev trajnostnega razvoja. 10.1007/978-3-319-63007-6_20.

Boix Mansilla, [GLOBAL THINKING](#), AN ID-GLOBAL BUNDLE TO FOSTER GLOBAL THINKING DISPOSITIONS THROUGH GLOBAL THINKING ROUTINES, Harvard Graduate School of Education, 2017

Koruzni eksperiment na podlagi dela Vanesse Andreotti, predavanje Heads-Up, na voljo na YouTubeu: <https://www.youtube.com/watch?v=YpO21x6f1GA>

Global Sustainable Development Report (GSDR) 2023, United Nations Department of Economic and Social Affairs Sustainable Development, na voljo na: <https://sdgs.un.org/gsdr/gsdr2023>.

Hickel, J. (2020), The World's Sustainable Development Goals Aren't Sustainable, Foreign Policy, na voljo na: <https://foreignpolicy.com/2020/09/30/the-worlds-sustainable-development-goals-arent-sustainable/>.

Humanitas,(2022), [Globalno izobraževanje](#), projekt Beyond The Tales.

Kavka Gobbo Ž., Z globalnim učenjem do globalnih ciljev, 2016. V [SLOGOPIS](#), Sloga, platforma nevladnih organizacij za razvoj, globalno učenje in humanitarno pomoč, Ljubljana.

Mair, Simon & Jones, Aled & Ward, Jonathan & Christie, Ian & Druckman, Angela & Lyon, Fergus. (2017). Kritični pregled vloge kazalnikov pri uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja. 10.1007/978-3-319-63007-6_3. , dostopno na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1462901122000107>

McCloskey, S. (2021), Ali so cilji trajnostnega razvoja trajnostni?, del serije: Vključevanje izobraževanja o trajnosti v prakso, na voljo na: <https://www.bera.ac.uk/blog/are-the-sustainable-development-goals-sustainable>

Suša, R., [Globalna državljanska vzgoja \(GCE\) za neznano prihodnost](#), kartiranje preteklosti in sedanjosti Poskusi in razprave

Co-funded by
the European Union

Razmišljanja o ciljih trajnostnega razvoja: Rene Suša, Gesturing Towards Decolonial Futures collective, 2021. Sloga, Platforma nevladnih organizacij za razvoj, globalno učenje in humanitarno pomoč, Ljubljana. Dostopno na: <https://www.youtube.com/watch?v=DSWjFscV024>.

Cilji trajnostnega razvoja, Oddelek Združenih narodov za ekonomske in socialne zadeve, Trajnostni razvoj, na voljo na: <https://sdgs.un.org/goals>.

Poročilo o ciljih trajnostnega razvoja 2022, na voljo na <https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2022.pdf>.

Če razmišljate o poskusu s koruzo, lahko svoja prizadevanja za odvajanje od učenja podrobneje preučite tukaj: <https://facinghumanwrongs.net/unlearning-bundle-unit-1/>.

Vanessa Andreotti, Lynn Mario T. M. de Souza: [M. Souza: Učenje branja sveta skozi druge oči](#)

Vanessa Andreotti in drugi: [Andrej Andreotti: E.: Globalno državljanstvo drugače](#)

Vanessa Andreotti: [Globalno izobraževanje v času sprememb brez primere](#)

Vanessa Andreotti in drugi: Andreotti: [Mobilizacija različnih pogovorov o globalni pravičnosti v izobraževanju](#):

Alternativni prihodnosti v negotovih časih naproti

Vorisek, D; Yu, S.(2020), Understanding the Cost of Achieving the Sustainable Development Goals. Policy Research Working Paper; št. 9164. Svetovna banka, Washington, DC. © Svetovna banka. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/33407> Licenca: CC BY 3.0 IGO.

(2020) Time to revise the Sustainable Development Goals, The international journal of science Nature 583, 331-332 (2020), doi: <https://doi.org/10.1038/d41586-020-02002-3>, dostopno na: <https://www.nature.com/articles/d41586-020-02002-3>.

PRIPOROČENA LITERATURA:

[Omejitev rasti](#) v formatu pdf.

Co-funded by
the European Union

5.5 PRILOGA

Grafikon napredka ciljev trajnostnega razvoja do leta 2022, na voljo na:

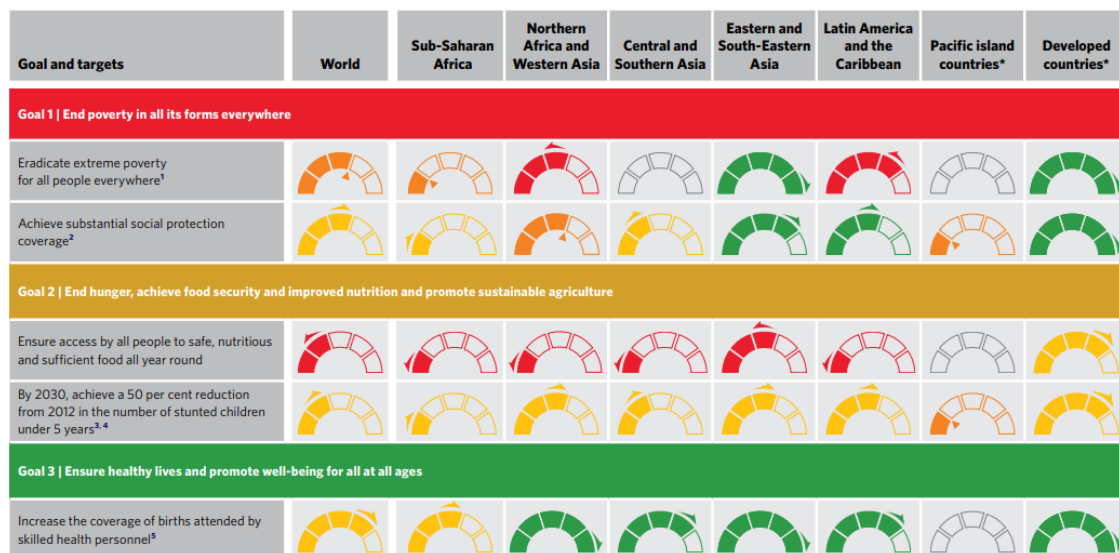
<https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/Progress-Chart-2022.pdf>.

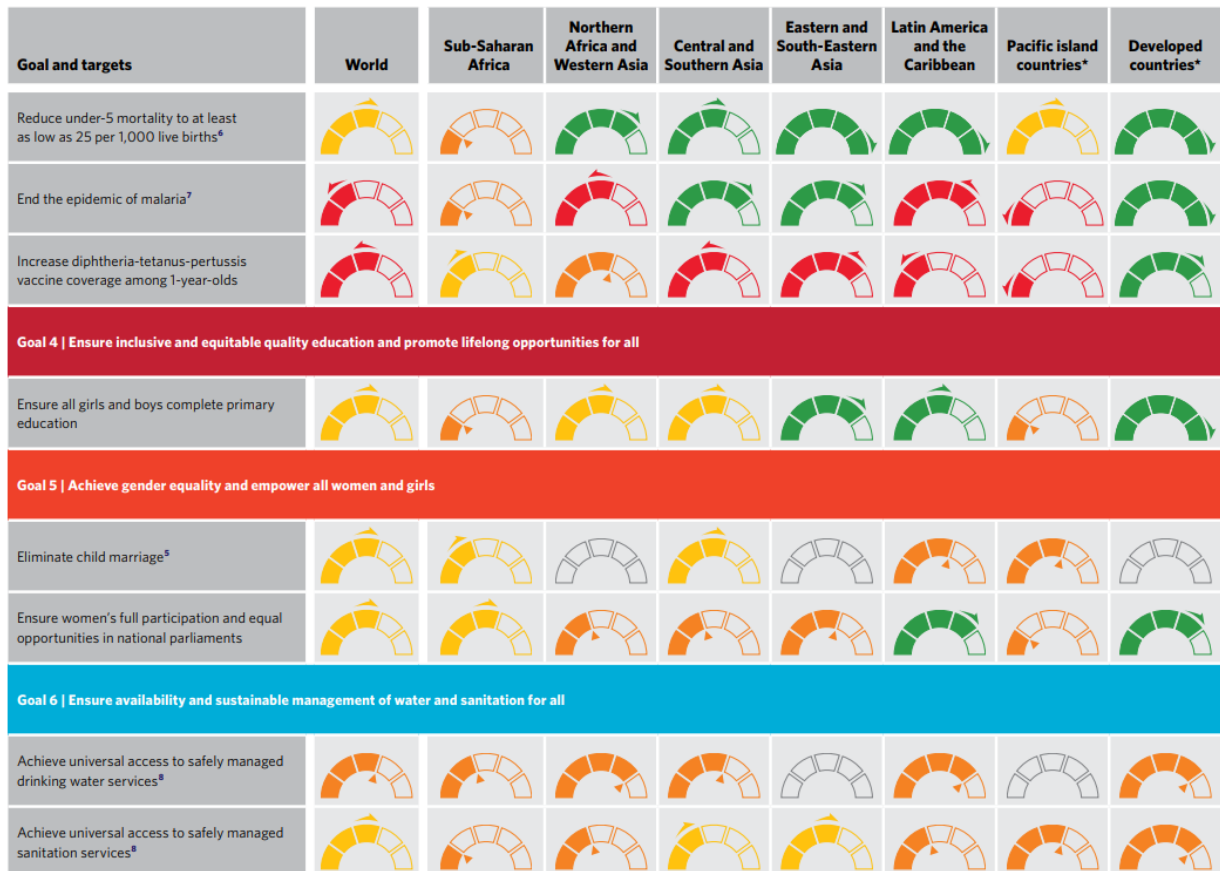
Sustainable Development Goals Progress Chart 2022

The *Sustainable Development Goals Progress Chart 2022* presents a snapshot of global and regional progress of selected targets under the 17 Goals of the 2030 Agenda for Sustainable Development. The progress assessment is based on the most up-to-date data and for some of the Sustainable Development Goals (SDGs) also reflect the impacts of the COVID-19 pandemic. Due to data collection challenges related to pandemic-related measures, measuring the full impact of COVID-19 is limited for the other Goals.

The Progress Chart 2022 clearly demonstrates the deterioration of progress towards many targets, such as poverty, food security, ending the epidemic of malaria, immunization coverage, and employment, caused by the impacts of the COVID-19 pandemic, climate change and conflict. Recent cascading crises have magnified the challenges of achieving the SDGs. Urgent, scaled-up and coordinated actions by all countries are needed to accelerate SDG implementation and avert the devastating impacts in order to get on track and chart a course for better recovery.

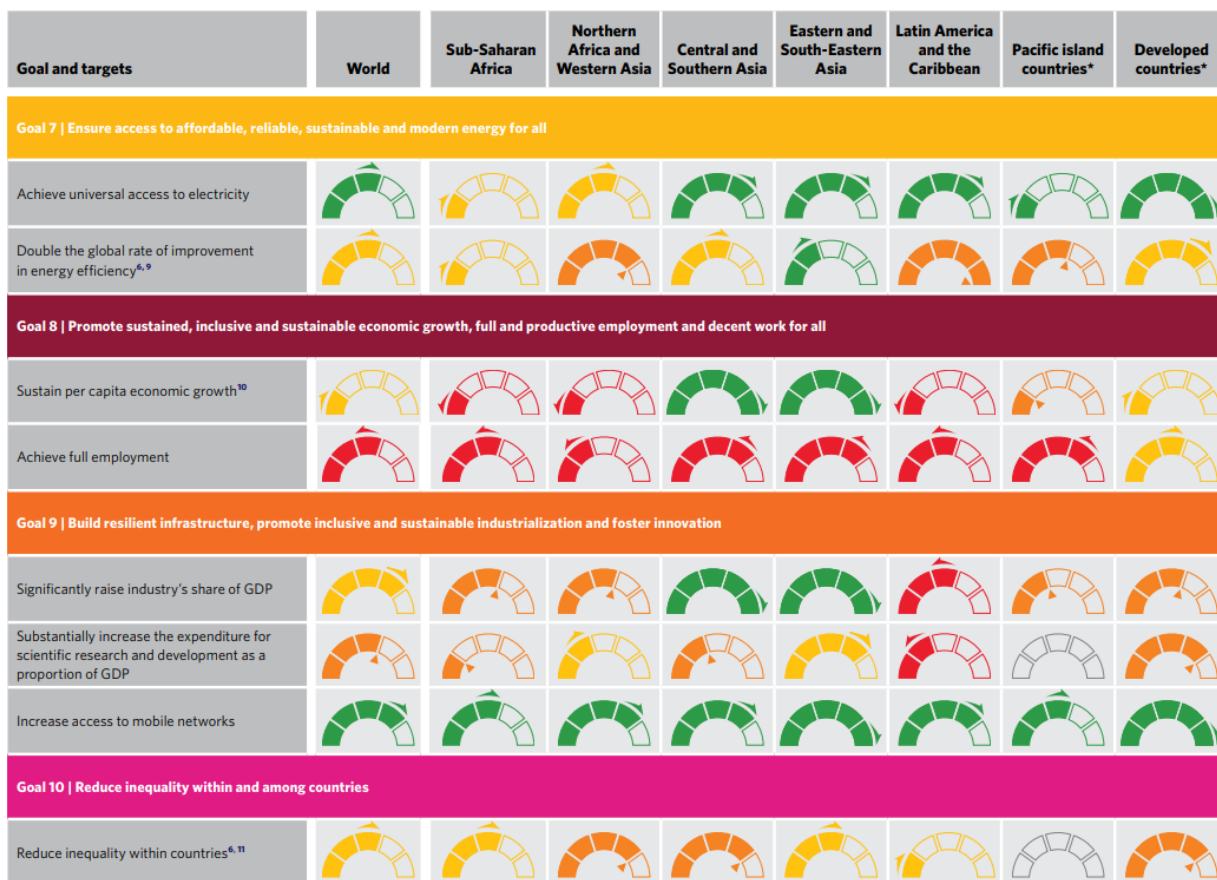
The progress chart presents two types of information: 1) a trend assessment using stoplight colours to measure progress towards the target (from a baseline year to the most recent data point), and 2) a level assessment using a gauge meter to measure the current level of development with respect to the distance from a target, using the latest data. The chart is based on a limited number of indicators and information available as of June 2022. For most of the indicators, the latest available data are from 2019 to 2021. A baseline year of around 2015 or 2010 is used for the trend assessment.

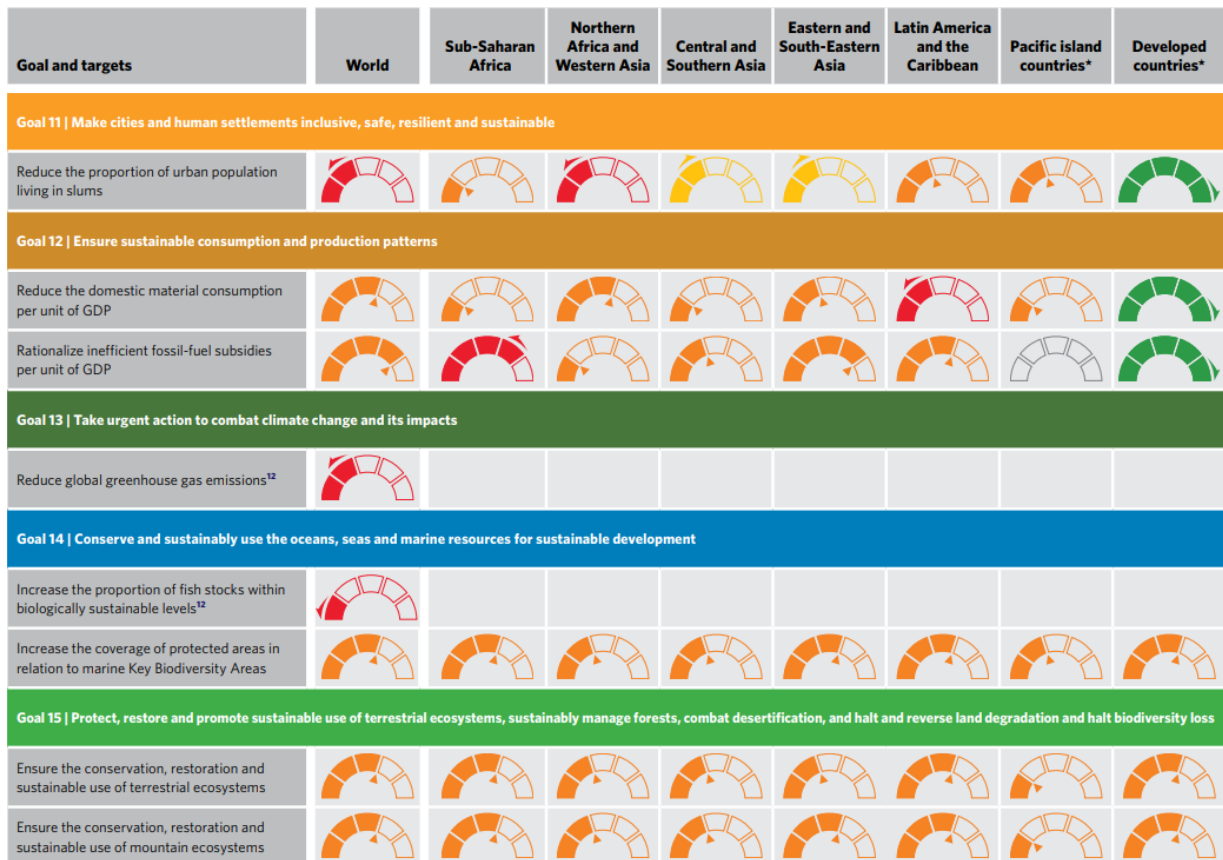

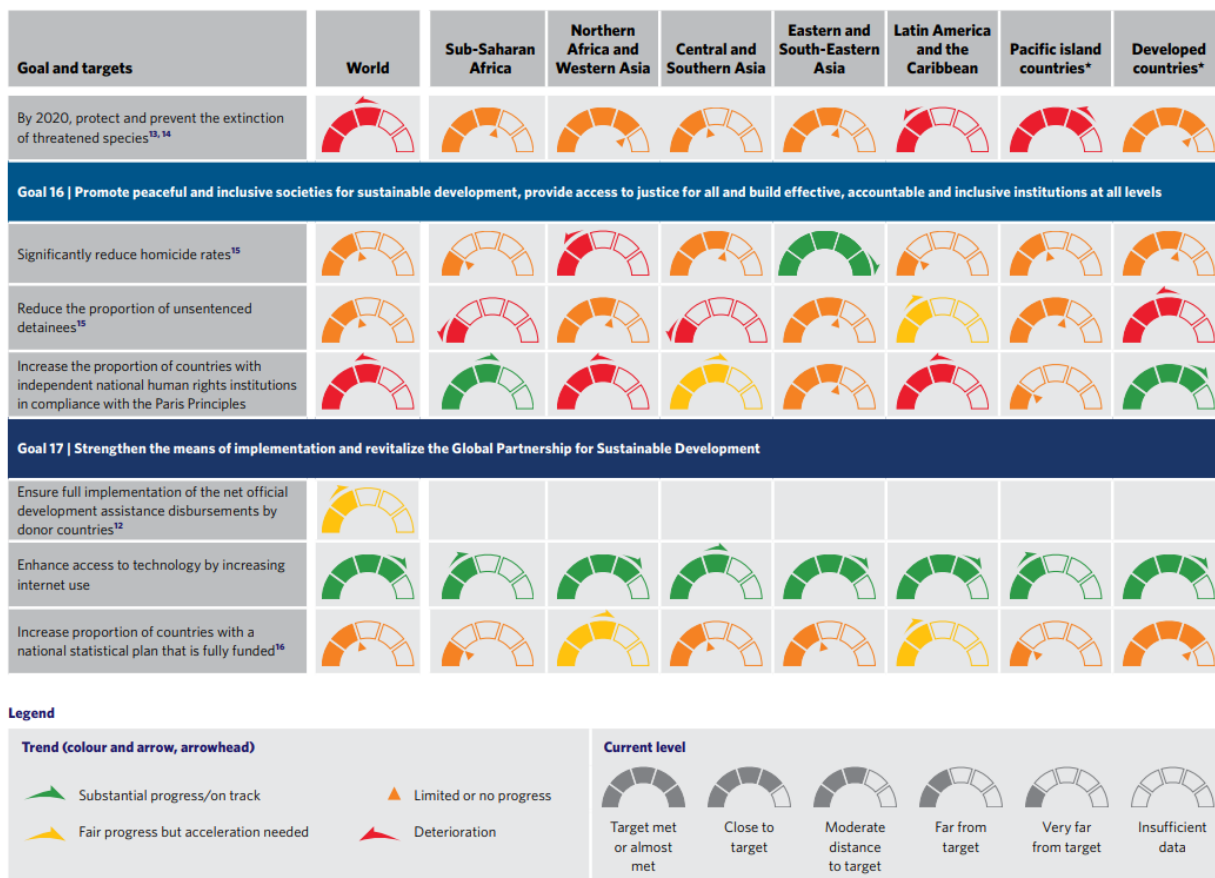
Co-funded by
the European Union

Co-funded by
the European Union

5

6. Modul 6: "Prenos znanja v ustvarjalno delovanje - primeri izmenjave"

6.1 Poglavje 1: Uvod v ustvarjalno delovanje

Na podlagi naših prejšnjih izkušenj z uporabo kulturnih pristopov vrstniškega učenja za izmenjavo med mladimi s svetovnega severa in svetovnega juga ter na podlagi izkušenj, pridobljenih med zdravstveno krizo Covid-19, je naša ekipa oblikovala številne digitalne metode, ki kulturne, fizične in sinhrono interakcije pretvarjajo v digitalne različice.

Tako se na primer umetniške stvaritve na teme ciljev trajnostnega razvoja, ki so bile razstavljene na fizičnih razstavah in uporabljene za razglednice in druge predmete, zdaj predlaga vključitev v **virtualno galerijo**, ki bo vključevala fotografska in slikarska/umetniška dela, ki obravnavajo določene teme ciljev trajnostnega razvoja in so jih prispevali svetovni umetniki.

Če ste mislili, da se stenske poslikave lahko izvajajo le, če so vsi umetniki fizično prisotni, še enkrat premislite, saj predlagamo dejavnost **virtualne stenske poslikave**, pri kateri bo umetnik, mentor z oddaljene lokacije, vodil in podpiral dejanske stenske poslikave na kraju samem. Spletna interakcija bi se uporabljala za razpravo o barvah, zamisli, ki se skriva za sliko, ki naj bi se spremenila v stensko poslikavo, ter povezanih temah in zgodbah.

"30 vprašanj, da se zaljubite v kulturo" je koncept, ki nadgrajuje koncept "30 vprašanj za zaljubljenost" in ga spreminja v transnacionalno spletno dejavnost s sinhronimi in asinhronimi sejami, ki lahko sodelujočim osebam pomaga bolje razumeti kulturo druge osebe z vprašanji, ki se poglobljajo v to, kako oseba dojema in živi kulturo zasebno ter kako lahko to kulturo deli s prijateljem.

Ljudje si zgodbe iz različnih razlogov pripovedujejo že od začetka človeštva. Zgodbe so potovale daleč naokoli in skupna modrost je uspela prodreti v zgodbe, pravljice, bajke in pregovore ljudstev na vseh celinah. **Izmenjava zgodb v podcastih - pravljic**, basni in pregovorov - je še ena digitalna dejavnost, ki jo vzpostavljamo. Razdelek podkasti bodo obogatili videoposnetki z domačimi zgodbami, ki jih pripovedujejo mladi z globalnega juga - to niso pravljice, temveč nosilci sodobne kulture, ki si zasluži pravično predstavitev.

Gledališče je kulturni izraz, ki ima na ljudi zelo močan in transformativen učinek. Zlasti kadar se uporablja za družbene spremembe. CULPEER goes Digital ponuja oblike **asinhronnega gledališča**, ki obravnavajo globalne problematične situacije, rešujejo transkontinentalne probleme in delijo osebne zgodbe, s čimer posegajo na področje verbalnega gledališča in gledališča zatiranih v številnih oblikah. Zgledna gledališka igra, povezana s cilji trajnostnega razvoja, ki jo je razvila in posnela južnoafriška skupina, bo gledalcem ponudila priložnost za samorefleksijo in analizo. Na spletnih sejah vprašanj in odgovorov se je mogoče srečati z igralci in razpravljati o različnih vidikih igre.

Hrana je nosilec kulture, je izraz kulturne identitete. Na kulturo vpliva hrana na različne načine, kot so družina, tradicija in religija. Ti vidiki razlikujejo narode. Zato je deljenje tega, kako kuhamo in kaj jemo, prek **spletnih kuharskih tečajev** še ena digitalna metoda, s katero prispevamo.

Nenazadnje je glasba izraz kulture, ki lahko nosi vse informacije, ki jih želimo deliti - od dejstev, ki jih vsebujejo besedila, do čustev, ki so prikazana v melodijah. Potrjujoča transkontinentalna digitalna dejavnost **"Sing a song together"** je še ena ponudba pobude CULPEER goes Digital. Ta del projektne ponudbe bodo spremljale plesne in bobnarske vaje in srečanja.

Za boljšo predstavo o tem, kako lahko svoje kulturno znanje prenesete in preoblikujete v ustvarjalne spletne dejavnosti, preberite opise digitalnih metod in podporno gradivo.

6.2 Poglavje 2: Digitalne metode

Predstavljamo primere metod digitalnega učenja med vrstniki ter vas vabimo in spodbujamo, da jih uvedete v svojo prakso, okolje in skupino. Upamo, da vas bodo navdihnile za razvoj ustvarjalnega in trajnostnega digitalnega medvrstniškega izobraževanja.

Celoten seznam digitalnih metod, ki jih predlaga CULPEER DIGITAL

- 1) Domače zgodbe
- 2) Podcast pregovori
- 3) Asinhrona dramske dejavnosti
- 4) Skupno petje pesmi
- 5) Spletni tečaji kuhanja
- 6) Pravljичni podcasti
- 7) Virtualna galerija
- 8) Virtualna stenska poslikava
- 9) Delavnica veščin
- 10) 30 vprašanj, da se zaljubite v kulturo

Metode so sicer razvrščene po umetniških zvrsteh, večina pa vključuje različne umetniške in digitalne metodologije.

Vizualna umetnost

Virtualna stenska poslikava

je čudovita priložnost za izmenjavo idej v skupnosti, vidno umetnost za družbeno preobrazbo in krepitev lokalnih odnosov. Umetnost je univerzalni jezik, ki ne pozna meja. Stensko poslikavo lahko ustvarite tudi s pomočjo umetnika "virtualno", tj. povezanega prek spleta, ki lahko skupini udeležencev na drugi strani na podlagi projicirane črno-bele slike na steni daje navodila, kako naj slikajo, podobno kot pri slikanju "paint by numbers", vendar tokrat v večjem obsegu in z več slikarji, ki sočasno soustvarjajo mojstrovino.

(Povezava do predlog) Oglejte si celoten opis metode.

Ta metoda vam lahko pomaga pri:

- priprava / poročanje;
- razvoj odnosa;
- učenje o temi.

Virtualna galerija

Virtualna galerija ni le spletna stran s slikami ustvarjalnega dela, temveč interaktivna izkušnja, ki je lahko v različnih oblikah. Virtualna galerija dobi vrednost, ko ima občinstvo. Občinstvo interpretira eksponate in si prizadeva za ustvarjanje pomena.

(Povezava do predlog) Oglejte si celoten opis metode.

Ta metoda vam lahko pomaga pri:

- priprava / poročanje;
- razvoj odnosa;
- učenje o temi.

Gledališče

Asinhrona dramske dejavnosti

Dejavnosti, ki temeljijo na metodah gledališča zatiranih in dejavnosti Verbatim. Gre za proces ustvarjanja 15-20-minutne gledališke predstave na določeno temo, ki se konča s stanjem teže, ki ga udeleženci poskušajo spremeniti. Ta dejavnost stopnjuje različne gledališke pristope. Eden od teh je gledališče zatiranih, drugi pa gledališče verbatim.

Prva oblika gledališča temelji na ideji razvijanja reakcije in intervencije proti vsem vrstam zatiranja, ki jo spodbuja gledališče zatiranih. Gledališče zatiranih odpira možnost za dialog, saj gledalce spreminja v gledališke igralce, ki lahko v vsakem trenutku posežejo v dogajanje in vplivajo na razvoj igre. Tu lahko ena skupina (iz države A) naredi prizore z lokalnimi problemi, jih deli z drugimi skupinami in dobi predloge za rešitve ali spremembe, obravnavane z drugega zornega kota - odigrane kot dramska igra. Druga oblika gledališča - verbatim - daje glas tistim, ki se ne počutijo samozavestne, da bi spregovorili, in osvetljuje zgodbe, ki jih je težje deliti. Verbatim lahko vključuje dejavnosti s snemanjem lastnih zgodb in deljenjem teh zgodb z drugo osebo, kar ji omogoča, da jih pove, kot da so njene.

(Povezava do predlog) Oglejte si celoten opis metode

Ta metoda vam lahko pomaga pri:

- učenje o temi.

Kuhanje

Spletni tečaj kuhanja

Hrana je pomemben del kulturne identitete ljudi. Je del tega, kdo so in kako se povezujejo s svojo kulturno ali etnično skupino, ki ji pripadajo. Zlasti za ljudi z migrantskim in begunskim ozadjem je hrana način, kako ohraniti svojo kulturo. Deljenje nacionalne kuhinje z ljudmi iz drugih držav prispeva k deljenju nacionalne kulture. Poleg tega medkulturna komunikacija s hrano vodi k obogatitvi odnosov z drugimi ljudmi onkraj nacionalnih meja. Pred spletnim kuharskim tečajem je potrebna pripravljalna faza.

(Povezava do predlog) Oglejte si celoten opis metode

Ta metoda vam lahko pomaga pri:

- razvoj odnosa;
- učenje o temi.

Film

Skupno petje pesmi

Skupno petje pesmi je dejavnost, ki udeležencem omogoča, da posamezno zapojejo isto pesem, vendar jo predstavijo kot skupen rezultat v avdio in video formatu. Gre za kolaž več posameznikov, ki pojejo in igrajo isto glasbo. Pri tem imajo možnost izbrati pesem, jo zapeti in zaigrati, predstaviti svoje glasbene sposobnosti in instrumente, ki jih igrajo. Poleg tega lahko udeleženci plešejo ali izvajajo katero koli fizično/performativno dejavnost, povezano z glasbo in pesmijo.

Petje in deljenje iste pesmi med udeleženci lahko pomaga najti povezave med njimi onkraj nacionalnih meja. Zelo pogosto poznajo iste ali podobne priljubljene melodije.

(Povezava do predlog) Oglejte si celoten opis metode

Ta metoda vam lahko pomaga pri:

- priprava / poročanje;
- razvoj odnosa;

Domače zgodbe

Sodelujoče skupine si prek videoposnetkov predstavljajo in spoznavajo svoje domove in vsakdanje življenje. Videoposnetki, ki jih posnamejo udeleženci, lahko predstavljajo vtis o njihovem vsakdanjem življenju v mestu ali vasi, v kateri živijo, najzanimivejše stavbe ali znamenitosti, kako pridejo v šolo, na univerzo ali v občinski center, kaj običajno počnejo v prostem času, po potrebi pa lahko na kratko predstavijo tudi, kako vadijo s svojo umetniško skupino.

(Povezava do predlog) Oglejte si celoten opis metode

Ta metoda vam lahko pomaga pri:

- priprava / poročanje;
- razvoj odnosa;
- učenje o temi;

Delavnica veščin

Delavnica spretnosti je dejavnost za učenje določene spretnosti v obliki videoposnetka. Seveda jo je mogoče uporabiti tudi za spletno izmenjavo ali izmenjavo prisotnosti. Pri tem imajo učenci priložnost

deliti posebne spretnosti, kot so bobnanje ali igranje katerega koli drugega instrumenta, ples, gledališče, akrobatika, slikanje, šivanje, zelo zanimive pa so lahko tudi digitalne spretnosti, kot so ustvarjanje PowerPointa, urejanje videoposnetkov ali fotografij itd.

(Povezava do predlog) Oglejte si celoten opis metode

Ta metoda vam lahko pomaga pri:

- priprava / poročanje;
- razvoj odnosa;

Audio

Pravljичni podcasti

Pravljice ali ljudske pravljice, ki predstavljajo kulturo države udeležencev Zvočni posnetki, zbrani v obliki podcasta - serije digitalnih zvočnih datotek, ki so na voljo za prenos ali poslušanje prek interneta. Vsak posamezen zvočni posnetek je znan kot epizoda podcasta.

(Povezava do predlog) Oglejte si celoten opis metode

Ta metoda vam lahko pomaga pri:

- razvoj odnosa;
- učenje o temi.

30 vprašanj, da se zaljubite v kulturo

Ta metoda je oblikovana kot podcast, zvočni posnetek srečanja skupine, na katerem udeleženci razpravljajo na podlagi odgovorov na 30 vprašanj.

(Povezava do predlog) Oglejte si celoten opis metode

Ta metoda vam lahko pomaga pri:

- razvoj odnosa;
- učenje o temi.

Podcast Pregovori

Namen te dejavnosti je poiskati podobnosti med ljudmi iz zelo oddaljenih delov sveta, ki so kulturno, jezikovno, dediščinsko in zgodovinsko ločeni. Te podobnosti so predstavljene v obliki pregovorov ali pregovorov, ki so se ohranili skozi stoletja in ki naj bi oblikovali naše kulture in miselnost naših narodov ter v veliki meri vplivali na naš vsakdan.

(Povezava do predlog) Oglejte si celoten opis metode

Ta metoda vam lahko pomaga pri:

- razvoj odnosa;
- učenje o temi.

7. Modul 7: "Usposabljanje spletnih pedagogov: Kako usposobiti občinstvo"

7.1 Poglavlje 1: Različni učni stili za poučevanje

Učitelji imajo zapleteno nalogo, da udeležencem zagotovijo uporabno in zanimivo znanje, ki ga bodo obdržali. Večina izobraževalcev, če ne kar vsi, dela v raznolikih učilnicah - učenci imajo različno predznanje, različne stopnje zanimanja za določen predmet, v nekaterih primerih so invalidi, imajo različne stopnje ohranjanja znanja in sposobnosti ter po raziskavah tudi različne učne stile. V tej lekciji bo poudarek na učnih preferencah - kaj pomenijo, kako jih je mogoče prepoznati in kako lahko izobraževalci te informacije uporabijo.

7.1.1 Lekcija 1: Kaj pomeni izraz učni stili in kateri so ti stili?

Ko govorimo o "učnih stilih", gre za načine, kako se učimo na najučinkovitejši način - kako najbolje sprejemamo, obdelujemo in ohranjamo informacije. Študije so pokazale, da imajo različni ljudje različne učne stile - bodisi različne bodisi mešanico več pristopov. Pot do opredelitve zgoraj navedenega se je začela z Gardnerjevo teorijo več inteligenc, objavljeno leta 1983 v knjigi "Frames of Mind: V njej je opredelil osem različnih kategorij, ki jih označuje kot "biopsihološki potencial za obdelavo informacij". Gardnerjev cilj je bil "opolnomočiti učence" in jih "ne omejiti na en sam način učenja". Skratka, priznal je edinstvenost vsakega učenca in s tem njegove posebne potrebe pri učenju, ki jih ni mogoče optimalno zadovoljiti z obstoječimi učnimi pristopi.

Po Gardnerju je to 8 vrst inteligentnosti, ki neposredno ustrezajo učnim stilom:

- Glasbeno-ritmični imajo visoko stopnjo glasbene inteligence
- Vizualno-prostorski - zmožnost vizualizacije slik, zemljevidov, diagramov itd.
- Besedno-jezikovni - visoka raven uporabe besed pri govorjenju, pisanju in branju
- Logično-matematični - logika in zapleteni matematični problemi
- Body-Kinesthetic - učenje s praktičnim pristopom
- Medosebni - učenje z razpravami in debatami, visoka stopnja empatije
- Medosebni
- Naturalistični

Pomembno je omeniti, da je leta 2009 predlagal tudi dve dodatni vrsti inteligence, in sicer eksistencialno in moralno.

Te učne stile lahko dejansko razvrstimo v štiri glavne kategorije: **Učenci, ki se učijo vizualno, slušno, kinestetično in bralno/pisalno**. Pomembno je poudariti, da ima večina ljudi eno prevladujočo lastnost in vsaj še eno, ki jo lahko izkoristijo - oseba se namreč lahko uči vizualno, vendar ima tudi visoko stopnjo branja/pisanja. Prav tako je bolj učinkovito, če se osredotočimo na štiri kategorije, namesto da bi v eni učilnici poskušali v celoti zadovoljiti več kategorij.

Če vas zanima drugačen pristop, vam enneagramski model ponuja še eno vrsto kategorizacije osebnosti in njenega vpliva na učni proces. "Ta model se pogosto uporablja za preučevanje prevladujočih vedenjskih lastnosti, da bi bolje razumeli sposobnosti in slabosti posameznika" in jih čim boljše izkoristili. Predpostavlja, da ima vsaka oseba eno dominantno in ima lahko sledi osebnostnih lastnosti z drugih področij. Te so poimenovane, kot sledi:

- Reformator
- Pomočnik
- Dosežek
- Individualist
- Preiskovalec
- Lojalist
- Navdušenec
- Izzivalec
- Mirovnik

7.1.2 Lekcija 2: Kako lahko prepoznamo učne stile naših udeležencev?

Večina vzgojiteljev precej dobro pozna sposobnosti svojih udeležencev. Vendar pa zaradi standardizacije pristopa k usposabljanju in učnega načrta mnogi teh sposobnosti ne morejo pokazati. Učni slog vsakega udeleženca usposabljanja je včasih mogoče ugotoviti z opazovanjem. Vendar to velja, če se izvajalec usposabljanja zaveda različnih stilov in se je udeležil usposabljanja za njihovo natančno prepoznavanje. Vendar pa je tu nekaj nasvetov, ki lahko pomagajo pri procesu opazovanja, ko upoštevamo štiri glavne kategorije:

1. Vizualni - radi uporabljajo slike, PowerPoints, grafe in se nagibajo k njim. V razredu pogosto čmrkajo z različnimi barvami.
2. slušni - nagnjeni so k uporabi zvočnih posnetkov, podcastov ali študiju z glasbo v ozadju. Pogosto so dobri pri javnem nastopanju in ponavljajo vprašanja, ko so jim zastavljena.
3. Kinestetični učenci, znani tudi kot taktilni učenci, se običajno učijo z izkušnjami, poskusi in splošnim praktičnim pristopom. Pogosto jim je nerodno med dolgotrajnim poučevanjem v obliki predavanj.
4. Branje/pisanje - najpogostejši učni stil, ki mu je prilagojena večina učnih načrtov. Ti učenci hitro berejo, pogosto si delajo dolge zapiske in si morajo nekaj zapisati, da si to zapomnijo.

Optimalno tehniko učenja je mogoče preprosto ugotoviti z vprašalnikom, saj se pogosto tudi učenci sami formalno ne zavedajo, kateri način učenja bi bil najboljši - to se zgodi naravno, saj na podzavestni ravni vedo, kaj deluje najbolje. Če pa se tega ne zaveda predavatelj, ne bo mogel zadovoljiti potreb učencev in tako informacije predstaviti na optimalen način. Primer takšnega vprašalnika, ki je namenjen nekoliko mlajšemu občinstvu, vendar ga je enostavno prilagoditi, vključno s smernicami za njegovo uporabo, je na voljo na platformi projekta Golden Ratio Teaching, ki je na voljo na naslovu: <http://golden-ratio-teaching.eu/project-results/the-grt-training-programme/>.

7.1.3 Lekcija 3: Kako lahko učne stile uporabimo v razredu?

Ko se trener zaveda učnega sloga/stila vsakega učenca, lahko to znanje uporabi pri predstavitvi lekcije. Če je na primer veliko število vizualnih učencev, bo zelo koristno vključiti več slik, grafov ali

videoposnetkov. Če je veliko slušnih učencev, lahko glasbeno ozadje podpira proces poučevanja. Ker je večina učilnic mešanih, se izvajalcem usposabljanja svetuje, da najprej uporabijo množico pristopov, da bi zadostili potrebam, pa tudi, da bi učencem zagotovili različne priložnosti za razširitev njihovega učnega sloga. Zelo uporaben in na rezultatih temelječ pristop za to je uporaba univerzalnega oblikovanja za učenje, znanega tudi kot UDL. O tem bomo podrobno razpravljali v naslednji lekciji.

Poleg tega lahko pri dodeljevanju domačih nalog upoštevamo učne stile. Ob upoštevanju različnih sposobnosti učencev lahko izvajalec usposabljanja dovoli, da se domače naloge, če so na voljo, naredijo in predstavijo v skladu z njihovimi učnimi stili. To bo vodilo k večjemu zanimanju in vključenosti, boljšim rezultatom in na koncu k višjim dosežkom.

7.2 Poglavje 2: Univerzalna zasnova učenja (UDL)

Kot je bilo obravnavano v prejšnji lekciji, je vsak učenec edinstven in ima individualen učni slog. Da bi lahko v izobraževalnem okolju zadovoljili potrebe vseh učencev, morajo biti učne metode čim bolj vključujoče. Prvi korak je, da ugotovite učni stil svojih udeležencev izobraževanja, in ob upoštevanju tega je priporočljivo uporabiti metodo z naslovom Univerzalno oblikovanje za učenje, znano tudi kot UDL (Universal Design for Learning).

7.2.1 Lekcija 1: Kaj je UDL in kakšna so njena načela

Univerzalno zasnovo učenja (UDL) lahko opredelimo kot pristop k izobraževanju, ki upošteva raznolikost in cilj vključevanja. Uvajanje prožnosti v pristop k poučevanju z uporabo učnih gradiv, tehnik in strategij, ki se odzivajo na potrebe učencev, lahko opolnomoči tudi učitelje/izobraževalce. Pristop je zasnovan tako, da daje vsem učencem/učenkam priložnost, da izkoristijo svoje prednosti in resnično pokažejo svoje sposobnosti. Kot navajata Rose&Gravel (2010), lahko uporaba UDL od samega začetka "zmanjša potrebo po dragih, dolgotrajnih in naknadnih spremembah in prilagoditvah".

Okvir UDL ni namenjen zagotavljanju "enotnega pristopa za vse", temveč ravno nasprotno, torej koristi vsem učencem in odpravljanju ovir.

Univerzalna zasnova učenja temelji na treh glavnih načelih: ZAKAJ se učimo, KAJ se učimo in KAKO se učimo. Da bi jih bolje razumeli, se bomo nekoliko poglobili v okvir CAST (2018a in b).

- ZAKAJ se učimo

To načelo se nanaša na razloge za učenje in na to, kako je mogoče učence vključiti v učenje. Pri tem so zelo pomembne različne preference - ali so učenci bolj navajeni na strukturo ali pa bi se raje usmerili k inovacijam in dinamiki, lahko resnično vpliva na to, ali želijo sploh začeti proces. Zato je zagotavljanje različnih načinov vključevanja prvi pomemben korak.

- KAKO se učimo

Kot je bilo obravnavano v prejšnji lekciji, učenci informacije razumejo in ohranjajo na različne načine. Njihov specifični učni stil lahko močno vpliva na učne rezultate. Poleg tega imajo lahko udeleženci usposabljanja težave pri učenju, so invalidi, se soočajo z jezikovnimi ovirami itd. Pomembno je opozoriti, da ni enega samega optimalnega načina predstavitve določene vsebine, saj ponovno ne

obstaja univerzalni pristop. Nasprotno, z zagotavljanjem več načinov predstavitve vsebine bomo zajeli večje število slušateljev.

- Kako se učiti

To načelo ustreza potrebi po različnih izraznih sredstvih. Zajema namreč, kako udeleženci usposabljanja ali učenci pokažejo rezultate naloge, zadolžitve in/ali kaj so si dejansko zapomnili iz predstavljene vsebine. Na primer, nekemu učencu morda ne ustreza javna predstavitev ali govor (zaradi živcev, govornih ovir ali česa drugega), zato mu je treba omogočiti, da pokaže, kaj se je naučil, na drugačen način, ki mu lahko da priložnost in hkrati odstrani oviro.

Pomembno je poudariti, da so prilagoditve in uvedba novih sredstev glede na potrebe v določenem učnem okolju ne le možne, temveč tudi priporočljive. Učitelji in vodje usposabljanja morajo prilagoditi svoj pristop ter po potrebi vključiti in uporabiti različne strategije glede na kontekst in potrebe učencev.

7.2.2 Lekcija 2: Smernice

Načela UDL so podprta s smernicami za izvajanje. CAST jih je navedel kot niz predlogov, ki jih je mogoče uporabiti za "katero koli disciplino ali področje, da bi zagotovili, da imajo vsi učenci dostop do smiselnih in zahtevnih učnih priložnosti in v njih sodelujejo". Z uporabo smernic UDL "učitelji/strokovnjaki že pri načrtovanju pouka zmanjšajo učne ovire, da bi udeležencem omogočili najboljše pogoje za doseganje zastavljenih učnih ciljev".

- Pri razmišljanju o vključevanju ali KAKO učenje UDL predlaga naslednje:

- zagotoviti možnosti za pridobivanje interesa.
- zagotavljanje možnosti za ohranjanje prizadevanj in vztrajnost.
- zagotoviti možnosti za samoregulacijo.

Končni cilj je, da učenci postanejo ciljno usmerjeni in motivirani.

- Pri obravnavi predstavljanja ali KAKO učenja UDL predlaga:

- zagotoviti možnosti zaznavanja.
- zagotoviti možnosti za jezik in simbole.
- zagotavljanje možnosti za razumevanje.

Cilj je, da učenci postanejo iznajdljivi in kompetentni.

- Pri obravnavi delovanja in izražanja ali KAKO učenje UDL predlaga:

- zagotavljanje možnosti za fizično ukrepanje.
- zagotavljanje možnosti za izražanje in komunikacijo.
- zagotavljanje možnosti za izvršilne funkcije.

Cilj je, da so učenci strateški in usmerjeni k ciljem.

Celoten vizualni prikaz smernic, ki jih je pripravila in objavila organizacija CAST, si lahko ogledate spodaj:

CAST (2018). Smernice za univerzalno oblikovanje za učenje, različica 2.2. Pridobljeno s spletne strani <http://udlguidelines.cast.org>.

7.2.3 Lekcija 3: Načela in smernice v praksi

UDL se lahko uporablja v vsakem učnem okolju ali kontekstu. Glede vrste vsebine, za katero se lahko uporablja, ni omejitev. Na voljo so številni predlogi za "UDL manipulacije" tem, predmetov ali celotnih učnih načrtov, ki so javno dostopni. Nekateri predlogi so naslednji:

- Več načinov predstavitve informacij: uporaba videoposnetkov, povzetkov, uporaba napotkov, slik, tabel ali poučevanje s pomočjo gradnje modelov ali izvajanja praktičnega poskusa, zagotavljanje predhodnih informacij v pisni obliki.
- Več načinov delovanja in izražanja: pisanje, risanje, videoposnetki, razprava, predstavitev govora, gledališka igra itd.

Izjemno koristna je lahko uporaba več pristopov oziroma mešanje operativnih modelov za vsako načelo glede na specifične učne cilje in seveda potrebe.

Večina vzgojiteljev morda že uporablja ta pristop v svoji praksi, vendar bo zavestna izbira glede na ciljno skupino zagotovo izboljšala rezultate.

Raziskovalci s področja kognitivne psihologije so v podporo izvajanju UDL opredelili šest strategij za učinkovito učenje, ki sta jih Weinstein in Sumeracki objavila v publikaciji Learning Scientists Project. Teh šest strategij je:

- **ELABORACIJA** - podrobnejša predstavitev, ustvarjanje povezav med različnimi segmenti informacij
- **PRAKSA OBNOVITVE** - priklic predhodno pridobljenega znanja, prizadevanje za priklic naučenih idej in vsebin, priklic določenih informacij in podrobnosti ter naknadno preverjanje točnosti.

- **PROSTORSKA PRAKSA** - delo na nalogi v daljšem časovnem obdobju z vmesnimi presledki ali drugimi nalogami.
- **KONKRETNI PRIMERI** - uporaba konkretnih primerov, ki so neposredno povezani z vsebino, zlasti če je ta bolj zapletena.
- **DVOJNO KODIRANJE** - kombinacija najmanj dveh načinov predstavitve informacij
- **INTERLEAVING** - podobno kot pri iskanju se nanaša na predstavitev ideje, nato preklon na drugo temo in vrnitev na prvotno temo, pri čemer se gradijo povezave.

Uporabo teh strategij lahko štejemo za podporo, če ne celo za ključni del uspešnega izvajanja UDL.

7.3 Poglavlje 3: Vključevanje in dostopnost

Govorili smo že o različnih učnih stilih in preferencah, o univerzalni zasnovi (UD) in univerzalni zasnovi za učenje (UDL), ki je bila ustvarjena, da bi bila vsaka dejavnost, vključno z usposabljanjem, dostopna in vključujoča, vsi instrumenti in aplikacije, ki so vključeni v to, pa uporabni in učinkoviti. Potencialni udeleženci usposabljanja imajo neomejeno število različnih značilnosti, ki jim mora biti ponudba usposabljanja prilagojena.

7.3.1 Lekcija 1: UDL in dostopnost

Načela UDL so prenesena v zahteve informacijske tehnologije (IT) s Smernicami za dostopnost spletnih vsebin (WCAG), ki so bile prvotno objavljene leta 1999 in nazadnje posodobljene leta 2018. V skladu s temi smernicami morajo uporabniki vsebino, v našem primeru vsebino vrstniškega učenja na področju kulture, **zaznati** ne glede na napravo, ki jo uporabljajo, vsebina mora biti **uporabna**, kar pomeni, da lahko uporabniki krmarijo po vseh kontrolnih gumbih in gumbih, vse posredovane informacije morajo biti **razumljive**, celotno kodiranje pa mora biti izvedeno **robustno**, kar pomeni, da je vsa vsebina ustrezno interpretirana z različnimi napravami, brskalniki in podpornimi tehnologijami. Standardi WCAG veljajo za digitalne medije, programsko opremo in vse vrste tehnologij, čeprav so bili prvotno razviti za uporabo le pri spletnih tehnologijah.

Učitelji morajo vedno predvideti, da bodo imeli udeleženci spletnih dejavnosti različne značilnosti. Da bi bila spletna dejavnost vključujoča, moramo poskrbeti, da se bodo vsi počutili dobrodošli, da bodo vsi spodbujeni k sodelovanju in da bodo lahko v celoti sodelovali pri načrtovanih dejavnostih. Spletne dejavnosti in usposabljanja morajo zato vključevati prilagoditve za osebe, ki spadajo v naslednje demografske skupine (seznam zagotovo še zdaleč ni izčrpen):

- so slepi in uporabljajo zvočni (na primer bralniki zaslona) in/ali taktilni izpis (na primer osvežilna brajeva pisava).
- so slabovidni, vendar jim uporaben vid omogoča uporabo povečanih pisav ali povečevalnikov zaslona, ki jim omogočajo povečavo.
- zaradi disleksije ali druge razvojne motnje uporabljate tehnologije za pretvorbo besedila v govor, ki glasno berejo digitalno besedilo.
- ne morejo poslušati zvočnih vsebin, ker imajo težave s sluhom ali so gluhi ali ker se nahajajo v okolju, kjer je treba ohraniti tišino ali kjer je preveč hrupno.
- imajo gibalne motnje in uporabljajo podporne tehnologije, kot so prepoznavanje govora, kazalci za glavo, ustne palice ali sistemi za sledenje pogleda.

Čeprav bi se morali za vključitev in dostopnost vsebine in dejavnosti dodatno potruditi tako moderator/urednik kot tudi oblikovalci informacijske infrastrukture, dostopnost ne bi smela biti

omejena zgolj na skladnost z dodajanjem nadomestnega besedila slikam in napisov videoposnetkom, temveč bi morala iti še dlje in vsako spletno dejavnost spremeniti v edinstveno obogateno izkušnjo za vsakega uporabnika (Lowenthal idr., 2020). Če je spletna izvedba že od samega začetka zasnovana tako, da je vključujoča, bi se nevtralizirale številne morebitne težave, izognili bi se potrebi po višji ravni podpore ter zmanjšali dodatni stroški, tveganja in stres za obe strani, vključeni v dejavnost (Taylor, 2021).

Ko bi bila enkrat zasnovana, bi dostopnost spodbujala neodvisnost vseh uporabnikov ali udeležencev spletne dejavnosti. Zagotovo bi povečala njihovo produktivnost ter izboljšala njihovo zavzetost in dosežke, saj bi opazili in uživali, da je poskrbljeno za njihove potrebe (Taylor, J. & Mote, K., 2021).

Obstajajo številne podporne tehnologije (AT) in različne prilagoditve, ki udeležencem z različnimi sposobnostmi omogočajo dostop do informacijske tehnologije, vendar za oblikovanje dostopnih vsebin ni potrebno, da bi vodje usposabljanja ali organizatorji vedeli vse o AT. Namesto tega lahko na podlagi omejitev AT, ki jih je veliko manj, določimo, kako lahko tehnologije oblikujemo tako, da bodo uporabniki AT do njih lahko dostopali. V nadaljevanju je na voljo povzetek osnovnih omejitev, ki ga je pripravila Sheryl Burgstahler (2020):

Pomožna tehnologija:	Zato:
Lahko posnema tipkovnico, ne pa tudi miške.	Oblikovanje spleta, programske opreme za delovanje samo s tipkovnico
Ne morete prebrati vsebine, predstavljene v slikah	Zagotovite alternativno besedilo
Kabinski zavihek s povezave na povezavo	Povezave naj bodo opisne
Lahko preskočite iz rubrike v rubriko	Struktura s hierarhičnimi naslovi
Ne morete natančno prepisati zvoka	Podnapisovanje videoposnetkov, prepisovanje zvoka

Ne glede na ves trud, ki bi ga lahko sprva vložili v ta namen:

- združevanje načel UD, UDL in WCAG z namenom zagotavljanja več načinov za motivacijo, učenje in prikaz naučenega.
 - zagotavljanje več načinov sodelovanja.
 - in nenazadnje zagotoviti, da je celoten paket dostopen osebam z različnimi oblikami invalidnosti, še vedno se lahko zgodi, da določen udeleženec v procesu usposabljanja potrebuje dodatne prilagoditve. Vodje usposabljanja se morajo tega zavedati in biti pripravljeni na rešitve.
- Glede na vse zgoraj navedeno vam ponujamo seznam nasvetov, kako zagotoviti, da bodo vse vaše spletne dejavnosti in ponudbe za vzajemno učenje vključujoče in dostopne.

7.3.2 Lekcija 2: Nasveti o vključevanju in dostopnosti

Nasvet 1: Pri predstavitvi vsebine uporabljajte jasne postavitve, navigacijo in organizacijske sheme. Če uporabljate besedilo, morajo biti odstavki kratki, ne smejo biti poravnani, ne smejo biti obsežni, predstavljeni morajo biti v dostopni pisavi in brez utripajoče vsebine. Če bi upoštevali zgoraj navedeno, bi bila vaša vsebina dostopna in vključujoča za vse udeležence, zlasti pa za tiste z motnjami pozornosti, vida, disleksijo ali učnimi težavami.

Nasvet 2: V vsebino ne vstavljajte samodejno predvajanih videoposnetkov. Če imate povezave do videoposnetkov ali neposredno uporabljate videoposnetke, ki imajo utripajočo vsebino, na to opozorite in v videoposnetku/posnetkih označite točen čas, v katerem se to dogaja, tako da se bodo

ranljivi uporabniki lahko odločili, ali bodo gledali ali se bodo izognili utripajočim trenutkom. Uporabnikom omogočite predvajanje videoposnetkov po lastni presoji in po branju določenih navodil, če je to potrebno. To bi bilo izjemno pomembno za udeležence usposabljanja z epilepsijo ali drugimi nevrološkimi obolenji, pa tudi za uporabnike, ki bi jih naključno predvajanje vsebine zmedlo.

Nasvet 3: Če vsebina besedila vključuje naslove in sezname, uporabite vgrajene funkcije in zasnove v programski opremi, saj podpirne tehnologije te informacije uporabljajo za zagotavljanje konteksta uporabnikom. To bi bilo še posebej koristno za vse udeležence usposabljanja, ki uporabljajo bralnike zaslona. Zgolj krepko označevanje in povečevanje določenega dela besedila mu ne dodeljujeta funkcij, ki so pomembne pri uporabi bralnikov zaslona.

Nasvet 4: Pri vstavljanju hiperpovezav uporabite opisno besedilo, na primer "Pojdite na spletno mesto CULPEER" ali "Pojdite na bolgarsko-etipsko spletno mesto 30 vprašanj, da se zaljubite v kulturo", in ne "kliknite tukaj". To bi uporabnikom bralnikov zaslona pomagalo, da bi dejansko slišali, kam vodi posamezna povezava, ne da bi jim bilo treba prebrati celotno okoliško besedilo.

Nasvet 5: Dokumenti PDF niso zares dostopni vsem uporabnikom, zato se jim izogibajte. Najbolje je, da uporabite besedilo HTML. Tako so na primer nekatere datoteke PDF pravzaprav zbirke skeniranih slik - če besedila v njih ni mogoče kopirati, ga je nemogoče prebrati tudi s programsko opremo za pretvorbo besedila v govor in je za take uporabnike nedostopno. Če je PDF zaželen, mora biti sekundarni vir informacij in mora biti berljiv. Enako velja, kadar postavite povezave do zunanjih virov, ki zagotavljajo vsebino v obliki dokumentov PDF. Te preverite in se vzdržite usmerjanja udeležencev usposabljanja na nedostopne datoteke.

Nasvet 6: Pri uporabi slik v ponudbah za usposabljanje morate poskrbeti, da je vsaka slika opremljena z jedrnatim nadomestnim besedilnim opisom vsebine. Glede na to, da nekateri uporabniki vsebine slike morda ne bodo mogli zaznati drugače, so takšni opisi - nadomestno besedilo - obvezni, če želimo, da je naša vsebina vključujoča in dostopna. Pri oblikovanju opisov besedila alt poskrbite, da poudarite najpomembnejše vidike, kar lahko pomeni, da bodo nekateri elementi slike izpuščeni. Opisi morajo biti natančni in kratki ter morajo dopolnjevati, ne pa dobessedno ponavljati besedila, ki spremlja sliko.

Nasvet 7: Na spletnih straneh upoštevajte pravilo BIG, **BOLD** in **BRIGHT** ter poskrbite, da te strani ne bodo prenatrpane, tj. da na njih ne bo preveč predmetov in kosov. Prav tako poskrbite za zmanjšanje bleščanja z uporabo preprostih, vendar blago obarvanih ozadij (ne čisto belih) z odličnim kontrastom. To je zlasti koristno za slabovidne uporabnike, vendar bi izboljšalo dostopnost vsebine tudi za udeležence usposabljanja z učnimi težavami, povezanimi z branjem, pa tudi za vse na splošno, saj se oči pri delu z gradivom na svetlo belem ozadju hitreje utrudijo.

Nasvet 8: S podnaslavljanjem videoposnetkov in prepisovanjem zvočne vsebine je ta dostopna in vključujoča za veliko več skupin uporabnikov, kot si lahko sprva predstavljate. Takšne vsebine ne koristijo le naglušnim ali gluhim, temveč tudi uporabnikom, ki bi radi preučili jezik, v katerem so napisi ali prepisi, se naučili pravilnega črkovanja, razumeli vsebino tudi na hrupnem mestu ali na mestu, kjer je hrup prepovedan. Če za svoje videoposnetke pripravite ustrezne podnapise, bo storitev samodejnega prevajanja, ki jo zagotavlja na primer YouTube, ustvarila natančnejše samodejne prevode za uporabnike drugih jezikov, zaradi česar bi bilo vaše video gradivo uporabno za še večje občinstvo. Če podnapise, ki v nasprotju s podnapisi ne dajejo le informacij o izgovorjenih besedah v videoposnetkih, temveč tudi o kontekstu, pretvorite v prepise ali zvočne opise, bo vsak videoposnetek dokončno dostopen.

Nasvet 9: Udeleženci usposabljanja ne smejo biti preobremenjeni z uporabo prevelikega števila informacijskih izdelkov ali aplikacij, razen če je to seveda osrednja tema tečaja. Poleg tega se morate prepričati, da izbrana kombinacija aplikacij zahteva samo uporabo tipkovnice, saj je lahko upravljanje z miško nekaterim uporabnikom nedostopno.

Nasvet 10: Ustvarite izobraževalne vsebine in postopke, ki poskušajo zmanjšati znanje IT, potrebno za dostop do njih in njihovo uporabo. Po potrebi vedno priporočite videoposnetke in dodatna pisna gradiva, ki lahko udeležencem pomagajo pridobiti tehnična znanja, potrebna za sodelovanje v tečaju. Takšno dodatno učno gradivo bi zmanjšalo negativni vpliv na udeležence usposabljanja, ki težko uporabljajo zapletene aplikacije, in zmanjšalo ovire na področju IT za udeležence usposabljanja, ki uporabljajo podporne tehnologije.

Nasvet 11: V skladu s koncepti UD, UDL in različnimi učnimi preferencami morate udeležencem usposabljanja zagotoviti več načinov učenja (npr. z besedilom, videom, zvokom, slikami, sinhronimi in asinhronimi dejavnostmi itd.). To je tako koristno kot za pripravnike z različnimi učnimi preferencami dobresedno ključnega pomena za pripravnike s posebnimi potrebami. Upoštevati morate, da bodo nekateri udeleženci med sinhronimi sejami morda potrebovali več časa za dokončanje nalog, oddajo raziskav, dokončanje dejavnosti ali verbalizacijo odgovora. Dovolite jim ta čas, ne da bi nanje pritiskali ali jih obremenjevali, pa tudi ne da bi si poskušali predstavljati, kaj bodo rekli ali povedali. Če je kakšen del njihove predstavitve nejasen, postavite dodatna vprašanja in jim dovolite, da si vzamejo čas in razložijo.

Nasvet 12: Proces učenja vključuje veliko komunikacije in sodelovanja. Zato je treba posameznikom z različnimi invalidnostmi ali posebnimi potrebami zaradi določenih okoliščin, ki so ali niso nujno povezane z invalidnostjo, omogočiti dostop do priložnosti za komunikacijo in sodelovanje. Takšni so lahko udeleženci, katerih prvi jezik se razlikuje od jezika poučevanja/kurza/dejavnosti vrstniškega učenja, katerih kultura spoštuje vzorce interakcije, ki se razlikujejo od vzorcev glavne skupine ali inštruktorja, ali ki so preprosto novi glede uporabljene tehnologije. Če se vrnemo k invalidnim udeležencem usposabljanja, bi lahko bile prilagoditve, ki omogočajo preprosto asinhrono komunikacijo, koristne za udeležence usposabljanja, ki potrebujejo več časa za sestavljanje in izražanje svojih misli, ki tipkajo počasneje od povprečja, ki imajo specifično učno motnjo ali razvojno motnjo ali motnjo, ki vpliva na socialno interakcijo, ki uporabljajo podporne tehnologije, zaradi katerih je interakcija počasnejša. Ena od prednosti spletnih dejavnosti je prilagodljivost urnika, zaradi česar se inštruktorjem ali moderatorjem svetuje, da čim bolj uporabljajo asinhrono komunikacijo.

Nasvet 13: Ker imajo ljudje različne želje in/ali potrebe po učenju, imajo tudi različne želje glede metod, ki jih uporabljajo za izmenjavo ali predstavitev naučenega ali razumljenega. Glede na to bi moral trener/inštruktor razmisliti o tem, da bi zagotovil več načinov prikazovanja naučenega (različne vrste testov, vizualne predstavitve, govori, razprave). To bi zagotovo otežilo postopek ocenjevanja za inštruktorja, saj mora določiti in upoštevati jasne akademske standarde za vse udeležence, vendar bi bilo, ko bi to postalo rutina, dolgoročno izjemno koristno, zlasti za tiste udeležence usposabljanja, ki se soočajo z nekaterimi izzivi.

Nasvet 14: Upoštevajte, da skupina udeležencev verjetno zajema širok razpon jezikovnega znanja - od posameznikov, katerih materni jezik se razlikuje od jezika, ki se uporablja pri pouku, in ki še ne obvladajo novega jezika, do uporabnikov, ki imajo težave z učenjem in razumevanjem, za katere bi krajši in preprostejši stavki pomenili veliko razliko, ter do uporabnikov, ki so veščji. Če to ni cilj poučevanja, poskušajte uporabljati neokusne besede, ki so lažje razumljive. Kadar uporabljate kratice

- črkujte jih, opredelite izraze ali žargon, ki ga uporabljate, če in kadar ga uporabljate. Upoštevajte, da se je priporočljivo izogibati žargonu, idiomom ali besednim zvezam.

Nasvet 15: Glede na raznolikost razlogov, zaradi katerih se odrasli učijo, in raznolikost njihovih značilnosti mora inštruktor utemeljiti, zakaj in kako je nekaj koristno in se je treba naučiti, nato pa primere in naloge, povezane s procesom usvajanja, narediti ustrezne za vse udeležence usposabljanja. Tudi v tem primeru je oblikovanje različnih nalog in primerov zamudno, vendar je vredno investicije, saj bi zagotovilo potrebno motivacijo, da bi se udeleženci usposabljanja z različnimi interesi in izkušnjami dejansko naučili vsebine in spretnosti, ki se posredujejo prek dejavnosti.

Nasvet 16: Zagotovite priložnosti za vadbo, ki ustrezajo potrebam različnih učencev. Vsem učencem ne dodelite enake količine ali vrste vaj, saj so nekateri morda bolj napredni kot drugi, drugi pa potrebujejo več ponovitev.

Nasvet 17: Zagotovite povratne informacije o napredku in ponudite možnosti za popravke. To je še posebej koristno za udeležence, ki so morda napačno razumeli nalogo ali ki na poti potrebujejo dodatno spodbudo in zagotovilo. Omogočite udeležencem, da se vrnejo z vprašanji, določite pa tudi vnaprej načrtovane seje za posvetovanja, da udeležencem zagotovite dragocene ideje, vpogleda ali celo pojasnila.

Nasvet 18: Ne nazadnje, če in kadar je mogoče, sooblikujte ponudbo spletnih dejavnosti skupaj s skupino bodočih uporabnikov z različnimi sposobnostmi in potrebami. Če to ni mogoče, se z njimi o njej redno posvetujte in upoštevajte njihove povratne informacije.

V primeru projekta CULPEER GOES DIGITAL ponudba digitalnih kulturnih dejavnosti za vzajemno učenje zajema široko paleto umetniških področij in izraznih sredstev (vizualne umetnosti, zgodbe, gledališče, glasba, običaji itd.) ter številne kanale, prek katerih se izvajajo sinhrono ali asinhrono dejavnosti, kot so podcasti, videoposnetki, besedilne datoteke, spletni klici in izmenjave itd.

7.4 Poglavlje 4: Smernice za uporabo digitalne metode pri štirih različnih učnih stilih

7.4.1 Lekcija 1: Štirje glavni učni stili in digitalna metoda Pravlјice - ozadje

Kot je predstavljeno v poglavju 1, lahko različne vrste učenja razvrstimo v štiri glavne kategorije:

Učenci, ki se učijo vizualno, slušno, kinestetično in bralno/pisalno.

V nadaljevanju je digitalna metoda "pravljica" prilagojena vsaki od teh kategorij.

Splošna ideja digitalne metode "pravljica":

Pravlјice so pomemben in zelo star besedilni žanr v ustnem izročilu in se pojavljajo v vseh kulturnih krogih. Predstavljajo odličen medij za uporabo med udeleženci, ki se želijo naučiti in deliti več o kulturah drugih. Poleg tega lahko v moralnosti pravljic iz različnih kultur pogosto najdemo podobnosti. To metodo je mogoče uporabiti prek spletne izmenjave, izmenjave prisotnosti ali poslušanja v obliki podkasta.

Bolgarska pravljica: Bolgarska zgodba: vaščan in orel

Primer iz Bolgarije: vaščan in orel

V tej bolgarski pravljici vaščan opazi orla, ujetega v past. Ker vaščan zelo spoštuje orle, ga pomaga osvoboditi. Nekaj časa pozneje vaščan sedi na zidu. Zid je tik pred tem, da se zruši, česar pa vaščan ne ve. Orel to opazi in se odloči, da bo ukradel vaščanov klobuk. Vaščan jezo steče za orlom, čuti grenkobo, ker je prej osvobodil orla, in meče kamenje za orlom, da bi dobil nazaj svoj klobuk. Orel spusti klobuk v roko vaščana. Ravno v tistem trenutku se zruši zid, na katerem je prej sedel vaščan. Vaščan zdaj razume, da bi ga zid zdrobil.

Nauk: Preden nekoga napadete zaradi nečesa, kar vas začasno moti, počakajte, da ugotovite, ali je to v vašo korist. Zgodijo se tudi nepričakovane geste.

7.4.2 Lekcija 2: Glavni štirje učni stili in digitalna metoda Pravlјice - predlog za prilagoditev

Slušni:

Ta digitalna metoda je prvotno namenjena podcastu. Učenci lahko poslušajo različne pravljice iz različnih kultur tako v maternem jeziku kot v angleščini ter poiščejo pravljice iz svoje kulture in posnamejo svojo pripoved.

Pri spletni izmenjavi ali izmenjavi prisotnosti se lahko ta metoda uporabi v živo, ko majhne skupine učencev predstavijo svoje izbrane pravljice drugim skupinam, in sicer tako v maternem kot v angleškem jeziku.

V naslednjem koraku se lahko s skupino pogovorite o morali in se spomnite podobnih pravljic iz drugih kultur.

Učenci branja/pisanja:

Spremno besedilo k pravljici se lahko uporablja za učence branja in pisanja. Ko učenci preberejo in razumejo pravljico, jih lahko prosimo, da poiščejo podobno pravljico v svoji kulturi in jo zapišejo. Naloga ustvarjalnega pisanja bi lahko bila, da pravljico prepišejo in jo uporabijo v svoji kulturi, uporabijo druge like ali celo na novo napišejo samo zgodbo, vendar na koncu še vedno dosežejo isto moralo.

Vizualno:

Za tiste učence, ki jih privlači vizualno učenje, lahko pravljico prilagodite v obliki videa, PowerPointa ali stripa. Med branjem besedila ali poslušanjem pravljice lahko proces spremljajo slike. V naslednjem koraku lahko učence prosimo, da ustvarijo strip, ki predstavlja bodisi pravljico o vaščanu in orlu bodisi pravljico iz njihove lastne kulture. Druga možnost je, da pravljico ustvarjalno prilagodijo programu PowerPoint z uporabo slik. Video oblika je naprednejša in časovno bolj intenzivna. Možni formati so lahko sto-motion video posnetki ali kratka gledališka igra (lahko uporabite gledališki scenarij - glejte naslednjo kategorijo). Če so bili ustvarjeni stripi ali PowerPointi, jih lahko uporabite tudi za oblikovanje videoposnetka, ki ga spremlja pripovedovalec, ki pripoveduje pravljico.

Kinestetični učenci:

Da bi metodo pravljic uporabili za kinestetične učence, ki se najbolje učijo z izkušnjami, poskusi in splošnim praktičnim pristopom, bi lahko pravljico predstavili v obliki kratke gledališke igre. Za to je potreben kratek scenarij z naslednjimi položaji: Pripovedovalec, vaščan in orel. Bodite pozorni na pripomočke, ki so potrebni za igro, v tem primeru stol ali kaj podobnega za predstavitev stene in klobuk ali kapo. Vsak igralec pozna svojo vlogo in besedilo. Da bi v celoti doživeli moralo te pravljice, bi bilo zabavno, če vaščan ne bi vedel, da se zid pozneje zruši.

7.4.3 Lekcija 3: Zaključki

Prilagoditev digitalne metode glavnim štirim učnim stilom je pomemben korak pri vključujočem poučevanju. Gre za ustvarjalni proces uporabe različnih oblik ob doseganju istih učnih ciljev. Čeprav je lahko časovno bolj intenziven, se rezultati lahko delijo med različne učne tipe, vsi učenci pa imajo lahko največjo korist, zlasti če upoštevamo, da mešanice različnih učnih stilov s prevlado enega ali drugega

pogosto izkazuje ena in ista oseba. Tudi učne preference se lahko sčasoma spremenijo, kar pomeni, da je pripravljenost na predlaganje prilagoditev ter prilagodljivost in raznolikost dostopa do vsebine usposabljanja in njenega izvajanja vesplošno koristna. Tako bi lahko na primer gledališki scenarij napisali učenci, ki se učijo branja/pisanja, nato pa bi ga kinestetični učenci uporabili za svojo igro. Gledališko igro, ki jo odigrajo, lahko posnamejo in jo nato uporabijo vizualni učenci. Govorjene besede med predstavo izboljšajo učno izkušnjo slušnih učencev. Obstaja veliko ustvarjalnih načinov povezovanja izdelanih vsebin.

7.5 Reference

Burgstahler, S. (2020) *A Tutorial for Making Online Learning Accessible to Students with Disabilities* (Priročnik za zagotavljanje dostopnosti spletnega učenja študentom s posebnimi potrebami), Univerza v Washingtonu, <https://www.washington.edu/doit/tutorial-making-online-learning-accessible-students-disabilities>.

CAST (2018). Smernice za univerzalno oblikovanje za učenje, različica 2.2. Pridobljeno s spletne strani <http://udlguidelines.cast.org>.

Gardner, H. (1983), "Frames of Mind: (The Theory of Multiple Intelligences), založba Basic Books. Učenje o zlatem rezilu, na voljo na <http://golden-ratio-teaching.eu/>

Lowenthal, P. R.; Greear, K.; Humphrey, M.; Lowenthal, A.; Conley, Q.; Giacumo, L. A.; Dunlap, J. C. (2020) *Creating Accessible and Inclusive Online Learning: Quarterly Review of Distance Education: Moving beyond Compliance and Broadening the Discussion* (Četrletni pregled izobraževanja na daljavo).

Sumeracki, M. (2018), *Šest strategij za učinkovito učenje: A Summary for Teachers*, Learning Scientist Project, na voljo na <https://www.learningscientists.org/blog/2019/11/28-1>.

Taylor, J. (2021), *Inclusive digital practice and digital wellbeing*, <https://www.jisc.ac.uk/guides/inclusive-digital-practice-and-digital-wellbeing>

Taylor, J. & Mote, K. (2021), *Getting started with accessibility and inclusion*, <https://www.jisc.ac.uk/guides/getting-started-with-accessibility-and-inclusion>

Universal Design for Learning, na voljo na: <https://www.teacheracademy.eu/course/universal-design-for-learning/>.

Weinstein, Y., & Sumeracki, M. A. (2019). *Razumeti, kako se učimo: Vizualni vodnik: kako se učimo*. London, Združeno kraljestvo: David Fulton, Routledge.

(2019) 9 predstavitev stilov enneagramskega modela, <https://slidemodel.com/enneagram-model-presentation-styles/>

(2022), Why UDL is valuable, *Inclusive Education From Guide: Razumeti univerzalno zasnovo učenja*, na voljo na: inclusive.tki.org.nz/guides/universal-design-for-learning/why-udl-is-valuable